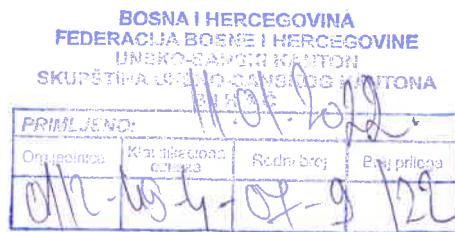

Broj: 03-017-3990/2022
Dana; 11.01.2022. godine

SKUPŠTINA UNSKO-SANSKOG KANTONA

PREDMET: Program rada „Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija“ za 2022. godinu, dostavlja se

Na osnovu člana 95. i 181. Poslovnika Skupštine Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/17 i 11/21), u prilogu vam dostavljamo Program rada JU „Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija“ za 2022. godinu, uz sljedeće:

O b r a z l o Ź e n j e

Vlada Unsko-sanskog kantona je na svojoj 302. sjednici održanoj dana 11.01.2022. godine razmatrala i Zaključkom broj: 03-017-3990/2022 prihvatila Program rada „Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija“ za 2022. godinu, usvojen Odukom Upravnog odbora JU „Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija“ broj: 05-04-06/22 od 10.01.2022. godine, predlagača Ministarstva za pitanje boraca i ratnih vojnih invalida i isti vam dostavljamo na razmatranje.

S poštovanjem,

Prilog: Program rada JU „Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija“ za 2022. godinu

Dostavljeno:
1.Naslovu
2.a/a

Na osnovu člana 16. i 18. Zakona o Vladi Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", broj: 5/08) i člana 28. Pravila JU „Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija“, Vlada Unsko-sanskog kantona na sjednici održanoj dana 11.01.2022. godine, d o n o s i :

ZAKLJUČAK

I

Prihvata se Program rada JU „Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija“ za 2022. godinu, usvojen Odukom Upravnog odbora JU „Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija“ broj: 05-04-06/22 od 10.01.2022. godine, s tim da se isti uputi Skupštini Unsko-sanskog kantona na razmatranje i usvajanje.

II

Ovaj Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 03-017-3990/2022
Bihać, 11.01.2022. godine

Na osnovu člana 93. i 95. Poslovnika Skupštine Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/17 i 11/21), a u vezi sa članom 14. Pravila JU „Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija“, na ____ sjednici održanoj dana ____ 2022. godine, Skupština Unsko-sanskog kantona, d o n o s i

O D L U K U

I

Prihvata se Program rada JU „Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija“ za 2022. godinu, usvojen Odukom Upravnog odbora JU „Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija“ broj: 05-04-06/22 od 10.01.2022. godine.

II

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenom glasniku Unsko-sanskog kantona“.

Broj:
Bihać,

PREDSJEDAVAJUĆI SKUPŠTINE
Razim Halkić, mr. informatike

85.321. djelatnost humanitarnih organizacija.

Član 11.

Fond može obavljati više djelatnosti iz člana 10. ovih pravila ako ispunjava uslove utvrđene zakonom za svaku od tih djelatnosti.

U okviru upisane djelatnosti Fond priprema i predlaže Osnivaču godišnje programe i planove u slijedećim segmentima:

- pomoć u stambenom zbrinjavanju boračkih populacija kreditiranjem dogradnje, sanacije i adaptacije porodično stambenih objekata,
- investiranje u izgradnji novih stambenih jedinica plasmanom kredita za kupovinu stanova sa subvencioniranjem cijene stanova,
- investiranje u izgradnji stambenih objekata za stambeno nezbrinute ratne vojne invalide

100% prve grupe,

- pomoć pri stambenom zbrinjavanju socijalni kategorija
- uređenja građevinskog zemljišta za izgradnju stambenih objekata,
- ugovaranje izgradnje i kupovine stanova sa domaćim fizičkim i pravnim licima,
- finansijskih planova i mjera za unapređenje ubiranja sredstava za realizaciju planova i

programa,

- osiguravanja mjera i aktivnosti za realizaciju planova i programa,
- i ostale poslove utvrđene ovim pravilnikom i drugim propisima.

Član 12.

U okviru registrovane djelatnosti, Fond ima sva prava i obaveze u pravnom prometu koje pripadaju pravnom licu sa ograničenom odgovornošću.

Član 13.

Fond može bez upisa u sudski registar, vršiti i druge djelatnosti u manjem obimu koje služe njegovoj djelatnosti, a koje se uobičajeno vrše uz te djelatnosti, u manjem obimu ili povremeno, a koje doprinose potpunijem iskorištavanju kapaciteta koji se koriste za vršenje registrovane djelatnosti Fonda kao i poslove koji se uobičajeno obavljaju uz djelatnosti upisane u sudski registar u obimu i na način kojim se doprinosi uspjehnosti poslovanja i ostvarivanja funkcije vršenja usluga u oblasti za koju je osnovan.

Član 14.

Fond obavlja svoju djelatnost u okviru godišnjeg programa rada, kojeg na prijedlog direktora Fonda donosi Upravni odbor Fonda uz saglasnost Osnivača.

Realizaciju programa rada u Fondu vrše zaposlenici Fonda sa stepenom i profilom stručne spreme utvrđenim Zakonom o radu, Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Fonda.

V. UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA

Član 15.

Unutrašnja organizacija i način rukovođenja u Fondu utvrđuje se tako da se obezbjedi zakonito, stručno, racionalno i efikasno obavljanje poslova utvrđenih ovim pravilima i drugim propisima.

Radom Fonda rukovodi direktor.

U Fondu se obrazuje stručni kolegij.

Stručni kolegij sačinjavaju direktor i šefovi službi.

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
UNSKO-SANSKI KANTON**

JU "Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija", 501. Slavne brigade br. 10, Bihać

Broj: 05-04-06/ 22

Datum: 10.01.2022. godine.

Na osnovu člana 27. Pravila J.U. "Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija", broj: 01/U-05-80/21 od 17.02.2021. godine (u daljem tekstu: Kantonalni fond), Upravni odbor J.U. "Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija" na svojoj II (drugoj) vanrednoj sjednici održanoj dana 10.01.2022. godine donosi sljedeću:

ODLUKU

o usvajanju Programa rada Kantonalnog fonda za 2022. godinu.

Član 1.

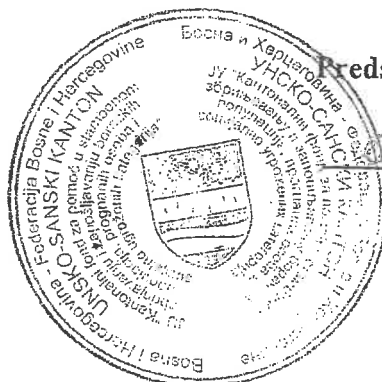
Usvaja se Programa rada J.U. "Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija" za 2022. godinu.

Član 2.

Zadužuje se Sektor za pravne poslove Kantonalnog fonda da navedeni Program rada dostavi Vladi Unsko-sanskog kantona, putem nadležnog Ministarstva, na davanje saglasnosti.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, dok Programa rada J.U. "Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija" za 2022. godinu stupa na snagu usvajanjem od strane Skupštine Unsko-sanskog kantona, uz prethodnu saglasnost Vlade Unsko-sanskog kantona.

Predsjednik Upravnog odbora

Grošić Nedžad

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
UNSKO-SANSKI KANTON**

*J.U. "Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija,
prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija", 501.Slavne brigade br.10, Bihać*

PROGRAM RADA ZA 2022.-u GODINU

Bihać, januar 2022.godina

SADRŽAJ

I Uvodni DIO.....	4
1.1. O fondu.....	4
1.2. Misija.....	4
1.3. Vizija.....	5
1.4. Strateški okvir.....	6
1.5. Definicija strateškoga planiranja.....	6
II STRATEŠKI DIO (STRATEGIJA RAZVOJA USK 2021-2027).....	7
2.1. Svrha i značaj strateškog dokumenta.....	7
2.2. Regulatorni okvir.....	7
2.3. Pregled ključnih istorijskih činjenica važnih za identitet područja.....	8
2.4. Geografski položaj i prirodne karakteristike.....	8
2.5. Udaljenost od drugih centara i saobraćajna povezanost.....	10
2.6. Administrativno uređenje.....	10
2.7. Karakteristike reljefa i vodni resursi.....	10
2.8. Osnovne klimatske odrednice.....	11
2.9. Pregled najznačajnijih prirodnih resursa.....	11
2.10. Demografske karakteristike i kretanja.....	11
2.11. Struktura stanovništva.....	12
2.12. Rezime stanja, razvojnih izazova i perspektiva u sektoru ekonomskog razvoja USK.....	13
2.13. Razvojnih izazova i perspektiva u sektoru obrazovanja.....	14
III NORMATIVNI DIO.....	15
IV TEMATSKI DIO.....	16
4.1. Projekti finansiranja dogradnje, sanacije i adaptacije porodično stambenih objekata, stambenih jedinica boračkih populacija i prognanih osoba.....	17
4.2. Projekti kreditiranja i kupovine stanova ili stambenih jedinica, izgradnje stambenih jedinica kao i kupovine stanova u stambenim zgradama - objektima kolektivnog stanovanja, čiji je investitor - Kantonalni fond, lokalna zajednica ili udruženja koja gaje tekovine odbrambeno - oslobodilačkoga rata.....	18
4.2.1. GLAVNI CILJ - STANOGRADNJA.....	19
4.2.2. STRATEŠKI CILJ 1.....	19
Izgradnja Stambene zgrade P+5.....	19
4.2.2.1. STRATEŠKI PROGRAM 1.1.....	20
4.2.2. STRATEŠKI CILJ 2.....	20
Kupovina i izgradnja stambenih jedinica.....	20
4.3. Projekti kreditiranja i poticaja zapošljavanja i samo zapošljavanja demobilisanih nezaposlenih pripadnika OS R BiH, raseljenih osoba i socijalno ugroženih kategorija.....	21
4.3.1. Analiza, vizija, misija, glavni cilj, strateški ciljevi, strateški programi i plan aktivnosti.....	21
4.3.2. Analiza tržišta rada.....	21
4.3.3. Posredovanje u zapošljavanju i profesionalna orijentacija uspostavom - Centar za podršku poduzetništvu.....	22
4.3.4. Stimulisanje poduzetništva.....	23
4.3.5. GLAVNI CILJ - ZAPOSŁJAVANJE.....	24
4.3.6. STRATEŠKI PROGRAMI.....	25
4.3.7. STRATEŠKI CILJ 1.....	26
Stručno osposobljavanje.....	26
4.3.7.1. STRATEŠKI PROGRAM 1.1.....	27
Programiranje.....	27
4.3.7.2. STRATEŠKI PROGRAM 1.2.....	28
Dizajn i Multimedija.....	28
4.3.7.3. STRATEŠKI PROGRAM 1.3.....	28
Administracija mreža.....	28

4.3.7.4. STRATEŠKI PROGRAM 1.4.....	28
IT poslovanje.....	28
4.3.7.5. STRATEŠKI PROGRAM 1.5.....	29
3D Dizajn i CAD Projektovanje.....	29
4.3.7.6. STRATEŠKI PROGRAM 1.6.....	29
Razvoj mobilnih aplikacija.....	29
4.3.8. STRATEŠKI CILJ 2.....	29
Samozapošljavanje.....	29
4.3.8.1. STRATEŠKI PROGRAM 2.1.....	30
Poslovna edukacija i izrada poslovnog plana.....	30
4.3.8.2. AKCIONI PLAN 2.2.....	32
4.3.9. STRATEŠKI CILJ 3.....	34
Zapošljavanje i proširenje postojećih kapaciteta privrednih subjekata.....	34
4.3.9.1. STRATEŠKI PROGRAM 3.1.....	35
4.3.9.2. AKCIONI PLAN 3.2.....	35
4.3.10. STRATEŠKI CILJ 4.....	37
Zašto i kako osnivati Zadruga.....	37
4.3.10.1. STRATEŠKI PROGRAM 4.1.....	39
Osnivanje zadruga.....	39
4.3.10.2. STRATEŠKI PROGRAM 4.2.....	41
Poslovna edukacija i izrada poslovnog plana.....	41
4.3.10.3. AKCIONI PLAN 4.3.....	43
Podrška za formiranje zadruga.....	43
4.3.10.4. AKCIONI PLAN 4.4.....	43
Razvoj postojećih zadruga.....	43
4.4. Projekat formiranja Kreditno Garantnog fonda za (Start-Up) početnike u poslu.....	44
4.5. Projekti trajnog stambenog zbrinjavanja - dodjela bespovratnih novčanih sredstava za RVI 100% I i II grupe.....	45
4.6. Interventna djelovanja - pomoć u sferi stambenog zbrinjavanja socijalno ugroženih kategorija stanovništva i prognanih osoba.....	45
4.6.1. STRATEŠKI CILJ 5.....	46
Izgradnja montažno-stambenog objekta	46
4.6.2. STRATEŠKI PROGRAM 5.1.....	46
Pokretač inicijative je u obavezi.....	46
4.6.3. STRATEŠKI PROGRAM 5.2.....	47
Kantonalni fond je u obavezi	47
4.7. Projekt subvencije za sanacije dva krova na stambenim jedinicama u vlasništvu JU „Općinski fond za komunalne djelatnosti i infrastrukturu“.....	51
4.8. Projekt uspostave Centra za podršku poduzetništvu.....	52
4.9. Projekt izrade platforme za digitalno upravljanje poslovnim procesima - PROTOKOL.....	55
4.10. Projekat izrade platforme za digitalno upravljanje poslovnim procesima – BAZA ZA VOĐENJE EVIDENCIJE.....	56
4.11. Projekt nabavke 2 /dva/ putnička vozila putem finansijskog lizinga.....	57
4.12. Uređenje okoliša, utopljanje objekta, rekonstrukcija i povećanje kapaciteta grijanja Kantonalnoga fonda.....	58
4.13. Projekt rješavanja 12 /dvanaest/ stambenih jedinica u Općini Ključ.....	59
V KONSTRUKCIJA FINANSIRANJA PROGRAMA RADA.....	60
Prihodi.....	61
Raspored Prihoda u 2021.godini.....	63
Planirani Troškovi Stručne Službe i Upravnog Odbora.....	64
Organizaciona i Kvalifikaciona Struktura Zaposlenih.....	65
VI ZAKLJUČNA RAZMATRANJA.....	66

I UVODNI DIO

1.1. O fondu

JU „Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija“ - je institucija čija je osnovna djelatnost pružanje pomoći u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija, kroz stimulatивно kreditiranje koje podrazumijeva kamatne stope, koje su u naravi niže od tržišnih kamatnih stopa.

JU „Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija“ osnovana je Odlukom o osnivanju (Sl. glasnik USK“ broj: 2/99), te Odlukama o izmjenama i dopunama Odluke o osnivanju (Sl. glasnik USK“ broj: 7/08, 5/13 i 4/15). Osnivanje JU „Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija“ (u daljnjem tekstu Kantonalni fond) pored već postojećih komercijalnih banka, posto je imperativ na putu ka bržem i racionalnijem ekonomskom oporavku boračke populacije, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija na Unsko-sanskom kantonu, kao jedan od ključnih mehanizama u realiziranju posebnih projekata bitnih za Unsko-sanski kanton.

1.2. Misija

Finansijska podrška-poticaј projektima gradnje novih stambenih jedinica (objekti organizovane kolektivne izgradnje stanovanja) kao i individualne kupovine stambenih jedinica. Korištenjem privilegija iz zakonske regulative o boračkoј populaciji a kroz razne beneficije - se smanjuje cijena stambene jedinice za korisnike kredita, stvaraju se povoljniji uvjeti kupovine stambenih jedinica u odnosu na tržišne cijene i potiče privredni razvoj - stanogradnja, korisnici imaju benefite i u fiksnoj i maloj kamatnoj stopi.

Finansijska podrška - projektima kreditiranja i poticanja zapošljavanja i samozapošljavanja boračkih populacija, kroz regresiranje i subvencioniranje dijela profitne marže za Korisnike sredstava kroz kratkoročna finansiranja i investicije (dugoročna finansiranja) za: pravna i fizička lica koja se bave proizvodnjom i uslugama, fizička lica registrovana u skladu sa Zakonom o obrtu i srodnim djelatnostima, fizička i pravna lica registrovana u skladu sa Zakonom o zadrugama i pravna i fizička lica registrirana u skladu sa Zakonom o turizmu, koji žive i čije se sjedište i poslovne jedinice nalazi na području USK-a i čiji će Korisnici sredstava uposliti pripadnike boračke populacije i njihove familije, prognane osobe i socijalno ugrožene kategorije, a u skladu sa „opštim“ određenjima, i smjernicama u oblasti zapošljavanja za zemlje Evropske unije:

1. Pomoć u traženju posla i prevencija dugoročne nezaposlenosti.
2. Stimulisanje poduzetništva.
3. Promovisanje razvoj ljudskih resursa i doživotnog učenja.
4. Promovisanje adaptabilnost, mobilnost i odgovoriti na promjene na tržištu rada.
5. Povećanje ponude radne snage i promovisanje produženja aktivnosti radne snage - „aktivno starenje“.
6. Ravnopravnost spolova.
7. Promovisanje integracije teže zapošljivih grupa na tržištu radne snage.
8. Smanjenje obima neprijavljenoga rada.
9. Smanjivanje regionalnih razlika na tržištu rada.

Kao i finansijska podrška - (dodjela bespovratnih sredstava), u cilju pomoći u **stambenom zbrinjavanju izrazito ugroženih porodica**.

1.3. Vizija

Naša vizija je postati vodeća institucija za rješavanje **stambene problematike i zapošljavanja** boračke populacije, raseljenih osoba i socijalno ugroženih kategorija na Unsko-sanskom kantonu.

Koncept rada Kantonalnoga fonda za 2022.godinu, uzevši u obzir pozitivne reakcije boračkih populacija i njihovih udruženja sa dosadašnjim radom i djelovanjem Kantonalnog fonda u načinu pomoći u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju, je za nas i obaveza i dug, ali nam je prije svega želja za **svakodnevnim unapređenjem i poboljšanjem usluga**, te imperativ za daljnji rada, stoga smo ove godine planirali manje dopune u programu rada u odnosu na prošlu godinu.

Planiranje kao najvažniji preduslov uspješno izvršene vizije i dugoročne misije Kantonalnog fonda, pored dugogodišnjih aktivnosti pomoći u stambenom zbrinjavanju od 2013.-te godine ima i aktivnosti na poticanju zapošljavanja i samozapošljavanja. U proteklom periodu ova aktivnost je u potpunosti zanemarena i bila je na marginama djelovanja Kantonalnog fonda, a imajući u vidu da je ovo jedan od najvažnijih segmenata u životu svakog živog bića, kao i to da je **ustavno pravo svake osobe da radi – živi**, mi smo se prošle godine potrudili da oživimo ovaj proces unutar rada Kantonalnoga fonda. Analiza dosadašnjeg rada je pokazala izvjesne nedostatke u realizaciji kredita, a koji se ogledaju u problematici realizacije kredita kod podrške samozapošljavanju (star-up), visini kreditnih sredstava koja bi bila povoljna za pravne subjekte i fizička lica te im omogućila konkurentnost na tržištu i na kraju problemu monitoringa i investicionog ulaganja koji bi morao biti usklađen sa finansijskim planom koji je priložen uz kreditni zahtjev. U nadi i potrebi da prevaziđemo ove probleme osmislili smo **Stratešku platformu** podrške stambenog zbrinjavanja i zapošljavanja demobilisanih pripadnika OS R BiH, raseljenih osoba i socijalno ugroženih kategorija kao naše **ciljane skupine**.

Kako najveći broj boračkih porodica, rješenje stambenog pitanja vidi u dogradnji, sanaciji i adaptaciji porodično-stambenih objekata, sam projekat kreditiranja dogradnje, sanacije i adaptacije porodično-stambenih objekata nastavlja se u kontinuitetu (objavljivanjem godišnjih javnih oglasa, zapisničkim utvrđivanjem uslova stanovanja, izradom liste prioriteta i plasmanom kredita).

Finansijska podrška-poticaj projektima gradnje novih stambenih jedinica (objekti organizovane kolektivne izgradnje stanovanja) kao individualne kupovine stambenih jedinica. Navedena dodjela povoljnih kreditnih sredstava kupcima stambenih jedinica u objektima kolektivne izgradnje stanova, kupcima kod individualne kupovine stambenih jedinica, planirana je proporcionalno broju kredita za kupovinu stambenih jedinica i raspoloživim sredstvima Kantonalnog fonda, (kod kolektivne izgradnje stanova, korištenjem beneficija iz zakonske regulative o boračkoj populaciji a kroz razne beneficije, se smanjuje cijena po kvadratu stambene jedinice za korisnike kredita, stvaraju se povoljniji uvjeti kupovine stambenih jedinica u odnosu na tržišne cijene i potiče privredni razvoj-stanogradnja a kod individualne kupovine stambenih jedinica ušteda za korisnika je u fiksnoj i maloj kamatnoj stopi).

Ove godine smo i u ovom segmentu planirali značajne promjene tako da smo osmislili **četverogodišnji plan investicija u objekte organizovane kolektivne izgradnje stanova**.

Dosadašnji rad Kantonalnog fonda, pokazao je nužnost uključenja Kantonalnoga fonda u akcijama organizovane pomoći stambenog zbrinjavanja izrazito ugroženih boračkih populacija, kao i stambeno nezbrinutih prognanih osoba. Evidentan je, ne mali broj, socijalno ugroženog stanovništva, kojima je nužna pomoć u obezbjeđenju osnovnih uslova stanovanja.

Kantonalni fond smatra da je za kvalitetnije i sistematsko rješavanje ovog problema je potrebno ozbiljno učešće i **lokalnih zajednica**, stoga smo i u ovom segmentu odlučili uraditi značajne promjene, dodjelom **montažnog-stambenog objekta veličine cca 56,71 m2 BTP objekta + cca 4,29 m2 natkrivene terase**.

1.4. Strateški okvir

Strateški okvir za izradu plana sadržan je u ključnim dokumentima kojima se definira rad Kantonalnog fonda, ministarstva i politika sektora, strateški razvojni dokumenti i dokumenti kojima se preuzimaju međunarodne obaveze, sa uticajem na rad i razvoj Kantonalnog fonda.

Dokumenti koji čine strateški okvir za izradu strateškog plana ministarstva su:

- Ustav Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj: 1/04)
- Zakon o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo („Službene novine FBiH“ broj: 27/97 i 11/98)
- Zakon o dopunskim pravima branilaca i članova njihovih porodica („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj: 23/20)
- Zakon o načinu finansiranja kantonalnog fonda za izgradnju stanova za borce („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj: 5/00 i 12/03)
- Uredbe sa zakonskom snagom o ustanovama („Službeni list RBiH“ broj: 6/92 i 8/93)
- Odluka o osnivanju Kantonalnoga fonda („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj: 2/99, 7/08, 5/13 i 4/15)
- Strategije razvoja Unsko-sanskog kantona za period 2021.-2027.godine („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj: 35/21)
- Ostali pravilnici i dokumenti.

1.5. Definicija strateškog planiranja

Osnovni cilj strateškog planiranja je da jasno utvrdi prirodu i karakter organizacije i sektora koji ono predstavlja i upravlja njenim razvojem u budućnosti. Kroz proces strateškog planiranja Kantonalni fond utvrđuje svoje ciljeve, prioritete i strategije, te definira mjere za procjenu uspješnosti ostvarenja tih ciljeva.

Prema tome, strateški plan predstavlja integrirani skup glavnih i strateških ciljeva, strateških programa i aktivnosti, koji su potrebni kako bi se u budućnosti ostvario željeni rezultat (često definiran kao „**misija**“ ili „**vizija**“ ustanove).

Strateški plan prati izrada godišnjih planova rada, koji detaljnije definiraju odgovornost za izvršenje plana, rokove, potrebne resurse i eventualno organizacijske i operativne korake koje je potrebno uraditi kako bi se postigli ciljevi definirani planom.

Na koncu, strateško i budžetsko planiranje moraju biti dva interaktivna procesa. Strateškim planom se ustanovljavaju pravci djelovanja ustanove, dok se budžetom osiguravaju sredstva potrebna za provedbu tog plana. Postavljanje ciljeva i strateških programa pomaže organizaciji da ustanovi prioritete koji su neophodni da bi se izradio budžet, dok je nasuprot tome strateški plan koji zanemaruje fiskalnu realnost nemoguće provesti. Stoga je ključno da proces strateškog planiranja postane integralan dio procesa budžetskog i finansijskog planiranja organizacije.

Za ostvarenje definirane vizije ključnim se pokazalo potaknuti i podržati **kvalitetnu edukaciju stanovništva** kantona na svim nivoima za što postoji i volja i mogućnosti.

Cijeli finansijski okvir za provođenje Programa rada usklađen je sa mogućnostima budžeta Kantonalnog fonda i dostupnim izvorima financiranja.

II STRATEŠKI DIO (STRATEGIJA RAZVOJA USK 2021-2027)

2.1. Svrha i značaj strateškog dokumenta

Strategija razvoja Unsko-sanskog kantona 2021-2027 (u daljnjem tekstu Strategija) predstavlja integrisani multisektorski strateški dokument kojim se definišu javne politike i integralno usmjerava razvoj kantona i jedinica lokalne samouprave. Nositelj izrade Strategije razvoja je Vlada, a učesnici u procesu izrade su ministarstva i druga tijela kantonalne uprave, općine i gradovi, Vijeće za razvojno planiranje i upravljanje razvojem, te ostali socio-ekonomski partneri.

Strategija je ključni strateško-planski dokument koji treba da potiče i usmjerava budući rast i razvoj Kantona. Uključuje sektore ekonomskog razvoja, društvenog razvoja i zaštite životne sredine i služi kao okvir za zajedničko projektovanje budućeg razvoja Unsko-sanskog kantona (USK) kroz definisanje zajedničkih ciljeva za prevazilaženje razvojnih izazova.

Strategija je usklađena sa relevantnim strategijama drugih nivoa vlasti u BiH, obavezama proizašlim iz procesa evropskih integracija, te ciljevima održivog razvoja Ujedinjenih naroda (SDGs). Strategija potiče partnerstva, informišući građane, institucionalne aktere i poslovnu zajednicu o fokusima i načinima razvoja USK u narednom sedmogodišnjem periodu. Kao takva, **ona predstavlja osnov za izradu detaljnih planova i programa Vlade i drugih institucija.** Strategija razvoja USK pripremljena je u potpunosti u skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH.

U sektoru ekonomskog razvoja, okosnicu razvoja predstavljaju održivo korištenje i odgovorno upravljanje prirodnim resursima, unapređenje poslovnog okruženja i konkurentnosti prerađivačke industrije, te promocija održivog turizma i efektiviranje turističkih potencijala.

2.2. Regulatorni okvir

U proteklom periodu poduzete su značajne aktivnosti na izgradnji sistema razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u Federaciji BiH (FBiH), u prvom redu kroz uređenje normativnog i institucionalnog okvira. U 2017. godini, donesen je Zakon o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH kao temeljni normativni akt kojim je definisana svrha sistema kroz „transparentno i usaglašeno razvojno planiranje i upravljanje razvojem u Federaciji, kantonima i jedinicama lokalne samouprave”, kao i „koordinacija i integracija strateških dokumenata i javnih i drugih finansijskih resursa radi realizacije utvrđenih razvojnih prioriteta”.

Zakonom su, pored ciljeva, utvrđeni i osnovni principi razvojnog planiranja i upravljanja razvojem, definisane su vrste strateških dokumenata, kao i tijela odgovorna za razvojno planiranje i upravljanje razvojem. Takođe je predstavljen sam proces razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u FBiH, kao i postupci programiranja, monitoringa, evaluacije i izvještavanja o implementaciji strateških dokumenata, te finansiranja njihove implementacije.

Zakonom su definisani i dokumenti koji se donose u postupku implementacije strateških dokumenata-implementacioni dokumenti i to: **trogodišnji planovi rada, godišnji planovi rada, godišnji izvještaji o radu i izvještaj o razvoju.** Za sve strateške dokumente utvrđen je i vremenski period njihovog trajanja u skladu sa planskim periodom u FBiH (2021-2027). Ovaj vremenski period trajanja strateških dokumenata usklađen je sa ciklusom planiranja Evropske unije uključujući i planiranje Višegodišnjeg finansijskog okvira za period 2021-2027.

¹ Izvor: JU Razvojna agencija Unsko-sanskog kantona (RA USK) i Vlada Unsko-sanskog kantona, djelovi teksta su u potpunosti citirani za potrebe približavanja Programa rada Kantonalnog fonda u 2021.-oj i njegove kompaktnosti sa Strateškim dokumentom Vlade USK za period 2021-2027

2.3. Pregled ključnih istorijskih činjenica važnih za identitet područja

Na području Unsko-sanskog kantona (USK) od prethistorijskih lokaliteta imamo ilirske civilizacije koje su pronađeni na području Bihaća, Golubića, Pritoka i Ripača, dosta poznata su i oni lokaliteti na području općine Cazin (Čungar, Gradina i Selište), Hrastovačka i Dabarska pećina te nekropole ravnih grobova. Takođe, predmeti iz bronzanog doba nađeni su u okolici Velike Kladuše, kao i ostaci srednjovjekovnog grada iz 13. stoljeća, koji je pripadao knezovima Blagajskim, te kasnije Frankopanima. Na području općine Bosanski Petrovac na lokalitetu Bukovača otkrivena je kasnoantička grobnica i rimski novac. U dolinama rijeka Sane i Vrbasa pronađeni su ostaci keramike, stambenih objekata, kostiju, nakita i noževa ilirskog plemena Mazeji koji su živjeli na ovom području u IV. stoljeću prije nove ere. Područje USK bilo je i naseobina keltsko-ilirskog plemena Japoda. Iz rimskog doba najpoznatije je naselje otkriveno na mjestu Gromila kraj Bosanske Krupe. Iz srednjeg vijeka dobro je očuvana arhitektura gradske jezgre Bosanskog Petrovca te srednjovjekovni grad Bjelaj. Srednjovjekovni grad Čovka spominje se u XV. stoljeću kao kraljevski grad, a na Divskom groblju pronađena je srednjovjekovna nekropola sa šesnaest stećaka u obliku sanduka i ploča. Dokument koji govori o životu na ovom području u razdoblju srednjeg vijeka je **povelja kralja Bele IV** gdje se spominje vladavina Matije Ninoslava. Sredinom XVI. stoljeća Osmansko carstvo osvaja Cazin i Bosansku Krupu, te Bihać 1592. godine, kada je formiran bihaćki sandžak. Bihać postaje jedno od najvažnijih uporišta najzapadnije provincije Osmanskog carstva, sjedište kapetanije, sandžaka i kadiluka. Od 1711. godine bihaćki sandžak je reorganiziran u bihaćki pašaluk. Jedno od glavnih uporišta bila je obrambena kula i stari grad Kamengrad kraj današnje općine Sanski Most. Na području općine Bužim, ispod Starog grada Bužima, nalazi se drvena džamija s minaretom iz XVIII. stoljeća koja se smatra najstarijom drvenom džamijom na Balkanskom poluotoku. Od polovice XIX stoljeća pod uticajem Austro-Ugarske okupacije područje USK naseljava kršćansko stanovništvo koje donosi utjecaje kršćanske kulture.

Bihać se prvi put spominje 1260. godine u povelji ugarsko-hrvatskog kralja Bele IV, a 1262. godine dobio je status kraljevskog grada. Godine 1434. ugarsko-hrvatski kralj Sigismund poklanja Bihać hrvatskoj plemićkoj obitelji **Frankopan**, a status kraljevskog grada obnavlja **1527. godine odlukom Ferdinanda Habsburškog.**

Između dva svjetska rata u razvoju područja koje danas čine USK nisu se dogodile značajnije promjene. Tokom Drugog svjetskog rata, od 1941. do 1945. godine područje je bilo pod njemačkom okupacijom. Po završetku Drugog svjetskog rata provode se aktivnosti na jačanju ulaganja u poljoprivrednu proizvodnju, gradnji škola i opismenjavanju stanovništva.

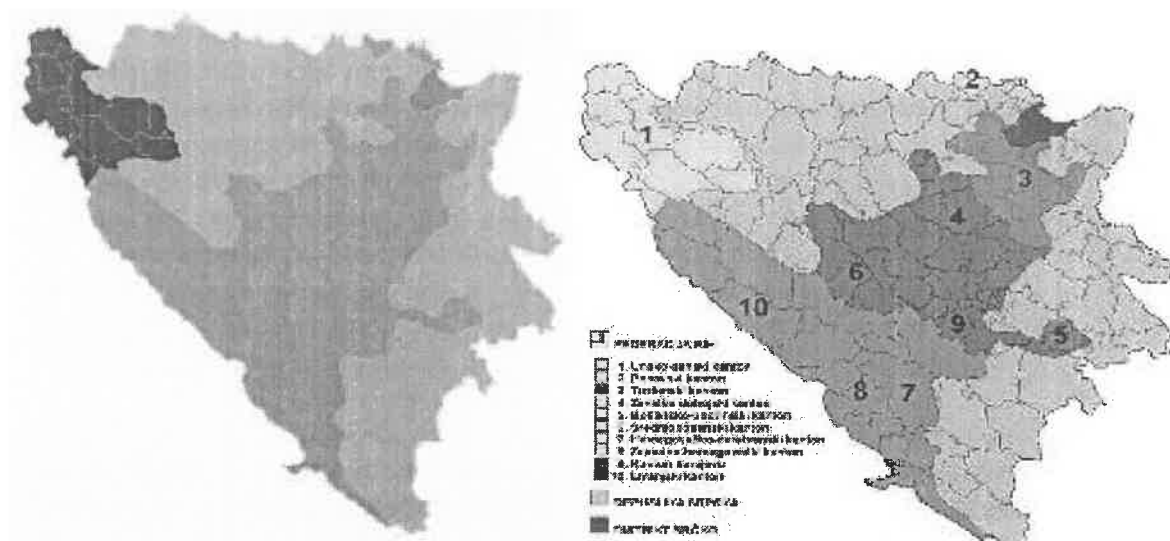
Od 1992. do 1995. godine traje rat u BiH tokom kojeg su na području USK uništeni i oštećeni brojni objekti, te izgubljeni mnogi ljudski životi. Rat je završen potpisom mirovnog sporazuma u **Daytonu 1995. godine.** Preduvjeti za formiranje FBiH su uspostavljeni potpisom Washingtonskog sporazuma 1994. godine. Tim dokumentom je donesena odluka o kantonalnom uređenju FBiH u čiji sastav je ušao USK i još devet kantona.

Bogato kulturno-istorijsko naslijeđe na području USK predstavlja osnov za dalja istraživanja i kvalitetnu zaštitu naslijeđa, kao i za održivo upravljanje u oblasti turizma.

2.4. Geografski položaj i prirodne karakteristike

USK se nalazi u krajnjem sjeverozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine, te graniči s južnim i jugoistočnim dijelovima Republike Hrvatske. Dio granice s Hrvatskom predstavlja rijeka Una koja teče područjem općine Bihać dužinom vodotoka od 80 km. Koordinate kantona su 44° 48' 49.7" N, 15° 52' 19.7" E. Ukupna površina USK iznosi 4.125 km².

Slika 1: Položaj USK unutar Bosne i Hercegovine

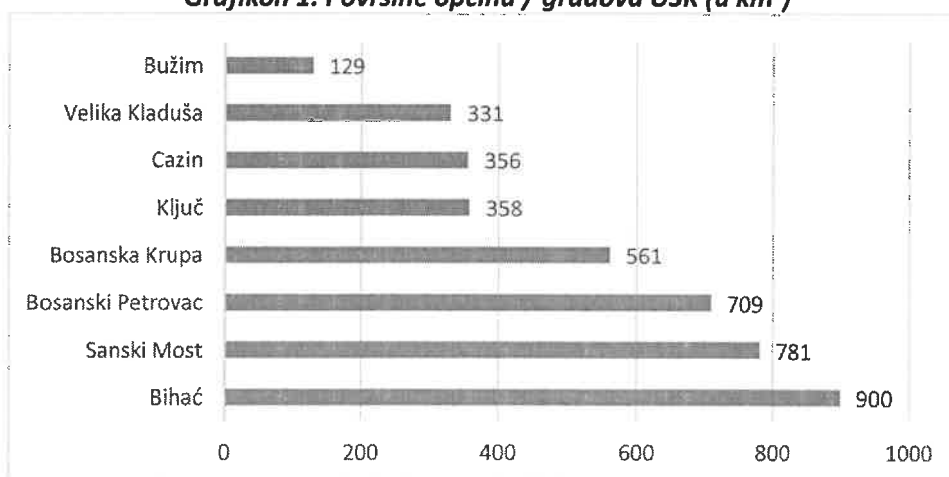

Slika 2: Općine i gradovi u sastavu USK

Površina USK obuhvaća 15,8% teritorije FBiH, odnosno 8,1% ukupne teritorije BiH. USK je površinom drugi po veličini kanton u FBiH. Najveću površinu imaju općine Bihać i Sanski Most koje zajedno čine više od 40% ukupne površine USK, dok su površinom najmanje općine Bužim (3,13% ukupne površine USK) i Velika Kladuša (8,02% ukupne površine USK).

Grafikon 1: Površine općina / gradova USK (u km²)

Izvor: FBiH, Federalni Zavod za statistiku, USK u brojkama, Sarajevo 2012. godine

2.5. Udaljenost od drugih centara i saobraćajna povezanost

USK je povezan sa ostalim dijelovima BiH magistralnim cestovnim saobraćajnim pravcem M-5, koji povezuje Bihać i Sarajevo, te željezničkom prugom. USK nažalost nije povezan sa okruženjem auto-putem, dok stanje infrastrukture za željeznički transport ne omogućava da se u većoj mjeri koristi ni od strane putnika, niti privrednih subjekata. Sarajevo je od kantonalnog centra Bihaća udaljeno približno 310 km, Zagreb 158 km, a Banja Luka 160 km.

Magistralni cestovni pravac M-5 povezuje USK preko Karlovca i Rijeke sa Zapadnom Evropom i evropskim gradovima Ljubljanom, Budimpeštom, Beogradom, Bečom i drugim. USK je od Ljubljane udaljen 231 km, od Budimpešte 488 km, od Beča 500 km, te od Beograda 430 km.

Magistralnim cestovnim pravcem M-5 se, preko Bihaća, ostvaruje i najbliži kopneni put prema Republici Hrvatskoj, odnosno morskim lukama i velikim gradskim središtima (Split, Zadar, Šibenik, Rijeka). Najbliža morska luka je Rijeka, koja je 200 km udaljena od Bihaća. Najbliži aerodrom je u Banja Luci, udaljen oko 160 km. Aerodrom u Zagrebu nalazi se na udaljenosti od 164 km, a aerodrom u Sarajevu je udaljen 302 km.

2.6. Administrativno uređenje

USK je jedan od deset kantona Federacije Bosne i Hercegovine. Formiran je odlukom Predsjedništva BiH 27. maja 1995. godine. Administrativno i ekonomsko središte USK je grad Bihać. U teritorijalno-političkom sistemu USK nalazi se osam jedinica lokalne samouprave (Velika Kladuša, Bužim, Cazin, Bosanska Krupa, Sanski Most, Ključ, Bosanski Petrovac i Bihać).

Položaj USK je povoljan, uz granicu sa EU, ali saobraćajna povezanost sa okruženjem nije zadovoljavajuća, imajući u vidu udaljenost autoputeva, aerodroma i luka.

2.7. Karakteristike reljefa i vodni resursi

U morfološkoj strukturi USK ističu se brežuljci i niska polja, aluvijalne ravni i kotline, raščlanjene brojnim riječnim i potočnim dolinama. USK se također odlikuje sa bogatstvom geološke građe i nalazištima mineralnih sirovina.

Područje USK je bogato i izvorima mineralnih, termalnih i termomineralnih voda, a najpoznatiji izvori nalaze se na lokalitetima Tomina Ilidža kod Sanskog Mosta, Čukovska mineralna voda i izvor Gata kod Bihaća. Svojstva tih izvora nisu dovoljno istražena u hidrološkom, geološkom, fizikalno-kemijskom, bakteriološkom i energetskom smislu, što otežava njihovo adekvatno korištenje.

Riječni vodotoci Une, Sane, Sanice, Banjice, Korčanice i drugih rijeka su bogati slatkovodnom ribom (pastrva, mladica, lipljen). Poseban značaj za očuvanje bioraznolikosti imaju klisure i kanjoni rijeke Une koji su staništa velikog broja biljnih i životinjskih vrsta. Posebnu važnost imaju endemsko-reliktno vrste (čovječja ribica, riječni rakovi, pastrva).

Na području USK postoji jedan nacionalni park, Nacionalni park Una, osnovan 2008. godine. Područje Nacionalnog parka površine 19.800 ha pripada Gradu Bihaću te obuhvata područje kanjonskog dijela gornjeg toka rijeke Une uzvodno od Lohova, područje kanjonskog dijela donjeg toka rijeke Unac od njenog ušća u Unu uzvodno od Drvarskog polja, te međuprostor između Une i Unca.

Osim Nacionalnog parka Una, na području USK postoje i spomenici prirode: Martinbrodski slapovi, Štrbački buk, Troslap, Dvoslap, Ripački slap i Kostelski slapovi.

2.8. Osnovne klimatske odrednice

Područje USK pripada umjereno kontinentalnoj klimi koju karakteriziraju oštre i snježne zime i topla ljeta. Pojedini dijelovi su pod utjecajem umjerene planinske klime i pritjecanja zračnih masa iz susjednih, ali i daljih oblasti.

Za ovo područje karakteristični su sjeveroistočni i jugozapadni vjetrovi koji donose kontinentalne i mediteranske utjecaje. Prosječan godišnji broj sunčanih sati iznosi između 1772 i 1970, a u godini je prosječno 206 oblačnih dana.

Srednja godišnja temperatura iznosi 11,4°C. Najtopliji mjesec je juli sa srednjom mjesečnom temperaturom od 22°C, a najhladniji januar sa prosječnom temperaturom od -6°C. Najveća količina padalina javlja se tijekom jeseni i proljeća, a prosječne količine se kreću od 1000 do 1300 l/m². Najkišovitiji mjesec je novembar, a najsuši januar. U nižim predjelima snijeg se zadržava između 40 i 60 dana godišnje, a u planinskim do 90 dana. Prosječna godišnja vlažnost zraka je oko 75%. Sezona grijanja na području USK traje od 15. oktobra do 15. aprila.

2.9. Pregled najznačajnijih prirodnih resursa

Osobitost krajobraza USK čini šumsko bogatstvo kraških, submediteranskih i kontinentalnih šumskih područja koje predstavljaju prirodnu, pejzažnu, ekološku, gospodarsku i turističku vrijednost ovog područja. Šume su, uz vodno bogatstvo, najveći prirodni resurs USK. U ratnom i neposrednom poratnom periodu došlo je do degradacije i šumskih površina, ali su zadržale prirodnu strukturu i visok stepen bioraznolikosti.

Ukupne šumske površine iznose 220.439,56 ha od čega na državne šume otpada 180.523 ha. Privatnih šuma na području USK ima 39.916,56 ha. Na području Grada Cazina nalazi se stanište pitomog kestena koje površinom od 2000 ha predstavlja najveće stanište te šumske zajednice u BiH.

USK raspolaže značajnim prirodnim bogatstvima, gdje se ističu šume, nalazišta ruda, zemljište pogodno za razvoj poljoprivrede, kao i bogatstvo voda. Prirodni resursi se mogu koristiti u većoj mjeri. Može se uočiti rast eksploatacije mangana, gipsa, određeni stepen eksploatacije ciglarske gline i dolimita, ali se malo ili nikako ne eksploatiše boksit i mrki ugalj. Slično je i sa drugim prirodnim bogatstvima; resursi se koriste, ali postoji značajan prostor za unapređenja, pri čemu se mora voditi računa o održivosti u korištenju prirodnih resursa i zaštiti prirode.

2.10. Demografske karakteristike i kretanja

Prema rezultatima popisa stanovništva provedenog 2013. godine na području USK živi 273.261 stanovnika, odnosno 12,3% stanovništva FBiH ili 7,7% ukupnog stanovništva BiH.

U periodu od 1991. do 2013. godine broj stanovnika na području USK se smanjio za 69.204. Pad broja stanovnika u USK posljedica je promjene administrativnih granica općina i njihovog cijepanja, ljudskih gubitaka tokom ratnih godina i značajnog iseljavanja stanovništva u evropske i preokoeanske zemlje u poslijeratnom periodu.

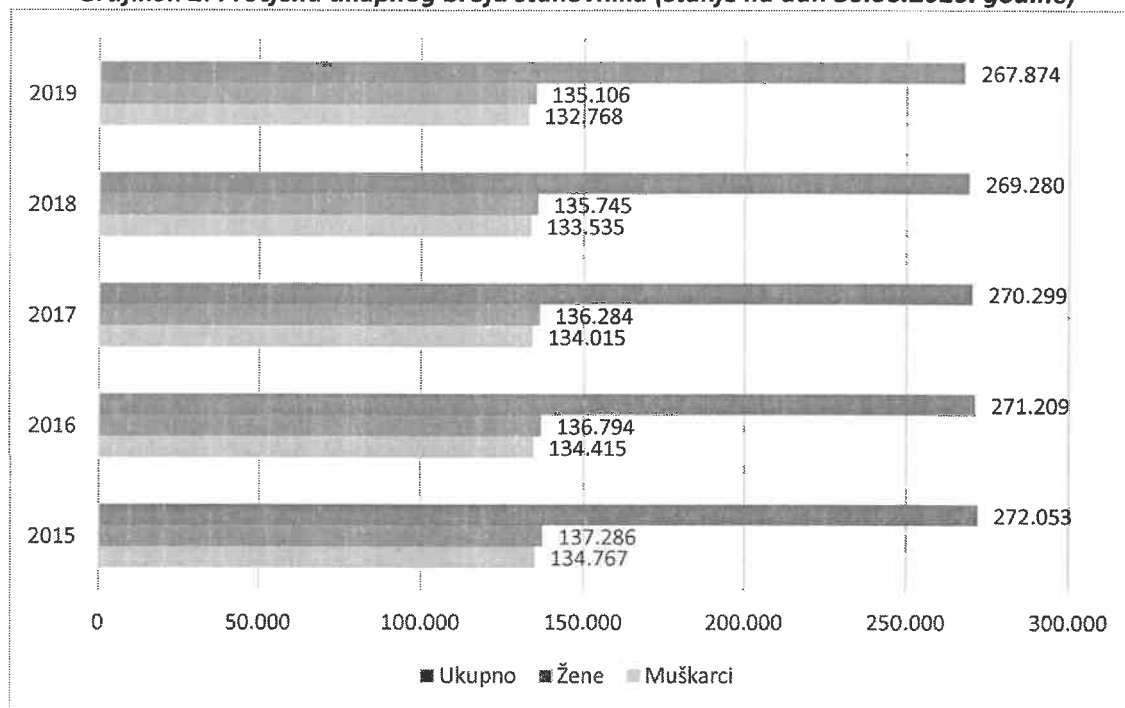
Smanjenje broja stanovnika zabilježeno je u svim općinama USK, a pojedine općine danas imaju dvostruko manje stanovnika u odnosu na broj stanovnika evidentiran Popisom stanovništva iz 1991. godine. Ovo je u velikoj mjeri posljedica ratnih i poratnih migracija stanovništva, ali i činjenice da je došlo do cijepanja teritorije pojedinih opština, kao što su Bosanski Petrovac i Bosanska Krupa, na veći broj manjih opština.

Prema rezultatima popisa stanovništva iz 2013. godine USK je sa 273.261 stanovnika i 66,25 stanovnika/km² četvrti po broju stanovnika i sedmi po gustoći naseljenosti u kantonima FBiH.

Prema procjenama, prisutan je trend blagog pada ukupnog broja stanovnika USK u godinama nakon popisa stanovništva na 267.874 u 2019. godini.

Procjena ukupnog broja stanovnika na području Unsko-sanskog kantona, predstavljena je narednim grafikonom.

Grafikon 2: Procjena ukupnog broja stanovnika (stanje na dan 30.06.2020. godine)

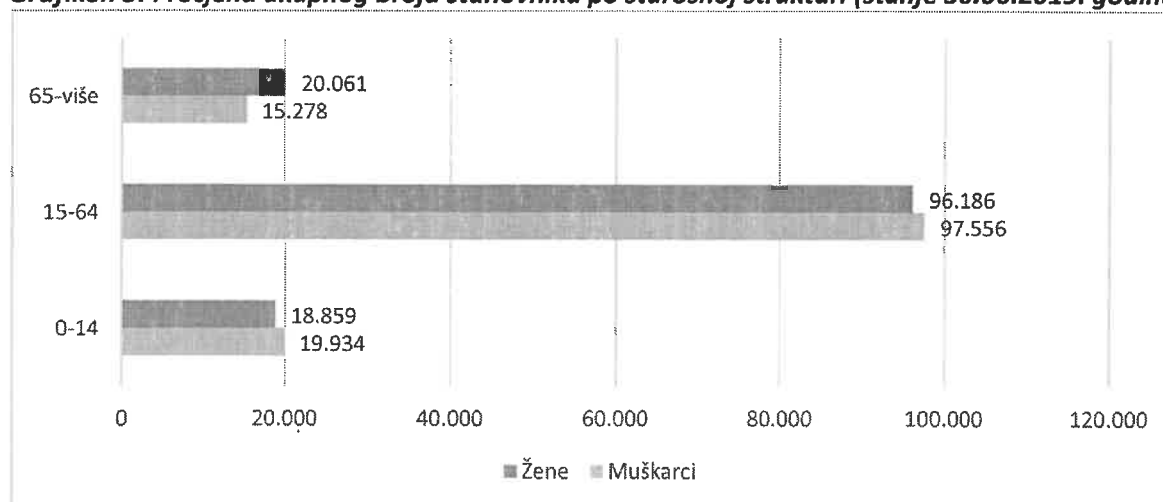

Izvor: Federalni zavod za statistiku, USK u brojkama 2020, stranica 12

2.11. Struktura stanovništva

Prema starosnoj strukturi, dominira stanovništvo od 15 do 64 godine sa udjelom od 72,3% u ukupnom broju stanovnika. Mladih od 14 godina ima 14,5%, dok udio stanovništva starijeg od 65 godina iznosi 13,2%. U FBiH¹ je 16,1% stanovnika do 14 godina, od 15 do 64 je 71%, a sa 65 i više godina 12,9%. Dakle, udio radno sposobnog stanovništva u USK je nešto viši nego u FBiH.

Grafikon 3: Procjena ukupnog broja stanovnika po starosnoj strukturi (stanje 30.06.2019. godine)

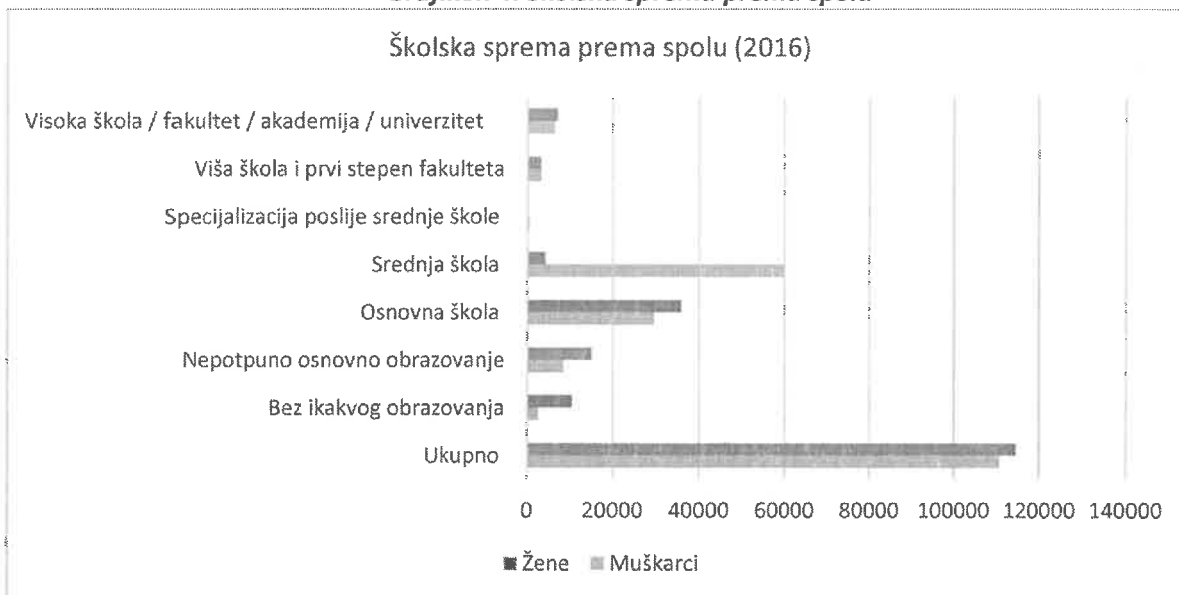

Izvor: Federalni zavod za statistiku, USK brojkama 2020, stranica 12

¹ Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Popis stanovništva, domaćinstava i stanova u Bosni i Hercegovini, 2013. Rezultati popisa, Sarajevo, juni 2016. Stanovništvo prema pojedinačnim godinama starosti i spolu, stranica 23-25.

Prema obrazovanju stanovništva starijeg od 15 godina, najveći je udio onih sa završenom srednjom školom, gdje je udio ovog stanovništva u USK 45,2%, dok je u FBiH 51,1%. Udio stanovnika sa fakultetskom diplomom u USK iznosi 6,1%, dok je u FBiH 10,1%. Može se vidjeti da je obrazovna struktura stanovništva u USK nešto lošija nego u FBiH.

Grafikon 4: Školska sprema prema spolu

Izvor: Agencija za statistiku BiH, popis stanovništva, domaćinstava i stanova u BiH, 2013. Rezultati popisa, Sarajevo, juni 2016. stranice 152-153

2.12. Rezime stanja, razvojnih izazova i perspektiva u sektoru ekonomskog razvoja USK

Iz ugla **demografskih kretanja**, zabrinjavajući je stalan pad broja stanovnika i stopa prirodnog priraštaja koja je u posljednjih pet godina negativna. Starosna i obrazovna struktura još uvijek nisu nepovoljne, a može se takođe uočiti da postoji značajan broj razloga za migracije stanovništva koje se prvenstveno odvijaju prema evropskim zemljama. Mjere koje mogu dovesti do rasta stope prirodnog priraštaja, kao i mjere koje povećavaju atraktivnost sredine za život i na taj način smanjuju broj građana koji napuštaju USK, svakako su potrebne, a mogu predstavljati kombinaciju mjera usmjerenih na mlade, kao i na druge kategorije stanovništva, kojima bi im se pružio viši stepen kvaliteta života u USK, a što u sprezi sa snažnim i održivim ekonomskim razvojem obezbjeđuje održivost sredine.

Kada se posmatraju **ekonomska kretanja**, podaci pokazuju da se broj mikro preduzeća smanjuje, ali se povećava broj malih i srednjih, pa čak i velikih preduzeća, što ukazuje na rast privrednih subjekata. Iz ugla razvojnih procesa, kod definisanja prioriteta za naredni period, treba imati u vidu da su **potrebe razvoja malih i srednjih preduzeća** drugačije od potreba mikro preduzeća, jer se u toj fazi razvoja javlja potreba za izvozom, inovacijama, uvođenjem naprednijih tehnoloških i organizacionih rješenja, te drugačijom kadrovskom strukturom koja više nije fokusirana isključivo na proizvodnju, već i na aktivnosti prije proizvodnje (dizajn) i poslije proizvodnje (promocija, usluge kupcima). Takođe, sistemska podrška prerađivačkoj industriji može dovesti do njenog intenzivnijeg razvoja, što može da doprinese održivom korištenju lokalnih resursa za kreiranje kvalitetnih radnih mjesta i povećanje standarda građana u dužem roku. Pokrivenost uvoza izvozom je dobra, ali je vrijednost izvoza mala. Trend rasta preduzeća iz mikro u mala i srednja treba da dovede i do veće vrijednosti izvoza, imajući u vidu orijentaciju većih privrednih subjekata prema međunarodnim tržištima. Kako bi se to ostvarilo, potrebna je sistemska podrška razvoju malih i srednjih preduzeća, gdje fokus treba da bude na obezbjeđenju resursa koji su preduzećima potrebna za razvoj, a sama preduzeća ih vrlo teško mogu obezbijediti, kao što su kadrovi osposobljeni za istraživanje tržišta, te dizajn i razvoj proizvoda.

Broj registrovanih je znatno veći od broja zatvorenih preduzeća, što takođe ukazuje na pozitivna kretanja u privredi, te na relativno povoljno poslovno okruženje. Ipak, najviše je zastupljena trgovina, što se teško može smatrati povoljnim, ali slijede uslužne djelatnosti što može da bude povoljno imajući u vidu turističke potencijale USK, te prerađivačka industrija gdje broj subjekata bilježi rast, što jeste povoljno za razvoj USK. Već primjetan razvoj usluga svakako treba podržati kako bi se iskoristio rastući trend i u većoj mjeri iskoristili jedinstveni prirodni resursi u USK za **razvoj turizma i pratećih djelatnosti**. Naime, rast broja noćenja, posebno u hotelima, ukazuje na značajan porast interesovanja i tražnje za turističkom ponudom USK, što je, imajući u vidu prirodna bogatstva USK, svakako oblast na čijem razvoju i promociji treba i dalje raditi, posebno sa fokusom na kvalitet ponude. Bogato kulturno-istorijsko naslijeđe na području USK takođe daje mogućnost za dalja istraživanja i zaštitu naslijeđa, ali i za održivo upravljanje u oblasti turizma. Osim toga, USK raspolaže značajnim resursima za razvoj poljoprivrede, ali je potrebno dalje raditi na izgradnji kapaciteta koji mogu, na održiv način, da koriste prirodne resurse raspoložive na području USK za dalji razvoj poljoprivrede i djelatnosti zasnovanih na poljoprivredi. USK raspolaže značajnim prirodnim bogatstvima, gdje se ističu šume, nalazišta ruda, zemljište pogodno za razvoj poljoprivrede, kao i bogatstvo voda. Prirodni resursi se mogu koristiti u većoj mjeri, pošto trenutni stepen korištenja ovih resursa, na primjer poljoprivrednih površina, nije na zadovoljavajućem nivou. Iako se može uočiti rast eksploatacije mangana, gipsa, određeni stepen eksploatacije ciglarske gline i dolimita, takođe je primjetno da se malo ili nikako ne eksploatišu boksit i mrki ugalj, a slično je i sa drugim prirodnim bogatstvima. Dakle, resursi se koriste, ali postoji značajan prostor za unapređenja, pri čemu se mora voditi računa o održivosti u korištenju prirodnih resursa i zaštiti prirode. Moguće je povezivanje poljoprivredne proizvodnje sa prerađivačkom industrijom, ali i sa turističkom ponudom.

Iako je USK uz granicu sa EU, saobraćajnu povezanost sa okruženjem karakterišu relativno udaljeni autoputevi, aerodromi i luke, što je takođe važan faktor u razvoju privrede i privlačenju investicija. U određenoj mjeri, uslovi za privlačenje investicija već postoje, jer je veliki dio površina poslovnih zona u USK još slobodan, a zone raspolažu prostorno-planskom dokumentacijom. Poslovne zone mogu u znatnoj mjeri da podstaknu rast lokalnih preduzeća, ali i da privuku nove investicije u USK. Kad se govori o investicijama, potrebno je dalje razvijati saradnju sa dijasporom u ovoj oblasti.

Broj zaposlenih u proteklih pet godina konstantno raste. Ipak, veliki broj zaposlenih je u trgovini i u javnom sektoru, a prema spolnoj strukturi značajno je veći broj zaposlenih muškaraca nego žena. Takođe, značajan je broj nezaposlenih gdje je najveći broj nekvalifikovanih osoba. Prosječna plata u posmatranom periodu raste, ali je niža od prosječne plate u FBiH. Potrebno je dakle raditi u bliskoj saradnji privrede i institucija obrazovanja na obezbjeđivanju kadrova potrebnih za rast privrednih subjekata, to jest na usklađivanju ponude i tražnje na tržištu rada.

2.13. Razvojnih izazova i perspektiva u sektoru obrazovanja

Kada govorimo o **obrazovanju**, već dugi niz godina postoji neusklađenost obrazovnog sistema sa potrebama tržišta rada. S obzirom da u USK tržište rada nije u dovoljnoj mjeri razvijeno, proces povezivanja škola i visokoškolskih institucija sa tržištem rada u praksi je nedovoljno razvijen. Reforma obrazovanja u BiH zahtjeva promjene postojećih i donošenje novih propisa koji će omogućiti provođenje reforme u svim dijelovima odgojno-obrazovnog sistema i uporedivost s obrazovnim sistemima Evropske unije. Već započeti procesi reforme predstavljaju samo okvir za dugoročne aktivnosti i promjene koje je potrebno uraditi kako bi njeni pravi efekti i rezultati bili vidljivi i postali dio svakodnevne prakse. **Donošenjem Zakona o obrazovanju odraslih stvorili su se uslovi za uključivanje poslodavaca u kreiranje obrazovne politike.** Osnovano je Vijeće za obrazovanje odraslih, čiji su članovi predstavnici socijalnih partnera i interesnih grupa za stručno obrazovanje.

III NORMATIVNI DIO

Kantonalni fond u narednoj 2022.-oj godini ne planira i nema potrebu da radi nacрте i prijedloge zakona, koje donose Skupština i Vlada USK. Kantonalnoga fonda je u 2021.godini u potpunosti revidirao cijelu legislativu, zašto nam je saglasnost dala Skupština i Vlada Unsko-sanskoga kantona.

IV TEMATSKI DIO

R.br.	Naziv materijala	Nosilac izrade	Rok za izradu	Organ koji razmatra materijal	Kratak sadržaj materijala
1.	Projekti finansiranja dogradnje sanacije i adaptacije porodično - stambenih objekata, stambenih jedinica I linija finansiranja	Kantonalni fond	31.12.2021.	Vlada USK / Skupština	U prilogu Programa rada detaljnije objašnjen
2.	Projekti finansiranja i kupovine stanova ili stambenih jedinica, izgradnje stambenih jedinica i kupovine stanova u stambenim zgradama - objektima kolektivnog stanovanja II linija finansiranja	Kantonalni fond	31.12.2021.	Vlada USK / Skupština	U prilogu Programa rada detaljnije objašnjen
3.	Projekti kreditiranja i poticanja zapošljavanja i samozapošljavanja III linija finansiranja	Kantonalni fond	31.12.2021.	Vlada USK / Skupština	U prilogu Programa rada detaljnije objašnjen
4.	Projekat formiranja Kreditno garantni fond za (START-UP) III linija finansiranja	Kantonalni fond	31.12.2021.	Vlada USK / Skupština	U prilogu Programa rada detaljnije objašnjen
5.	Projekti trajnog stambenog zbrinjavanja - dodjela bespovratnih sredstava za RVI 100% I i II grupe	Kantonalni fond	31.12.2021.	Vlada USK / Skupština	U prilogu Programa rada detaljnije objašnjen
6.	Interventna djelovanja - pomoć u sferi stambenog zbrinjavanja socijalno ugroženih kategorija Interventna linija	Kantonalni fond	31.12.2021.	Vlada USK / Skupština	U prilogu Programa rada detaljnije objašnjen
7.	Projekta uspostave Poslovnog prostora i Centra za podršku poduzetništvu	Kantonalni fond	31.12.2021.	Vlada USK / Skupština	U prilogu Programa rada detaljnije objašnjen
8.	Projekt rješavanja 12 /dvanaest/ stambenih jedinica u Općini Ključ	Kantonalni fond	31.12.2021.	Vlada USK / Skupština	U prilogu Programa rada detaljnije objašnjen
9.	Projekat podrške izgradnje i adaptacije spomen obilježja tekovinama odbrambeno-oslobodilačkom ratu 92.-95.	Kantonalni fond	31.12.2021.	Vlada USK / Skupština	U prilogu Programa rada detaljnije objašnjen
10.	Komisiona naknada banci LOT 1	Kantonalni fond	31.12.2021.	Vlada USK / Skupština	U prilogu Programa rada detaljnije objašnjen
11.	Komisiona naknada banci LOT 2	Kantonalni fond	31.12.2021.	Vlada USK / Skupština	U prilogu Programa rada detaljnije objašnjen
12.	Troškovi revizije	Kantonalni fond	31.12.2021.	Vlada USK / Skupština	U prilogu Programa rada detaljnije objašnjen
13.	Troškovi stručne službe, Upravnog odbora i Nadzornog odbora Kantonalnog fonda	Kantonalni fond	31.12.2021.	Vlada USK / Skupština	U prilogu Programa rada detaljnije objašnjen

4.1. Projekti finansiranja dogradnje, sanacije i adaptacije porodično stambenih objekata, stambenih jedinica boračkih populacija i prognanih osoba

I LINIJA FINANSIRANJA

U proteklim godinama rada Kantonalnog fonda smo uvidjeli da gotovo tradicionalno rješavanje stambenog pitanja kroz gradnju i dogradnju porodičnih kuća, ima za posljedicu i nadalje veliki broj zahtjeva za kreditiranje dogradnje, sanacije i adaptacije porodično-stambenih objekata. Interesovanje za **I liniju finansiranja** je znači veliko i s obzirom da su svi zahtjevi opravdani, to ukazuje da se treba kontinuirano djelovati.

Krajem 2020.-te godine raspisan je Javni oglas za odobravanje kredita za dogradnju, sanaciju i adaptaciju stambenih objekata za: 2021.-u godinu. Rok za podnošenje prijava je bio 4 /četiri/ sedmice od dana objavljivanja oglasa, kako bi se omogućilo apliciranje svih zainteresiranih. Rješenjem direktora imenuje se komisija Kantonalnog fonda za rad na terenu. Komisija ima zadatak da uvidom na licu mjesta utvrdi uslove stanovanja, napravi zapisnik, boduje sve podnosiocze zahtjeva i izradi listu prioriteta.

U 2022.-oj godini u osnovi za **I liniju finansiranja** (za sanaciju, adaptaciju i dovršetak radova na porodično-stambenim objektima, stanovima i objektima kolektivnog stanovanja), uslovi su ostali isti, tako da će u 2021.-oj godini, Banka plasirati pojedinačna finansiranja u iznosu od 5.000,00 do 15.000,00 KM (od pethiljada do petnaesthiljada konvertibilnih maraka) po slijedećim uslovima:

- Rok otplate: 5 godina
- Profitna marža: 2% p.a. uz obračun i plaćanje mjesečno unazad
- Obavezno obezbjeđenje:
 - a) isprava o zaplijeni / administrativna zabrana 2 (dva) primjerka,
 - b) bjanko potpisana mjenica 2 (dva) primjerka.
- Opcionalno obezbjeđenje:
 - a) sudužnik / sudužnici,
 - b) isprava o zaplijeni za sudužnike po 2 (dva) primjerka,
 - c) bjanko potpisana mjenica sudužnika 2 (dva) primjerka ili
 - d) polica osiguranja ukoliko Banka ima navedeni vid obezbjeđenja.

Banka će prema procjeni sposobnosti otplate, boniteta firme zaposlenja osim obaveznog obezbjeđenja predložiti i eventualno gore navedeno opcionalno obezbjeđenje.

- Sredstva se koriste namjenski
- Isplaćuju se Korisniku sredstava na račun otvoren u Banci
- Naknada za obradu zahtjeva 0%
- Naknada za održavanje računa finansiranja iznosi 3,20 KM mjesečno

U 2022.-oj godini planira se dodijeliti **300 kredita** za šta će trebati obezbjeđiti: **4.000.000,00 KM**. Komisija Kantonalnog fonda će po direktnom uvidu u stanje objekata tokom januara, februara i marta izvršiti bodovanje (saglasno donešenom pravilniku sa kriterijima), utvrditi prijedlog godišnje rang liste za dodjelu kreditnih sredstava. Lista će sadržavati ukupan broj bodova. Na listu se može podnijeti prigovor.

Nakon odlučivanja po prigovorima, Upravni odbor Kantonalnog fonda utvrdit će konačnu Rang listu. Realizacija kredita će se vršiti kontinuirano - tokom godine.

4.2. Projekti kreditiranja i kupovine stanova ili stambenih jedinica, izgradnje stambenih jedinica kao i kupovine stanova u stambenim zgradama - objektima kolektivnog stanovanja, čiji je investitor - Kantonalni fond, lokalna zajednica ili udruženja koja gaje tekovine odbrambeno - oslobodilačkoga rata

II LINIJA FINANSIRANJA

Organizovani projekti gradnje stambenih objekata za kolektivno stanovanje, u kojima Kantonalni fond, kroz povoljnu finansijsku liniju te poticajna sredstva, u velikoj mjeri zatvara finansijsku konstrukciju investicije, pokazali su se svrsishodnim i opravdanim.

U 2022.-oj godini u osnovi za **II liniju finansiranja** (za kupovinu stana ili stambene jedinice ili kupovine stanova u stambenim zgradama - objektima kolektivnog stanovanja), uslovi su malo izmjenjeni, tako da će u 2022.-oj godini, Banka plasirati pojedinačna finansiranja u iznosu od 15.000,00 do 100.000,00 KM (od petnaest hiljada do sto hiljada konvertibilnih maraka) za projekte:

- A. organizirane kolektivne izgradnje** - sredstva se uplaćuju direktno na račun prodavca stambenih jedinica.
 - B. individualne gradnje** - sredstva se doznačuju direktno Korisniku sredstava na njegov račun otvoren u Banci, u tri obroka. Nakon isplate svakog djela sredstava a prije potraživanja slijedeće tranše, komisija Kantonalnog fonda utvrđuje istinitost namjenske potrošnje sredstava i daje suglasnost na puštanje novih sredstava.
- Rok otplate: 20 godina
 - Profitna marža: 2% p.a. uz obračun i plaćanje mjesečno unazad
 - Obavezno obezbjeđenje:
 - a) isprava o zaplijeni 2 (dva) primjerka,
 - b) bjanko potpisana mjenica 2 (dva) primjerka,
 - c) založno pravo-hipoteka na nekretninu koja je predmet ulaganja, u korist Kantonalnog fonda.

Banka će prema procjeni sposobnosti otplate, boniteta firme zaposlenja osim obaveznog obezbjeđenja predložiti i eventualno opcionalno obezbjeđenje.

- Opcionalno obezbjeđenje:
 - a) sudužnik / sudužnici,
 - b) isprava o zaplijeni za sudužnike po 2 (dva) primjerka,
 - c) bjanko potpisana mjenica sudužnika 2 (dva) primjerka ili
 - d) polica osiguranja u koliko Banka ima navedeni vid obezbjeđenja.
- Sredstva se koriste namjenski
- Isplaćuju se Korisniku sredstava na račun otvoren u Banci
- Naknada za obradu zahtjeva 0%
- Naknada za održavanje računa finansiranja iznosi 3,20 KM mjesečno

Kao što smo i naveli gore u tekstu Kantonalni fond je problemu **stanogradnje i zapošljavanja** naše ciljane grupe prišao kroz proces **strateškog planiranja**, utvrđujući svoje strategije, ciljeve, prioritete i planove te definiranjem mjere za uspješno ostvarenje tih ciljeva. Strateški plan prati izrada godišnjih planova rada, koji detaljnije definiraju odgovornost za izvršenje plana, rokove, potrebne resurse i eventualno organizacijske i operativne korake koje je potrebno uraditi kako bi se postigli ciljevi definirani planom.

Kantonalni fond u svom djelovanju ima dva Strateška pravca djelovanja:

- **Prvi strateški pravac djelovanja - Stanogradnja (Glavni cilj)**
- **Drugi strateški pravac djelovanja - Zapošljavanje (Glavni cilj)**

4.2.1. GLAVNI CILJ - STANOGRADNJA

Naš četverogodišnji plan investicije, je da izgradimo šest stambenih jedinica za kolektivno stanovanje, sa ukupno 270 stanova i 21.732,96 m² korisnog stambenog prostora.

4.2.2. STRATEŠKI CILJ 1.

Izgradnja Stambene zgrade P+5

U 2022.-oj godini se planira izgradnja Stambene zgrade P + 5 – kolektivno stanovanje, sa objektom nacrtnih dimenzija 41,93 x 20,82 m sa sljedećim sadržajem:

Prizemlje: 437,50 m² neto korisne površine garaža i ostave.

Sprat 1: stan 1. 71,91 m², stan 2. 56,68 m², stan 3. 56,68 m², stan 4. 71,91 m², stan 5. 71,10 m², stan 6. 45,53 m², stan 7. 59,15 m², stan 8. 59,15 m², stan 9. 45,53 m², stan 10. 71,10 m².

Sprat 2: stan 11. 71,91 m², stan 12. 56,68 m², stan 13. 56,68 m², stan 14. 71,91 m², stan 15. 71,10 m², stan 16. 45,53 m², stan 17. 59,15 m², stan 18. 59,15 m², stan 19. 45,53 m², stan 20. 71,10 m².

Sprat 3: stan 21. 71,91 m², stan 22. 56,68 m², stan 23. 56,68 m², stan 24. 71,91 m², stan 25. 71,10 m², stan 26. 45,53 m², stan 27. 59,15 m², stan 28. 59,15 m², stan 29. 45,53 m², stan 30. 71,10 m².

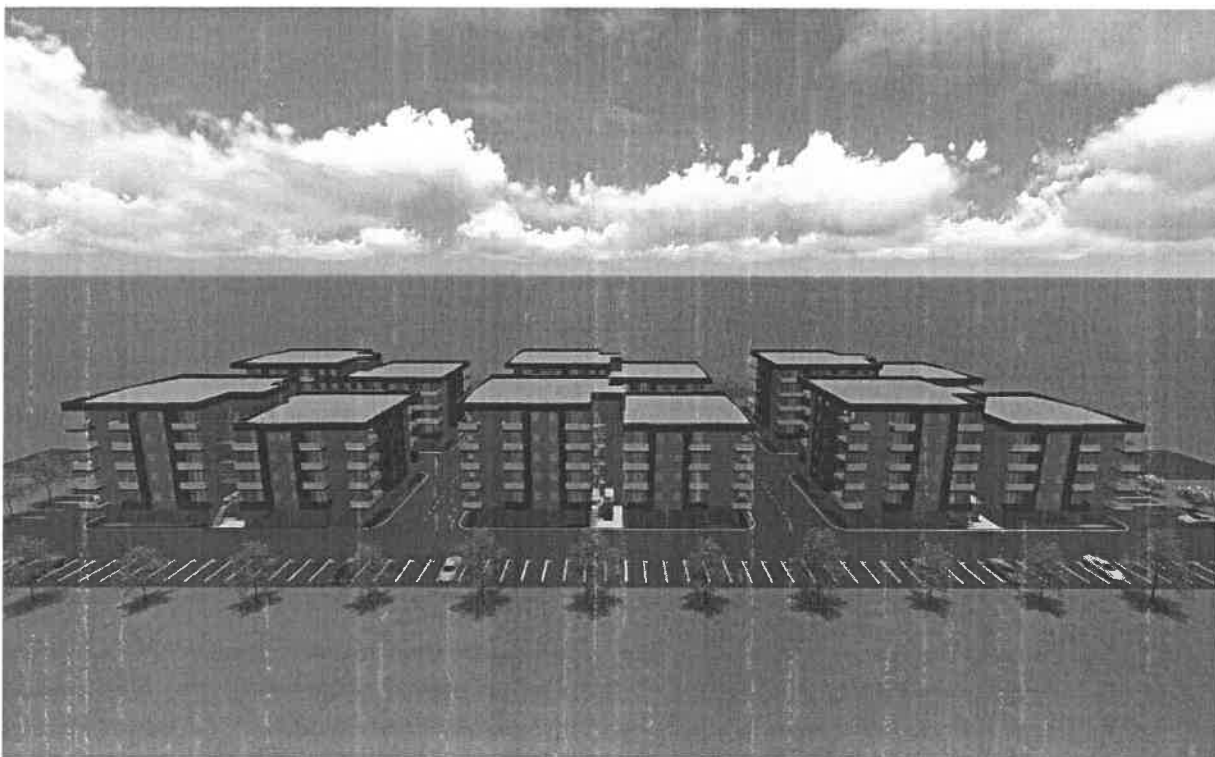
Sprat 4: stan 31. 71,91 m², stan 32. 56,68 m², stan 33. 56,68 m², stan 34. 71,91 m², stan 35. 71,10 m², stan 36. 45,53 m², stan 37. 59,15 m², stan 38. 59,15 m², stan 39. 45,53 m², stan 40. 71,10 m².

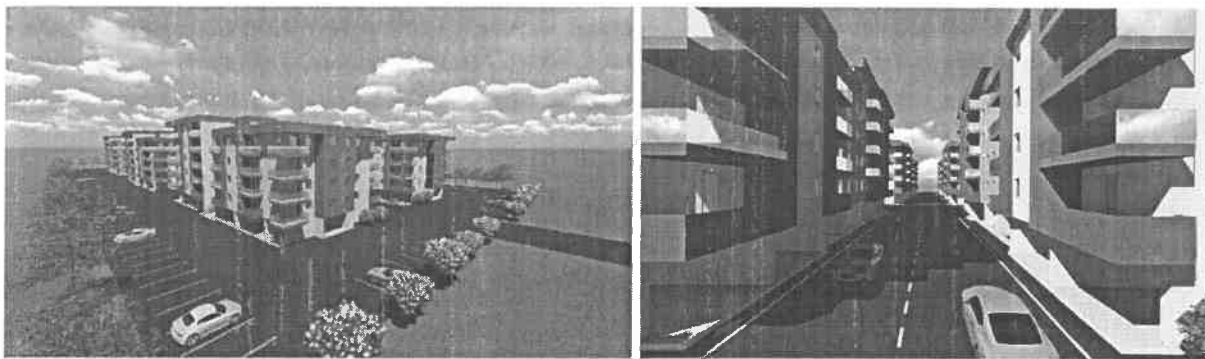
Sprat 5: stan 41. 56,68 m², stan 42. 71,91 m², stan 43. 71,10 m², stan 44. 45,53 m², stan 45. 59,15 m².

Zajednički predulaz, stambeni prostor, lift 365,01 m², požarno stepenište 44, 32 m².

Ukupna površina stambenog objekta je 3.622,16 m².

Ukupan broj stambenih jedinica 45 /četrdeset pet/.

4.2.2.1. STRATEŠKI PROGRAM 1.1.

Naš plan je kupovina zemljišta u Gradu Bihaću cca **30.000 m²**.

Kantonalni fond bi ovdje bio investitor, a sva ostala procedura bi se sprovela u skladu sa ZJN:

- Kupovina zemljišta - cca **30.000 m² / 450.000,00 KM**
- Izrada glavnih projekata za građevinsku dozvolu (cijepanje parcele, iskolčenje i elaborat, glavni projekat arhitektura, glavni projekat konstrukcija, projekat elektro instalacije, elaborat zaštite od požara, elaborat zaštite na radu, revizija projektne dokumentacije – glavnog projekta, projekat hidrantske mreže, mašinski projekat, energetski certifikat) - cca **80.000,00 KM**
- Ishodovanje građevinske dozvole za davanje (komunalna naknada, renta, pretvorba zemljišta, izgradnja skloništa-uplata naknade za sklonište), pretpostavljeno **50 KM/m²** (u zavisnosti od lokacije izgradnje objekta) - cca **181.100,00KM**
- Nadzor nad građenjem za građevinsko zanatske radove **2,5%** od ispostavljene situacije - cca **115.625,00 KM**
- Ukupna površina stambenog objekta je 3.622,16 m², za ovu investiciju planiramo obezbijediti **4.810.000,00 KM**

Nakon urađene analize troškova naša procjena je da bi **I kvaliteta** stambenih jedinica, po sistemu **ključ u ruke** iznosilo **1.500,00 KM/m²**

Kantonalni fond planira na ovom Strateškom planu 1.1 zaradu od **200,00 KM/m²**, naša **Stambena zgrada P + 5** će imati **3.622,16 m²**, a **ukupna zarada će iznositi 362.216,00 KM**.

Plan raspodjele zarade je **200.000,00 KM za Strateški cilj 1.** (stručno osposobljavanje) i **162.216,00 KM za Strateški cilj 5.** (zbrinjavanja socijalno ugroženih dodjelom montažnog-stambenog objekta).

4.2.2. STRATEŠKI CILJ 2.

Kupovina i izgradnja stambenih jedinica

Imajući gore navedeno u vidu za **kupovinu stana ili stambene jedinice** van kolektivnog stanovanja i **izgradnju individualne stambene jedinice** u 2022.-oj godini Kantonalni fond planira dodijeliti **17 kredita** za šta će trebati obezbijediti: **1.700.000,00 KM**.

Zainteresirani pripadnici kategorija kojima po pravilniku bude omogućeno apliciranje se trebaju prijaviti na konkurs za dodjelu kreditnih sredstava koji će biti javno objavljen.

Nakon odlučivanja po prigovorima, Upravni odbor Kantonalnog Fonda utvrdit će konačnu rang listu. Realizacija kredita će se vršiti kontinuirano - tokom godine.

4.3. Projekti kreditiranja i poticaja zapošljavanja i samo zapošljavanja demobilisanih nezaposlenih pripadnika OS R BiH, raseljenih osoba i socijalno ugroženih kategorija

III LINIJA FINANSIRANJA

4.3.1. ANALIZA, VIZIJA, MISIJA, GLAVNI CILJ, STRATEŠKI CILJEVI, STRATEŠKI PROGRAMI I PLAN AKTIVNOSTI

Imajući u vidu kompleksnost, obimnost kao i težinu problema podizanja nivoa zaposlenosti na USK, u oblasti zapošljavanja uopšte a naročito upošljavanja naše ciljane grupe demobilisanih pripadnika OS R BiH, uzimajući principe zasnovane na pravu nediskriminacije po bilo kom osnovu i omogućavanju osnovnog prava svakom građaninu BiH, pravo na **“Rad - Život”**, bili smo primorani strateški pristupiti ovom problemu kroz jednu sve obuhvatnu analizu, imajući prije svega u fokusu našu **viziju, misiju, glavni cilj** kao i pravce djelovanja za realizaciju **strateških ciljeva, strateških programa** aktivnosti i prioriteta u III liniji finansiranja. Kako smo i naveli u osnovi Vizija je da se u narednom periodu sistemski pristupi problematici zapošljavanja, kroz prijedloge za prevazilaženje navedene problematike uz cjelovit pristup ovom problemu, od makroekonomskog ambijenta do stvaranja pretpostavki za kvalitetno zapošljavanje kroz obrazovni sistem sa ciljanim izabirom kvalifikacija koja su deficitarna na teritoriji USK-a i šire, kroz realizaciju naših strateških ciljeva: obezbjeđenja potrebnih elemenata i formiranje **Garantnog fonda**, sistema poticaja kreditnih zaduženja pojedinaca i pravnih lica, način za implementaciju i monitoring istog za zapošljavanje Ciljane grupe (demobilisanih nezaposlenih pripadnika OS R BiH, raseljenih osoba i socijalno ugroženih kategorija).

4.3.2. ANALIZA TRŽIŠTA RADA

Iz jednog opštijeg određenja zaposlenosti kao indikator ekonomskog, kulturnog i socijalnog prosperiteta zajednice, izvora egzistencije najšireg kruga populacije, stabilizacije socio-ekonomskog statusa pojedinaca i zajednice, a nezaposlenosti kao sinonima siromaštva, socijalne marginalizacije, nepotrebnog i nepovratnog prosipanje ljudskih resursa, može se sagledati suštinski-sadržajno značaj pitanja zaposlenosti za svakog pojedinca, a i za određenu zajednicu. Zapravo, kroz odnos broja zaposlenih i nezaposlenih, odnosno, kroz stopu zaposlenosti ili nezaposlenosti, kao najintegralnijih izraza te relacije, načina i kvalitete optimalizacije tog odnosa određenu zajednicu, u većoj ili manjoj mjeri, čini socio-ekonomski stabilnijom, sigurnijom i, u osnovi, uspješnijom.

Našu osnovnu **Viziju** određuje četiri osnovna stuba politike zapošljavanja i to:

1. **Povećanje zapošljivosti stanovništva;**
2. **Podsticanje preduzetništva i preduzetničke svijesti;**
3. **Podsticanje prilagodljivosti pojedinaca i preduzeća;**
4. **Jednake mogućnosti zapošljavanja – uklanjanje svih oblika diskriminacije.**

U skladu sa ovim „opštim“ određenjima, utvrdili smo 9 /devet/ smjerica u oblasti zapošljavanja na Unsko - sanskom kantonu:

1. **Pomoć u traženju posla i prevencija dugoročne nezaposlenosti,**
2. **Stimulisanje preduzetništva,**
3. **Promovisanje adaptabilnost, mobilnost i odgovoriti na promjene na tržištu rada,**
4. **Promovisanje razvoj ljudskih resursa i doživotnog učenja,**
5. **Povećanje ponude radne snage i promovisanje produženja aktivnosti radne snage - „aktivno starenje“,**
6. **Ravnopravnost spolova,**
7. **Omogućiti isplativost rada,**
8. **Smanjenje obima neprijavljenog rada,**
9. **Smanjivanje regionalnih razlika u tržištu rada.**

Da bi se navedeni – projektovani ciljevi ostvarili potreban je:

- **rast zaposlenosti od 1,5 % prosječno godišnje**
- **rast zaposlenosti starijih radnika za 3,2 % prosječno godišnje**

Pogradi će polaziti od toga da stanje na tržištu rada zavisi od privrednih, demografskih i socijalnih kretanja koji: opredjeljuju, usmjeravaju, ograničavaju, objektiviziraju programske sadržaje i dinamiku njihove realizacije, polazeći od ljudskih, institucionalnih i finansijskih mogućnosti.

Programska usmjerenja tržišta rada i zapošljavanja proizilaze i iz drugih razvojnih programa i strategija, koje utiču na stanje u oblasti tržišta rada, i koja su, u mjeri primjerenoj tim dokumentima i njihovoj namjeni tretirala to tržište, kao što su: Strategije razvoja USK za period 2021.-2027.godine, Program ekonomskih reformi u Federaciji BiH, Program regionalnog razvoja, Program razvoja i smanjivanja siromaštva, Program razvoja malih i srednjih preduzeća, kao i program obrazovanja odraslih i drugih dokumenata koji se odnose na reforme u oblasti obrazovanja, Program razvoja poljoprivrede, itd.

Programi „bi“ trebali da se donese u uslovima značajnih pozitivnih tendencija tranzicionih promjena i stabilizacije makro ekonomskog ambijenta koji realno omogućava realizaciju predviđenih mjera i aktivnosti, odnosno programskih sadržaja u oblasti tržišta rada i dalje povećanje zaposlenosti.

Osnovno polazište politike tržišta rada traži da se zasniva na sveobuhvatnom pristupu u rješavanju problema na tom tržištu, a ne samo na klasičnim aktivnim programima zapošljavanja, već politiku zapošljavanja postavlja kao splet međuzavisnih mjera u oblasti prilagodljivosti poslovanja i zapošljavanja, fiskalnih podsticaja, mjere za stimulisanje poduzetništva, podsticanje razvoja malih i srednjih preduzeća, mjera za povećanje osposobljenosti aktivnog stanovništva, uključujući i povećanje nivoa formalnog i neformalnog obrazovanja aktivnog stanovništva mjera, koje različitim društvenim grupama obezbjeđuju ravnopravnost u pristupu radu.

4.3.3. POSREDOVANJE U ZAPOSŁJAVANJU I PROFESIONALNA ORJENTACIJA USPOSTAVOM - CENTAR ZA PODRŠKU PODUZETNIŠTVU

Analizom stanja uvidjeli smo da struktura nezaposlenih i prisutni trendovi u tom smislu nameću model posredovanja u zapošljavanju zasnovan na individualnom pristupu svakom pojedincu, uz uvažavanje specifičnih potreba i mogućnosti svakog nezaposlenog lica. Zato ćemo kvalitetnim izvođenjem intervjua i izradom individualnih planova zapošljavanja dati poseban značaj. Kroz naš **Centar za poduzetništvo** gdje ćemo imati savjetnike za zapošljavanje, izradu planova zapošljavanja, obezbjeđit ćemo kompetentno, stručno i racionalno vođenje nezaposlenog lica kroz proces traženja zaposlenja.

Smatramo da imajući u vidu stanje i prisutna kretanja na tržištu rada Zavod za zapošljavanje treba osim oficijelno (u okviru normativno utvrđenih obaveza institucije), nastojati da, i šire i jasnije „javno“ predstavi složenost problema nezaposlenosti i značaj njegovog rješavanja, nastojeći da „eduktivno“ doprinese razbijanju određenih, iz ranijeg sistema stečenih, a i određenih „mentalitetnih“ zabluda, prije svega, u pogledu tretmana zaposlenosti i uloge pojedinaca, zajednice i institucija u njegovom rješavanju, predstavi kvalitet, potencijale, mogućnosti i kvalitet određenih programskih sadržaja u tom cilju organizirati:

- **Informativne razgovore, namijenjene svim novoprijavljenim nezaposlenim, kroz koji će se informisati o pravima i obavezama dok su na evidenciji,**
- **Plan zapošljavanja kojim se utvrđuju aktivnosti nezaposlenog lica pri traženju zaposlenja**
- **Informativno-motivacione seminare-radionice za nezaposlena lica.**

Potrebno je ostvariti i rano identifikovanje potreba svih tržioca zaposlenja, i utvrđivanje usluga koje im treba pružiti, kao što su savjetovanje i usmjeravanje, pomoć pri traženju zaposlenja i izradi individualnih planova zapošljavanja, i sl.

Na osnovu tih podataka i saznanja, nezaposlenim će se nuditi pristup korisnim i efikasnim mjerama kako bi se povećala njihova zapošljivost.

Statističko praćenje i analitička obrada tih aktivnosti, posebno klasifikovanje zaposlenih po raznim osnovama, a prije svega težini zapošljivosti, treba da bude osnov za racionalno usmjeravanje nezaposlenih lica u proces traženja zaposlenja i kreiranje programa aktivne politike zapošljavanja kao sistem mjera i aktivnosti koje su u funkciji efikasnijeg i bržeg zapošljavanja, koji ga stimulišu, ili koji omogućavaju veće šanse u tom pogledu.

4.3.4. STIMULISANJE PODUZETNIŠTVA

Osnovnu suštinu privrednog razvoja predstavlja intenzivnije otvaranje radnih mjesta, što je uslovljeno odgovarajućim preduzetničkim okruženjem, te inovacijam.

Značajno mjesto u otvaranju novih radnih mjesta imaju prije svega mala i velika preduzeća.

Razvoj malih i velikih preduzeća predstavlja osnovni faktor svake moderne ekonomije, stimulišu privatno vlasništvo i preduzetničke sposobnosti, fleksibilna su i mogu se brzo prilagoditi na promjenu ponude i traženja na tržištu, stvaraju zaposlenost, promovišu diverzifikaciju ekonomskih aktivnosti, podržavaju održivi rast i daju značajan doprinos izvozu i trgovini. Razvoj malih i srednjih preduzeća je kompleksan izazov koji uključuje veći broj direktno zainteresovanih strana u svakom sektoru države kao i privrede.

Analizirajući startegiju razvoja Unsko-sanskoga kantona, želje, težnje i mogućnosti uspjeha na našem kantonu, odlučili smo se za stimulans poduzetništva u sljedećim privrednim granama i na način kako smo u nastavku teksta obrazložili:

Jednu poslovnu/budžetsku godinu za proizvodne djelatnosti:

- IT industrija
- Drvena industrija
- Metalna industrija

Dvije poslovne/budžetske godine za finansirati iz oblasti turizma:

- Kupovina, izgradnja i proširenje kapaciteta turističkog smještaja

Tri poslovne/budžetske godine za finansiranja poljoprivredne proizvodnje:

- Stočarska proizvodnja: (proizvodnja mlijeka, tov junadi, proizvodnja jagnjadi, proizvodnja jaradi, tov pilića, proizvodnja jaja, tov ćurki, proizvodnja pastrmke i proizvodnja meda)
- Ratarska proizvodnja: (proizvodnja kukuruza, proizvodnja pšenice, proizvodnja ječma, proizvodnja zobi, proizvodnja raži, proizvodnja hmelja i proizvodnja soje)
- Povrtlarska proizvodnja: (proizvodnja krompira, proizvodnja kupusa, proizvodnja krastavaca, proizvodnja paprike, proizvodnja paradajza, proizvodnja crvenog luka, proizvodnja mrkve i proizvodnja lubenice)
- Voćarska proizvodnja (proizvodnja šljiva, proizvodnja jabuke, proizvodnja kruške, proizvodnja maline, proizvodnja jagode, proizvodnja kupine i kestena)
- Biljna proizvodnja (proizvodnja ljekobilja, rasadnička proizvodnja i sjemenarstvo)
- Kupovina, izgradnja i proširenje kapaciteta u prehrambenoj industriji : (izgradnja / dogradnja / kupovina : farmi, objekata za pčelarsku proizvodnju, ribnjaka za uzgoj ribe, podizanje staklenika i plastenika, pakirnica i sortirnica za voće, povrće, meso i mlijeko, pogon za doradu i sušenje, izgradnja rashladnih sistema za voće, povrće, meso i mlijeko, kupovina opreme, repromaterijala i mehanizacije).

Za realizaciju Strateškog cilja 2 i Strateškog cilja 3, Banka će obezbijediti sredstva u iznosu do **10.000.000,00 KM** (desetmiliona konvertibilnih maraka) dok će Kantonalni fond za subvenciju dijela profitne marže obezbijediti do **400.000,00 KM** (četiristotinehiljada konvertibilnih maraka) na nivou 2022. godine.

Kantonalni Fond i Banka će u skladu s ponudom banke formirati **Kreditno garantni fond za START-UP** početnike u poslu koji će iznositi 1.000.000,00 KM (milion konvertibilnih maraka) uz učešće Banke i Kantonalnog Fonda u iznosu od po 500.000,00 KM (petstotine hiljada konvertibilnih maraka), što će biti regulisano posebnim ugovorom. Pomenuti iznos sredstava će služiti za pokriće kreditnog rizika i biće raspoloživ u slučaju neurednog servisiranja obaveza od strane klijenata.

Vrijednost linije za finansiranje za zapošljavanje i proširenje postojeći kapaciteta privrednih subjekata na Unsko-sanskom kantonu će iznositi minimum 5.000.000,00 KM (pet miliona konvertibilnih maraka), u zavisnosti od realizacije linije za samozapošljavanje uz KGF koja bi trebala da bude do 5.000.000,00 KM (pet miliona konvertibilnih maraka).

Iznos ukupnog plasmana za Korisnike sredstava može biti i veći od prethodno navedenog, s tim da subvencionirani iznos profitne marže od strane Kantonalnog fonda u 2022.-oj godini ne može biti veći od 400.000,00 KM (četiristotinehiljada konvertibilnih maraka).

4.3.5. GLAVNI CILJ - ZAPOSŁJAVANJE

Naš **Glavni cilj - zapošljavanje** je da kroz **III liniju finansiranja** uradimo program zapošljavanja boračke populacije približno razvijenim tržišnim ekonomijama Evropske Unije, gdje ćemo pokušati ovim programima zapošljavanje konkretizovati, dimenzionirati i dinamizirati, realizaciju pojedinih mjera predviđenih programom i eventualno, dopunjavati sa novim, korigovati i sl.

Dugoročna prisutnost određenih problema, složenost i značaj njihovog rješavanja, opredjeljuje da se, realizacijom mjera i aktivnosti predviđenih Programima, u oblasti tržišta rada u prvom periodu, kao prioritetno, ostvari:

- **smanjivanje učešća dugotrajne nezaposlenosti za oko 10%**
- **smanjenje učešća nezaposlenih bez stručnog obrazovanja za oko 50%**
- **uskladjivanje i podizanje kvaliteta ponude sa potražnjom radne snage, razvijanje posebnih programa i specijalizovanih izvođača za rad sa teže zapošljivim grupama nezaposlenih, smanjivanje regionalnih razlika u zaposlenosti i nezaposlenosti, rast zaposlenosti od 1,5 - 2% prosječno godišnje**
- **smanjenje stope nezaposlenosti**
- **smanjivane rada u zapošljavanje „na crno“**
- **podsticanje mobilnosti radne snage**

Osnovni preduslovi za ostvarivanje navedenih ciljeva su:

- **povezivanje svih komponenti ekonomske politike sa politikom zapošljavanja i stvaranje stabilnog makro-ekonomskog ambijenta za dinamičan ekonomski rast,**
- **formiranje stimulativnog okruženja za domaća i strana direktna ulaganja,**
- **realizovanje niza aktivnih programa za zapošljavanje, sa posebnim naporima na stvaranju mogućnosti za zapošljavanje Ciljane grupe,**
- **podsticanje preduzetništva i stimulisanje rasta malih i srednjih preduzeća,**
- **podizanje obrazovnog i kvalifikacionog nivoa aktivnog stanovništva, odnosno njegove stručne osposobljenosti,**
- **smanjivanje sive ekonomije,**
- **smanjivanje regionalnih razlika u razvijenosti,**

- usklađivanje zakonodavstva i politike tržišta rada sa normama i standardima Evropske unije,
- razvoj institucionalne infrastrukture, na kantonalnom i općinskom nivou, koja će se baviti rješavanjem problema zapošljavanja,
- usmjeravanje većeg obima sredstava za rješavanje problema na tržištu rada,
- razvijanje i uspostavljanje integralnog statističko - informacionog sistema koji će omogućiti praćenje stanja na tržištu rada saglasno međunarodno prihvaćenim pokazateljima odnosno indikatorima,
- razvoj socijalnog partnerstva u oblasti rješavanja problema nezaposlenosti i povećanja zapošljavanja.

Neophodno je, dakle, problematiku tržišta rada i zapošljavanja postaviti u centar ekonomskih i socijalnih politika te stanje i uspješnost tih politika cijeliti, prije svega, kroz njihov doprinos zapošljavanju.

4.3.6. STRATEŠKI PROGRAMI

Prema posljednjim istraživanjima, BiH se trenutno suočava s deficitom od oko 6.000 ljudi u IT sektoru i tako na godišnjem nivou propušta priliku da generiše oko 1,5 milijadu KM na ekološki čistim poslovima s odličnim uslovima rada, a koji bi za rezultat imali smanjenje stope nezaposlenosti i odlaska mladih.

U poslovnom svijetu samo je znanje kapital koji se ne može izgubiti. Ulaganje u obrazovanje i edukaciju investicija je koja dugoročno daje profit. Razumijevajući važnost stalnog usavršavanja i napredovanja Kantonalni fond je pokrenuo aktivnosti uspostave **Centar za poduzetništvo**, u čijem sastavu planiramo uspostaviti **IT start-upe**, **IT inkubatore** ovaj Strateški cilj 1, planiramo za sada realizirati kroz korištenje usluga različitih škola za edukaciju: BBI Academy, ITAcademy, BusinessAcademy, Bit Alijanse, dok u našem **Centar za poduzetništvo** ćemo imati savjetnike za zapošljavanje, izradu planova zapošljavanja, obezbjedit ćemo kompetentno, stručno i racionalno vođenje nezaposlenog lica kroz proces traženja zaposlenja.

Riječ je o **jednogodišnjoj edukaciji** za najtraženija i najplaćenije IT vještine. Ukupan broj **strateških programa je 6 /šest/, smjerova 30 /trideset/** i naš plan je ukupno za 2021.-u godinu, subvencionirati **30 /trideset/ kandidata** iz ciljane skupine, za svaki smjer po jedan kandidat.

Za ostvarenje našeg **Strateškog cilja 1**, našli smo edukatore koji imaju dvije bitne karakteristike: stručni su u svojoj oblasti i znaju kako da prenesu znanje. Također bitno je da imaju višegodišnje predavačko iskustvo, da imaju aktivne i uspješne karijere na pozicijama za koje predaju, što osigurava da polaznicima prenose znanja iz realnog vremena i pripremaju nas za radne zadatke i projekte s kojima ćemo se susresti na tom radnom mjestu.

Kroz proces edukacije polaznicima će biti omogućeno kompletno usavršavanje iz odabrane oblasti gdje dobiju od 14 do 16 stručnih kurseva, što ih po završetku edukacije vodi do samostalnog rada u ovim poljima. Najveći fokus kroz školovanje i edukaciji mora biti na praktičnosti, te se kroz edukaciju prolaze primjeri jednaki realnom radnom okruženju.

Plan je omogućiti korisnicima **učenje na daljinu**, kroz jedan od sistema, preferirat ćemo (Distance Learning System), koji je razvijan više od 20 godina.

Za učenje na daljinu polaznicima su potrebni **računar i internet konekcija**. Naš **Centar za poduzetništvo** planira nabavku potrebne opreme. Platforma za učenje je dostupna za rad 24h. Na platformi se nalazi pregled svih materijala (u PDF-u), multimedije koja prati sadržaj nastavne lekcije i live stream predavanja koja se odvijaju u centru u tačno određeno vrijeme s napomenom da ova predavanja svi polaznici na platformi imaju i video arhivirana da pogledaju naknadno.

Provjera znanja je kontinuirana, a ista se vrši na sljedeći način:

- izradom testova po modulu (nakon svakog modula),
- izradom praktičnih zadataka (task i assignment).

Odlično je što svaki praktični zadatak polaznik šalje profesoru na pregled, prije zvanične provjere, a prije izrade testova po modulu može se pristupiti Testu napredovanja u vidu pripreme.

Po završetku školovanja polaznici stižu **dva certifikata**.

Za certifikat je potrebno da kandidat imaju 75% odslušanog gradiva, urađene testove sa uspješnošću većom od 50% , te urađene sve praktične zadatke i odobrene od strane predavača.

Uslov za sticanje međunarodno priznatog certifikata je uspješno kompletiranje edukacije i sticanje certifikata. Za sticanje certifikata na međunarodnom nivou, izlazi se lično i polaže u najbližem test centru. Međunarodni certifikat se bira shodno smjeru koji je prethodno položen a neki od njih su: Microsoft, Cambridge, Adobe, Oracle, ZEND i dr.

Pored obuke za odabrani smjer, polaznici u sklopu školovanja dobiju i sljedeće benefite:

- usavršavanje engleskog jezika - 2 nivoa
- usavršavanje njemačkog jezika - 2 nivoa
- usavršavanje ličnih vještina
- cjeloživotno školovanje za sve novitete vezane za smjer koji ste prethodno pratili.

4.3.7. STRATEŠKI CILJ 1.

Stručno osposobljavanje

Primjena mjera stručnog osposobljavanja utječe na poboljšanje kvalifikacijske strukture nezaposlenih osoba iz ciljne skupine i podizanje njihove konkurentnosti na tržištu rada. Primjena ovih mjera daje i mogućnost osposobljavanja u svrhu samozapošljavanja.

Obrazovne aktivnosti u okviru stručnog osposobljavanja:

- a) **Sticanje prvog zanimanja (osnovna i srednja stručna sprema)**
- b) **Prekvalifikacija i dokvalifikacija**
- c) **Stručno osposobljavanje u svrhu samozapošljavanja ili zapošljavanja**
- d) **Sticanje dodatnih znanja i vještina**
- e) **Polaganje majstorskih ispita (u svrhu samozapošljavanja)**

Ovu mjeru mogu koristiti osobe sa i bez zanimanja (završena osnovna ili srednja škola). Prednost u osposobljavanju imaju pojedinci iz ciljne grupe koji iskazuju interesovanje za djelatnosti za koje postoji veći interes na tržištu rada i djelatnosti domaće proizvodnje sa ciljem supstitucije uvoza.

Podnositelj zahtjeva mora proći postupak profesionalne orijentacije, a ako je potrebno i utvrđivanje psihofizičkih sposobnosti.

Kantonalni fond snosi troškove osposobljavanja u iznosu do 2.000 KM, isplatom izravno obrazovnoj ustanovi ili pojedincu koji bi imao obavezom donira sredstva odmah uplatiti obrazovnoj instituciji u kojoj je osposobljavanje provedeno. Ukoliko troškovi osposobljavanja iznose više od 2.000 KM, podnositelj je dužan obavezati se na plaćanje razlike u cijeni pisanom izjavom.

Izuzetno, u posebno opravdanim slučajevima, Stručni tim za odlučivanje o mogućnosti korištenja mjera Programa može predložiti odobravanje i višeg iznosa. Ako podnositelj zahtjeva iz neopravdanih razloga prekine osposobljavanje, dužan je vratiti sredstva uložena u isto uz zakonsku zateznu kamatu.

Ovu mjeru mogu koristiti osobe sa završenom srednjom, višom ili visokom školom. Stjecanje dodatnih znanja i vještina obuhvaća učenje stranih jezika, informatičko opismenjavanje i drugo.

Naša inicijativa je strateško jačanje IT industrije u Unsko sanskom kantonu, deklarisan je jedan od naših osnovnih ciljeva – pokrenuti donošenje institucionalnih strateških rješenja za ključne nedostatke, izazove i probleme u razvoju industrije, sažetih u nekoliko grupa:

- **nedostatak kvalifikovanog IT kadra i negativan trend koji se nastavlja**
- **nerazvijena IT infrastruktura i nedostatak podsticaja razvoju**
- **nepovoljno zakonodavno okruženje za poslovanje i rast IT industrije**

Identifikacijom navedenih ključnih problematika, postavljamo prateće strateške ciljeve za svaku od njih kako bismo paralelnom implementacijom predloženih načina realizacije i konačnih rješenja u svakoj kategoriji istovremeno podizali sve elemente jedinstvene platforme za prosperitet naše IT industrije.

Bez obzira na činjenicu da smo mala država, smatramo opravdanim postavljanje ambicioznih ciljeva u razvoju IT industrije u čemu izuzetno važnu ulogu imaju i uspostavljene kvalitetne saradnje s državnim institucijama, univerzitetima, srednjim i osnovnim školama, te ostalim institucijama, organizacijama, agencijama i udruženjima koji čine značajne aktere u IT ekosistemu BiH.

Eksponencijalna dinamika razvoja IT industrije utiče na ubrzan razvoj drugih industrija, novih biznisa, novih zanimanja i mnogih drugih inovativnih elemenata svih sfera života i rada. Prema svjetskim istraživanjima, fenomen razvoja IT industrije nastaviće da se kreće još dinamičnijim tokovima, posebno kada je posmatramo kao osnovni element 4. industrijske revolucije koja je definisana platformom digitalne transformacije. Ovo implicira da će digitalna industrijska revolucija, više od svih prethodnih industrijskih revolucija zajedno, uticati na promjene u svim segmentima života i rada čovječanstva, pritom direktno djelujući na novi svjetski poredak koji je podređen potencijalima informacionih i ostalih tehnologija budućnosti.

U prilog tome da je IT industrija u ekspanziji, uz trend dugoročnog kontinuiranog rasta, govore podaci da su se u posljednjih nekoliko godina prihodi IT kompanija u BiH povećavali za oko 25% iz godine u godinu. Slični trendovi bilježe se i u zemljama regiona, a neke od novih članica EU, poput Rumunije, uspjele su svoju IT industriju podići na nivo najperspektivnije grane industrije u cjelokupnoj privredi.

Procijenjeno je da obrazovanjem 1.000 novih IT inženjera Bosna i Hercegovina potencijalno može da prihoduje oko 120 miliona KM godišnje. Poređenja radi, u Temišvaru, koji je po broju stanovnika približan Sarajevu, obrazovni sistem godišnje edukuje oko 7.000 IT inženjera, a cijela Rumunija ima oko 150.000 IT stručnjaka. Bitno je naglasiti da je ukupan svjetski deficit IT inženjera oko 2 miliona, a taj broj se povećava svake godine.

Stoga naš Strateški cilj 1 je da svima koji imaju kvalifikacije za kojima ne postoji interes na tržištu rada, a imaju znanja i iskustva koja bi dodatnim obrazovanjem i obukom mogla da budu dovedena na nivo dovoljno kvalifikovan za određene pozicije u IT industriji, a iz naše su ciljane grupe, treba pokušati omogućiti kvalitetne dokvalifikacije / prekvalifikacije koje bi bile sistemski podržane **certifikacijom**.

4.3.7.1. STRATEŠKI PROGRAM 1.1.

Programiranje

Školovanjem na Programming odsjeku pripremit će se za rad na cjelokupnom procesu projektovanja, izrade i implementacije softvera, od početne analize, planiranja i dizajna, preko kodiranja i testiranja, do instalacije i održavanja softvera na mjestu njegovog korišćenja.

Školovanje podrazumijeva rad na konkretnim projektima, sa ciljem samostalne izrade softverskih rješenja.

U okviru odsjeka programiranja možete odabrati jedan od sljedećih smjerova:

- Python Development
- Frontend JavaScript Development
- PHP Web Development
- Java Development
- Software Development
- Microsoft Web Development
- Microsoft Windows Development
- Microsoft Development
- Software Engineering

4.3.7.2. STRATEŠKI PROGRAM 1.2.

Dizajn i Multimedija

Školovanjem na Dizajn i multimedija odsjeku polaznici će biti spremni za kreativan rad kroz upotrebu računara i najnovijih programa za dizajn. Upoznat ćete se sa principima dizajna i obradom multimedijalnog materijala. Program obuhvata oblasti grafičkog dizajna, vizuelnih komunikacija, multimedije, interaktivnosti, produkcije i dinamičkih vizuelnih principa. Polaznici će savladati napredne metode i tehnike obrade digitalne slike, zvuka, videa, tehnike ilustriranja, animiranja i komponovanja interaktivnog multimedijalnog sadržaja.

U sklopu odsjeka Design i Multimedija možete odabrati jedan od sljedećih smjerova:

- Print & Graphic Design Program
- Web Design Program
- Video & Sound Production Program
- New Media Design Program

4.3.7.3. STRATEŠKI PROGRAM 1.3.

Administracija mreža

Školovanjem na ovom odsjeku, polaznici će biti spremni za rad na cjelokupnom procesu planiranja, projektovanja, konfigurisanja, implementacije i održavanja kompletne mrežne infrastrukture pod operativnim sistemima Microsoft Windows Server ili Linux. Školovanje podrazumijeva savladavanje rada u mrežnim okruženjima sa posebnim akcentom na sistemsko i mrežno administriranje i što efikasnije korišćenje mrežne infrastrukture kao jednog od najvrjednijih IT resursa danas.

U sklopu odsjek Administracija mreža može se odabrati jedan od sljedećih smjerova:

- Microsoft Administration
- Network Administration
- Linux Administration

4.3.7.4. STRATEŠKI PROGRAM 1.4.

IT poslovanje

Program na IT Business odsjeku baziran je na sticanju znanja iz oblasti elektronskog poslovanja, online marketinga, biznisa i menadžmenta. Školovanjem na ovom odsjeku polaznici će naučiti da rukovode računarskim sektorom i da vode razvoj softverskih projekata. Ovladat će vještinama koje će im omogućiti da se bave internet marketingom i online PR-om, upoznaćete se sa aktuelnim pitanjima i problemima poslovnog okruženja, kao i sa mjestom i ulogom informacionih tehnologija i elektronskog poslovanja u njemu.

U okviru odsjeka IT poslovanje može se odabrati jedan od sljedećih smjerova:

- IT Management Program
- E-Business & Internet Marketing Program
- E-commerce&Entrepreneurship
- Online Sales & E-business Development
- Content& SEO
- Online PR &Community Manager
- Digital Media Manager
- Digital Marketing Planner
- Web Project Manager & Data Analyst

4.3.7.5. STRATEŠKI PROGRAM 1.5.

3D Dizajn i CAD Projektovanje

Školovanjem na 3D Design & CAD odsjeku stiču se najtraženije vještine u oblasti dizajniranja, crtanja i projektovanja uz pomoć računara, i međunarodno priznati Autodesk sertifikat. Ovo je napredni jednogodišnji program, kreiran po zvaničnim Autodeskovim principima obuke, na kome se uči od iskusnih predavača koji posjeduju Autodesk Certified Instructorsertifikate. To garantuje da će polaznici brzo i kvalitetno usvojiti znanja za rad u najpopularnijim softverima ove kompanije: AutoCAD, 3ds Max i Autodesk Revit.

U okviru odsjeka 3D Design i CAD Projektovanje može se odabrati jedan od sljedećih smjerova:

- Computer Aided Design Program
- Architectural Design Program
- Interior Design Program
- Product Design Program

4.3.7.6. STRATEŠKI PROGRAM 1.6.

Razvoj mobilnih aplikacija

Na odsjeku za projektovanje i razvoj aplikacija za mobilne uređaje pruža se prilika da se nauče programski jezik i alat specijalno dizajniran za iOS ili Android operativne sisteme koji danas pokreću praktično sve mobilne uređaje poput smart telefona i tableta.

U okviru odsjeka Razvoj mobilnih aplikacija može se odabrati sljedeći smjer:

- Android Mobile Development

4.3.8. STRATEŠKI CILJ 2.

Samozapošljavanje

Osnovnu komponentu koncepta samozapošljavanja čini edukacija demobiliziranih branilaca koji žele započeti biznis, a koji po pravilu najteže dolaze do sredstava posredstvom poslovnih banaka i drugih finansijskih institucija.

Edukacija je preduslov za dobijanje kreditnih, poticajnih ili bespovratnih sredstava za podsticanje samozapošljavanja.

Edukacija poduzetnika se sastoji od obuke koja ima za cilj upoznavanje sa poduzetničkim načinom razmišljanja, upoznavanje sa procesom pokretanja vlastitog biznisa, razmjenu iskustava i ideja sa drugim učesnicima itd., kao i obuke iz elementarnih znanja o poduzetništvu, koja čini zaokruženu cjelinu od dobivanja finansijskih sredstava do realizacije biznis ideje i smjernica za uspješno poslovanje.

Potencijalnim poduzetnicima treba pružiti elementarna znanja:

- **O registraciji djelatnosti (osnivanje privrednih društava, obrta, samostalnih djelatnosti, zadruga, turističkih agencija...),**
- **pravnoj regulativi (radni odnosi i poslovni ugovori),**
- **osnovnim pojmovima iz računovodstva (porezi, doprinosi),**
- **izradi i ocjeni biznis plana kao sredstva provjere valjanosti biznis ideje,**
- **osnovnim pretpostavkama za uspješan start malog biznisa.**

Osim osnovnih tema obuke potrebno je obraditi i sljedeće teme koje daju smjernice za uključenje u poduzetništvo:

- **pojam poduzetnika i poduzetništva, te prednosti i mane mladog poduzetnika,**
- **poslovne ideje (izvori ideja, sagledavanje vlastitih mogućnosti),**
- **prikupljanje i organiziranje informacija,**
- **pojam i značaj poslovnog planiranja, te sadržaj plana uspješnog poslovanja,**
- **razrada po elementima plana uspješnog poslovanja,**
- **osvrt na poslovanje, prezentaciju kompanije, industriju, ciljeve,**
- **istraživanje tržišta (koraci, ciljevi, načini prikupljanja informacija, proizvod/usluga, kupci, konkurencija, analiza informacija, SWOT, SMART analize ili jednog od sličnih alata),**
- **marketinški plan (proizvod/usluga, kanali distribucije, promocija, cijene, SWOT, SMART analiza marketing plana, marketinška strategija, implementacija plana),**
- **management (organizacija, osoblje za biznis, zapošljavanje osoblja, obuka osoblja),**
- **finansijsko predviđanje (proračun za osobni opstanak, finansiranje biznisa, analiza troškova kod financijskog predviđanja, bilans uspjeha i bilans stanja, prelomna tačka),**
- **predviđanje gotovinskih tokova (CASH FLOW) izrada plana uspješnog poslovanja,**
- **izvori finansiranja.**

Uvođenje ovakvog pristupa omogućava zaokruživanje sistema kojim bi se kontinuirano stimulirao razvoj poduzetništva radi efikasnijeg osnivanja i razvoja malih i srednjih poduzeća.

Samo osobe koje završe obuku imale bi mogućnost apliciranja za korištenje kreditnih, poticajnih ili bespovratnih sredstava za podsticaj samozapošljavanja demobiliziranih branilaca. U izuzetnim slučajevima, za osobe koje su edukaciju završile u ranijem periodu od strane drugih nadležnih institucija i osobe koje smatraju da imaju dovoljno znanja za pokretanje samostalnog biznisa dozvolit će se aplikacija za dodjelu sredstava i bez edukacije, o čemu će odluku donijeti stručni tim na osnovu zahtjeva aplikanata.

Osobama iz ciljne grupe koje se namjeravaju zaposliti obavljanjem samostalne preduzetničke djelatnosti, zahtjev mogu podnijeti tokom cijele godine u kojoj je raspisan javni poziv.

Korisnik kredita u propisanom roku mora dokazati da je temeljem registrirane djelatnosti postao obveznik uplate doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, te da je sredstva namjenski utrošio u skladu s poslovnim planom.

Ukoliko je osobi iz ciljne skupine za samozapošljavanje potrebna prekvalifikacija ili neka druga obrazovna aktivnost, moguće je kumulativno korištenje mjere stručnog osposobljavanja i mjere samozapošljavanja.

4.3.8.1. STRATEŠKI PROGRAM 2.1.

Poslovna edukacija i izrada poslovnog plana

Riječ je o **tromjesečnoj edukaciji** u kojoj se planiraju u potpunosti obraditi sve teme koje su potrebne za otvaranje jednog privrednog subjekta, kao i edukacija u svim oblastima kako bi naš **START-UP** bio uspješan i održiv. Ukupan broj **strateških programa je 1 /jedan/, smjerova 1**

/jedan/ i 22 /dvadeset dva/ kursa naš plan je ukupno za 2022.-u godinu, subvencionirati 80 /osamdeset/ kandidata iz ciljane skupine u 4 /četiri/ semestra po 3 /tri/ mjeseca, nakon edukacije kandidat sa napisanim **poslovnim planom / studijom izvodljivosti** kandidira projekat Kantonalnom fondu i Banci na realizaciju.

Za ostvarenje našeg **Strateškog cilja 2**, našli smo edukatore koji imaju dvije bitne karakteristike: stručni su u svojoj oblasti i znaju kako da prenesu znanje. Također bitno je da imaju višegodišnje predavačko iskustvo, da imaju aktivne i uspješne karijere na pozicijama za koje predaju, što osigurava da polaznicima prenose znanja iz realnog vremena i pripremaju nas za radne zadatke i projekte s kojima ćemo se susresti na tom radnom mjestu.

Kroz proces edukacije polaznicima će biti omogućeno kompletno usavršavanje iz odabrane oblasti gdje dobiju 22 stručna kursa, što ih po završetku edukacije vodi do samostalnog rada u ovim poljima. Najveći fokus kroz školovanje i edukaciji mora biti na praktičnosti, te se kroz edukaciju prolaze primjeri jednaki realnom radnom okruženju.

Plan je omogućiti korisnicima **učenje na daljinu**, kroz jedan od sistema, preferirat ćemo (Distance Learning System), koji je razvijen više od 20 godina. Kvalitet ove platforme za učenje jedan ima najviši stepen svjetskih partnerstva.

Za učenje na daljinu polaznicima su potrebni **računar i internet konekcija**. Naš **Centar za poduzetništvo** planira nabavku potrebne opreme. Platforma za učenje je dostupna za rad 24h. Na platformi se nalazi pregled svih materijala (u PDF-u), multimedije koja prati sadržaj nastavne lekcije i live stream predavanja koja se odvijaju u centru u tačno određeno vrijeme s napomenom da svi polaznici na platformi imaju i video arhivirana da pogledaju naknadno.

Započeti biznis 6 /šest/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Registracija djelatnosti (osnivanje poduzeća, samostalne radnje, poljoprivredne djelatnosti i dr.)
- Osnovnim pretpostavkama za uspješan start malog biznisa.
- Poslovne ideje (izvori ideja sagledavanje vlastitih mogućnosti).

Poslovna dokumentacija 5 /pet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Pravna regulativa (radni odnos i poslovni ugovori).

Poslovno pravo 7 /sedam/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Pravna regulativa (radni odnos i poslovni ugovori).

Poslovna etika pojedinca i organizacije 5 /pet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Pravna regulativa (radni odnos i poslovni ugovori).

Računovodstvo 23 /dvadeset tri/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Osnovni pojmovi iz računovodstva (porezi i doprinosi).
- Finansijsko predviđanje (proračun za osobni opstanak, finansiranje biznisa, analiza troškova kod finansijskog predviđanja, bilans uspjeha i bilans stanja, prelomna tačka).

Razvoj biznis plana 9 /devet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Izraditi i ocjeniti biznis plana kao sredstva provjere valjanosti biznis ideje.
- Pojam i značaj poslovnog planiranja, te sadržaj plana uspješnog poslovanja.
- Razrada po elementima plana uspješnog poslovanja.
- Predviđanje gotovinskih tokova (CASHFLOW, izrada plana uspješnog poslovanja).

Poduzetništvo 7 /sedam/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Pojam poduzetnika i poduzetništva, te prednosti i mane mladog poduzetnika.
- Poslovne ideje (izvori ideja sagledavanje vlastitih mogućnosti).

Računovodstvo troškova 8 /osam/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Finansijsko predviđanje (proračun za osobni opstanak, finansiranje biznisa, analiza troškova kod finansijskog predviđanja, bilans uspjeha i bilans stanja, prelomna tačka).

Racio brojevi 5 /pet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Predviđanje gotovinskih tokova (CASHFLOW, izrada plana uspješnog poslovanja).

Upravljanje informacijama 5 /pet/ lekcije iz sljedećih oblasti:

- Prikupljanje i organiziranje informacija

Korporativni identitet 6 /šest/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Osvrt na poslovanje, prezentaciju kompanije industriju, ciljeve.

Marketinška istraživanja i MIS 24 /dvadeset četiri/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Istraživanje tržišta (koraci, ciljevi, način prikupljanja informacija, proizvod/usluga, kupci, konkurencija, analiza informacija, te SWOT analiza).

Planiranje i segmentacija tržišta 5 /pet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Istraživanje tržišta (koraci, ciljevi, način prikupljanja informacija, proizvod/usluga, kupci, konkurencija, analiza informacija, te SWOT analiza).

SWOT analiza 5 /pet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Istraživanje tržišta (koraci, ciljevi, način prikupljanja informacija, proizvod/usluga, kupci, konkurencija, analiza informacija, te SWOT analiza).
- Marketinški plan (proizvod/usluga, kanali distribucije, promocija, cijene, SWOT analiza marketing plana, marketinška strategija, implementacija plana).

Strateški marketing 7 /sedam/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Marketinški plan (proizvod/usluga, kanali distribucije, promocija, cijene, SWOT analiza marketing plana, marketinška strategija, implementacija plana).

Marketing planiranje 8 /osam/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Marketinški plan (proizvod/usluga, kanali distribucije, promocija, cijene, SWOT analiza marketing plana, marketinška strategija, implementacija plana).

Osnove menadžmenta 5 /pet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Menadžment (organizacija, osoblje za biznis, zapošljavanje osoblja, obuka osoblja).

Struktura i dizajn organizacije 5 /pet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Menadžment (organizacija, osoblje za biznis, zapošljavanje osoblja, obuka osoblja).

Osnove menadžmenta ljudskih resursa 4 /četiri/ lekcije iz sljedećih oblasti:

- Menadžment (organizacija, osoblje za biznis, zapošljavanje osoblja, obuka osoblja).

Pronalaženje ljudskih resursa 4 /četiri/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Menadžment (organizacija, osoblje za biznis, zapošljavanje osoblja, obuka osoblja).

Finansijska i investiciona analiza 13 /trinaest/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Finansijsko predviđanje (proračun za osobni opstanak, finansiranje biznisa, analiza troškova kod finansijskog predviđanja, bilans uspjeha i bilans stanja, prelomna tačka).

Finansiranje projekta 5 /pet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Izvori finansiranja.

4.3.8.2. AKCIONI PLAN 2.2.

Svi polaznici koji budu završili **tromjesečnu edukaciju** BusinessAcademy moći će se kandidovati kroz liniju finansiranja za **početnike u poslu**, a po sljedećim kriterijima i uslovima.

Subvencija se ne odnosi na cijelo vrijeme trajanja finansiranja, nego na:

1. Jednu poslovnu/budžetsku godinu za proizvodne djelatnosti:

- IT industrija
- Drvena industrija
- Metalna industrija

2. Dvije poslovne/budžetske godine za finansirati iz oblasti turizma:

- Kupovina, izgradnja i proširenje kapaciteta turističkog smještaja

3. Tri poslovne/budžetske godine za finansiranja poljoprivredne proizvodnje

- Stočarska proizvodnja: (proizvodnja mlijeka, tov junadi, proizvodnja jagnjadi, proizvodnja jaradi, tov pilića, proizvodnja jaja, tov ćurki, proizvodnja pastrvke i proizvodnja meda)
- Ratarska proizvodnja: (proizvodnja kukuruza, proizvodnja pšenice, proizvodnja ječma, proizvodnja zobi, proizvodnja raži, proizvodnja hmelja i proizvodnja soje)
- Povrtlarska proizvodnja: (proizvodnja krompira, proizvodnja kupusa, proizvodnja krastavaca, proizvodnja paprike, proizvodnja paradajza, proizvodnja crvenog luka, proizvodnja mrkve i proizvodnja lubenice)
- Voćarska proizvodnja (proizvodnja šljiva, proizvodnja jabuke, proizvodnja kruške, proizvodnja maline, proizvodnja jagode, proizvodnja kupine i kestena)
- Biljna proizvodnja (proizvodnja ljekobilja, rasadnička proizvodnja i sjemenarstvo)
- Kupovina, izgradnja i proširenje kapaciteta u prehrambenoj industriji : (izgradnja / dogradnja / kupovina : farmi, objekata za pčelarsku proizvodnju, ribnjaka za uzgoj ribe, podizanje staklenika i plastenika, pakirnica i sortirnica za voće, povrće, meso i mlijeko, pogon za doradu i sušenje, izgradnja rashladnih sistema za voće, povrće, meso i mlijeko, kupovina opreme, repromaterijala i mehanizacije).

Fizička lica koja namjeravaju biti korisnici finansiranja za početnike u poslu mogu se kandidirati na sljedeće linije finansiranja:

A. Srednjoročna

- Iznos: od **25.000,00 KM do 200.000,00 KM** (od dvadeset pet do dvijestostotine hiljada konvertibilnih maraka),
- Rok otplate: **4 godine (48 mjeseci)** uz mogućnost grace perioda do **12 mjeseci**,
- Poseban uslov:
 - a) Zapošljavanje jednog radnika za iznos plasmana od **25.000,00 do 100.000,00 KM**,
 - b) Zapošljavanje dva radnika za iznos plasmana od **100.000,00 do 200.000,00 KM**.

Radnici trebaju biti zaposleni u preporučenom roku od 3 (tri) mjeseca od početka korištenja finansiranja i biti u radnom odnosu za sve vrijeme trajanja plasmana. Klijent gubi pravo na subvenciju ukoliko ne zaposli radnika u traženom vremenu. Broj zaposlenih se dokazuje **Obrascem 2001 - Specifikacija uz isplatu plata.**

B. Dugoročna

- Iznos: od **40.000,00 KM do 600.000,00 KM** (od četrdeset do šestotina hiljada konvertibilnih maraka)
- Rok otplate: **7 godine (84 mjeseci)** uz mogućnost grace perioda do **12 mjeseci**,
- Poseban uslov:
 - a) Zapošljavanje jednog radnika za iznos plasmana od **40.000,00 do 100.000,00 KM**.
 - b) Zapošljavanje po jednog novog radnika na svakih **100.000,00 KM**, plasmana.

Radnici trebaju biti zaposleni u preporučenom roku od 3 (tri) mjeseca od početka korištenja finansiranja (sa ostavljenom mogućnošću da se rok zapošljavanja odredi prema poslovnom planu klijenta) i biti u radnom odnosu za sve vrijeme trajanja plasmana. Broj zaposlenih se dokazuje **Obrascem 2001 - Specifikacija uz isplatu plata.**

Sredstva se odobravaju kao kratkoročna, srednjoročna i dugoročna pod uslovima:

Profitna marža:

- 4,00% (0,00%) za proizvođače poljoprivrednike
- 4,00% (0,00%) za agencije i fizička lica iz oblasti turizma
- 4,49% (0,49%) za proizvođače koji imaju 50% i više prihoda od izvoza
- 5,49% (1,49%) za ostale djelatnosti

Obezbjedenje:

- Založno pravo na nekretninu
- Založno pravo na opremu
- Mjenice firme
- Lične mjenice vlasnika privrednoga društva ili obrta
- Ugovor o asignaciji
- Garancija druge banke
- Oročen novčani depozit
- Polica osiguranja vinkulirana u korist Banke
- Ostalo

Banka će procijeniti potrebno obezbjeđenje za svakog pojedinačnog aplikanta.

Naknada za obradu zahtjeva 1,00 % od iznosa finansiranja.

Način implementacije:

Pojedinačne korisnike određuje Kantonalni fond putem Javnog poziva na godišnjem nivou. Poziv je otvoren cijele godine a Kantonalni fond kvartalno dostavlja aplikante prema Banci.

Sredstva će biti odobravana nakon savladavanja edukacije iz oblasti: oblika organizovanja pravnih subjekata, izrada akata za osnivanje pravnih subjekata, postupaka upisa u sudski registar, finansijskih iznosima za osnivanje pravnih subjekata, oblika vođenja knjigovodstva, poreza, paušala, fiskalnih sistema, poticaja i kako ih dobiti, načina zaštite u poljoprivrednoj proizvodnji, analiza zemljišta i prehrane iste, te izrade projekta - biznis plana.

Prijem zahtjeva za plasman sredstava vršit će se u skladu sa redovnim procedurama Banke. Proces obrade kao i donošenje konačne odluke o odobravanju ili odbijanju korisnika i plasmana sredstava bit će u skladu sa redovnim procedurama Banke. Banka će voditi posebnu računovodstvenu evidenciju plasmana koja će biti odobravana iz ovih sredstava. Korisnik je u obavezi da Banci dostavi svu neophodnu dokumentaciju radi utvrđivanja namjenskog trošenja

4.3.9. STRATEŠKI CILJ 3.

Zapošljavanje i proširenje postojećih kapaciteta privrednih subjekata na USK

J.U. "Kantonalni fond za pomoć u stambenom zbrinjavanju i zapošljavanju boračkih populacija, prognanih osoba i socijalno ugroženih kategorija" (u daljnjem tekstu Kantonalni fond) planira u 2022.-oj godini plasirati kratkoročna, srednjoročna i dugoročna finansiranja, uz subvencioniranje profitne marže za pravna i fizička lica koja se bave proizvodnjom i uslugama, fizička lica registrovana u skladu sa Zakonom o obrtu i srodnim djelatnostima, fizička i pravna lica registrovana u skladu sa Zakonom o zadrugama i pravna i fizička lica registrirana u skladu sa Zakonom o turizmu (u daljem tekstu: Korisnici sredstava) koji žive i čije se sjedište i poslovna jedinica nalazi na području USK-a.

Kantonalni fond se u skladu s prethodnim stavom obavezuje da će subvencionirati dio godišnje nominalne profitne marže u procentu do $\leq 4,00$ p.p. (4 procenta poena) po svakom pojedinačnom Ugovoru.

Kantonalni fond će Korisnicima sredstava koji ostvare pravo na subvencioniranu profitnu maržu istu uplaćivati / refundirati na kvartalnom nivou preko Banke, odnosno najkasnije do kraja narednog kvartala za prethodni kvartal.

4.3.9.1. STRATEŠKI PROGRAM 3.1.

Za realizaciju **Strateškog cilja 2. i Strateškog cilja 3.**, Banka će obezbijediti sredstva u iznosu do **10.000.000,00 KM** (desetmiliona konvertibilnih maraka) dok će Kantonalni fond za subvenciju dijela profitne marže obezbijediti do **400.000,00 KM** (četiristotinehiljada konvertibilnih maraka) na nivou 2021. godine.

Vrijednost linije za finansiranje za zapošljavanje i proširenje postojećih kapaciteta privrednih subjekata na Unsko-sanskom kantonu će iznositi minimum 5.000.000,00 KM (pet miliona konvertibilnih maraka), u zavisnosti od realizacije linije za samozapošljavanje uz KGF koja bi trebala da bude do 5.000.000,00 KM (pet miliona konvertibilnih maraka).

Iznos ukupnog plasmana za Korisnike sredstava može biti i veći od prethodno navedenog, s tim da subvencionirani iznos profitne marže od strane Kantonalnog fonda u 2022.-oj godini ne može biti veći od 400.000,00 KM (četiristotinehiljada konvertibilnih maraka).

4.3.9.2 AKCIONI PLAN 3.2.

Subvencija se ne odnosi na cijelo vrijeme trajanja finansiranja, nego na;

1. Jednu poslovnu/budžetsku godinu za proizvodne djelatnosti:

- IT industrija
- Drvna industrija
- Metalna industrija

2. Dvije poslovne/budžetske godine za finansirati iz oblasti turizma:

- Kupovina, izgradnja i proširenje kapaciteta turističkog smještaja

3. Tri poslovne/budžetske godine za finansiranja poljoprivredne proizvodnje:

- Stočarska proizvodnja: (proizvodnja mlijeka, tov junadi, proizvodnja jagnjadi, proizvodnja jaradi, tov pilića, proizvodnja jaja, tov ćurki, proizvodnja pastrvke i proizvodnja meda)
- Ratarska proizvodnja: (proizvodnja kukuruza, proizvodnja pšenice, proizvodnja ječma, proizvodnja zobi, proizvodnja raži, proizvodnja hmelja i proizvodnja soje)
- Povrtnarska proizvodnja: (proizvodnja krompira, proizvodnja kupusa, proizvodnja krastavaca, proizvodnja paprike, proizvodnja paradajza, proizvodnja crvenog luka, proizvodnja mrkve i proizvodnja lubenice)
- Voćarska proizvodnja (proizvodnja šljiva, proizvodnja jabuke, proizvodnja kruške, proizvodnja maline, proizvodnja jagode, proizvodnja kupine i kestena)
- Biljna proizvodnja (proizvodnja ljekobilja, rasadnička proizvodnja i sjemenarstvo)
- Kupovina, izgradnja i proširenje kapaciteta u prehrambenoj industriji : (izgradnja / dogradnja / kupovina : farmi, objekata za pčelarsku proizvodnju, ribnjaka za uzgoj ribe, podizanje staklenika i plastenika, pakirnica i sortirnica za voće, povrće, meso i mlijeko, pogon za doradu i sušenje, izgradnja rashladnih sistema za voće, povrće, meso i mlijeko, kupovina opreme, repromaterijala i mehanizacije).

Poduzetnicima koji namjeravaju proširiti postojeću djelatnost zapošljavanjem osoba iz ciljne skupine mogu se kandidirati na sljedeće linije finansiranja:

A. Kratkoročna

- Iznos: od **10.000,00 KM do 100.000,00 KM** (od desethiljada do stohiljada konvertibilnih maraka)
- Rok otplate: 12 mjeseci;

- Poseban uslov: je održavanje postojećeg broja zaposlenih na istom nivou koji je bio prije korištenja sredstava iz predmetne finansijske linije.

Broj zaposlenih se dokazuje Obrascem 2001- Specifikacija uz isplatu plata.

B. Srednjoročna

- Iznos: od **25.000,00 KM do 200.000,00 KM** (od dvadesetpet do dvijestotinehiljada konvertibilnih maraka),
- Rok otplate: **4 godine (48 mjeseci)** uz mogućnost grace perioda do **12 mjeseci**,
- Poseban uslov:
 - c) Zapošljavanje jednog radnika za iznos plasmana od **25.000,00 do 100.000,00 KM**,
 - d) Zapošljavanje dva radnika za iznos plasmana od **100.000,00 do 200.000,00 KM**.

Radnici trebaju biti zaposleni u preporučenom roku od 3 (tri) mjeseca od početka korištenja finansiranja i biti u radnom odnosu za sve vrijeme trajanja plasmana. Klijent gubi pravo na subvenciju ukoliko ne zaposli radnika u traženom vremenu. Broj zaposlenih se dokazuje **Obrascem 2001 - Specifikacija uz isplatu plata.**

C. Dugoročna

- Iznos: od **40.000,00 KM do 600.000,00 KM** (od četrdeset do šestotinahiljada konvertibilnih maraka)
- Rok otplate: **7 godina (84 mjeseci)** uz mogućnost grace perioda do **12 mjeseci**,
- Poseban uslov:
 - c) Zapošljavanje jednog radnika za iznos plasmana od 40.000,00 do 100.000,00 KM.
 - d) Zapošljavanje po jednog novog radnika na svakih 100.000,00 KM, plasmana.

Radnici trebaju biti zaposleni u preporučenom roku od 3 (tri) mjeseca od početka korištenja finansiranja (sa ostavljenom mogućnošću da se rok zapošljavanja odredi prema poslovnom planu klijenta) i biti u random odnosu za sve vrijeme trajanja plasmana. Broj zaposlenih se dokazuje **Obrascem 2001 - Specifikacija uz isplatu plata.**

Sredstva se odobravaju kao kratkoročna, srednjoročna i dugoročna pod uslovima:

Profitna marža;

- 4,00% (0,00%) za proizvođače poljoprivrednike
- 4,00% (0,00%) za agencije i fizička lica iz oblasti turizma
- 4,49% (0,49%) za proizvođače koji imaju 50% i više prihoda od izvoza
- 5,49% (1,49%) za ostale djelatnosti

Obezbjedenje:

- Založno pravo na nekretninu
- Založno pravo na opremu
- Mjenice firme
- Lične mjenice vlasnika privrednoga društva ili obrta
- Ugovor o asignaciji
- Garancija druge banke
- Oročen novčani depozit
- Polica osiguranja vinkulirana u korist Banke
- Ostalo

Banka će procijeniti potrebno obezbjeđenje za svakog pojedinačnog aplikanta.

Naknada za obradu zahtjeva 1,00 % od iznosa finansiranja.

Način implementacije:

Pojedinačne korisnike određuje Kantonalni fond putem Javnog poziva na godišnjem nivou. Poziv je otvoren cijele godine a Kantonalni fond kvartalno dostavlja aplikacije korisnika prema Banci.

Prijem zahtjeva za plasman iz sredstava finansijske linije vršit će se u skladu sa redovnim procedurama Banke. Proces obrade kao i donošenje konačne odluke o odobravanju ili odbijanju korisnika i plasmana sredstava bit će u skladu sa redovnim procedurama Banke.

Uz zahtjev za plasman aplikanti su obavezni dostaviti dokument kojim dokazuju broj zaposlenika na zadnji dan u prethodnom mjesecu.

Dokazivanje uslova ostvarivanja minimalno 50% prihoda od izvoznih poslova se vrši zvaničnim finansijskim izvještajem za prethodnu poslovnu godinu.

Banka će voditi posebnu računovodstvenu evidenciju plasmana koja će biti odobravana iz ovih sredstava.

Korisnik sredstava je u obavezi da Banci dostavi svu neophodnu dokumentaciju putem koje će se moći utvrditi namjensko trošenje sredstava u skladu s ugovorom između Banke i Korisnika sredstava.

Pravo na subvenciju mogu ostvariti isključivo oni Korisnici sredstava koji ispunjavaju posebne uslove i to:

- održavanje postojećeg broja zaposlenih na istom nivou koji je bio prije korištenja sredstava iz finansijske linije po ovom Ugovoru za kratkoročni plasman, odnosno pored prednje navedenog uslova i upošljavanja novih radnika u odnosu na iznos sredstava za srednjoročne i dugoročne plasmane.
- uredno otplaćivanje obaveza po plasmanima u skladu sa otplatnim planom bez kašnjenja u skladu sa redovnim procedurama Banke.

4.3.10. STRATEŠKI CILJ 4.

Zašto i kako osnivati Zadruge

Na osnovu Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Opći zakon o zadrugama.

Zadrugu osnivaju njeni osnivači i ona će biti onakva kavu je oni stvore.

U svjetskom zadrugarstvu je poznata je izreka " Kad sve propadne – osnujte zadrugu." Svjetska zadrugna porodica broji oko 800 miliona članova, u 35 evropskih zemalja ima oko 160 miliona zadrugara.

" Zadruga je samopomoć, ne milostinja – zapošljavanje, ne pomoć."

" Ono što možemo raditi sami, možemo raditi i bolje - zajedno."

Cilj zadruga u zemljama širom svijeta, bez obzira na stepen njihovoga razvoja, je da pomogne članstvu da kreira aktivnosti koji donose dohodak i održivo – stalno zapošljavanje, razvoj biznis potencijala, uključujući i preduzetništvo i menadžment, jača konkurentnost i uključenost u tržište, poboljšanje socijalnog i ekonomskog stanja, vodeći računa o eliminaciji svakog oblika diskriminacije.

F.V. Raiffeisen je unio u zadrugarstvo i zadrugni sistem neke novine " zagovarajući moralne i ljudske kvalitete članova."

Istorijat u BiH je dosta dug jer Bosansko – Hercegovačko zadrugarstvo ima stogodišnju tradiciju, prva stambena zadruga osnovana je 1897.godine u Sarajevu, a prva zemljoradnička 1904.godine u Orašju. Muslimani – Bošnjaci osnovali su svoju prvu zemljoradničku zadrugu u

selu Šije, kod Tešnja 1910.godine pod imenom " Prva muslimanska seljačka kasa za zajmove i štednju, zadruga sa neograničenim jamstvom."

U toku protekloga rata u BiH je bilo registrovano 445 stambenih, 190 zemljoradničkih, 54 zanatske, 45 omladinske, 13 prevoznčkih, 3 ugostiteljskih i 1 štedno – kreditna zadruga, većina ih je bila uključena u osnivanje zadružne asocijacije – saveza.

Polovinom 2006.godine u BiH na osnovu informacija entitetskih zadružnih saveza, registrirano je ukupno 767 zadruga svih oblika djelatnosti, od tog broja u Republici Srpskoj 574 zadruge, dok su 193 registrirane u Federaciji BiH. Najbrojnije su poljoprivredne zadruge, zatim stambene, omladinske i zanatske zadruge.

Usvajanjem Opšteg zakona o zadrugarstvu 2003.godine, Država BiH je pokazala da podržava zadrugarstvo. Novi Zakon o zadrugama "ne poznaje zadružnu svojinu, imovina novoosnovanih je privatana svojina, osnivača, udruženja u cilju zajedničkoga korištenja. "Imovina zadruga je bez naknade oduzeta zadružnim savezima i predana na korištenje privrednim komorama.

" U centru svih svojih nastojanja zadruga mora imati individualnu osobu – člana zadruge. Ko to neshvata ili ne želi, neka se neokreće zadruzi i zadrugarstvu."

Udruženja - zadruge imaju svoje članstvo, ono je u udruženjima je otvoreno za sve koji se slažu sa statutom, a u zadrugama za one koji uz to imaju i komercijalne interese. Dominantna uloga **udruženja** su aktivnosti usmjerene ka politici razvoja, savjetovanja, lobija, promovisanja sektora i proizvodnje, organizacija farmerskih aktivnosti i razmjena informacija. **Zadruge** su okrenute ekonomiji, upravljanju fizičkom proizvodnjom, obezbjeđenju usluga, nabavci robe, sticanju ekonomske dobiti članova. **Udruženja** u spoljnim kontaktima okrenuta političarima i vladinim službenicima a zadruge trgovcima, prerađivačima i dobavljačima.

Trebaju nam i **udruženja** i **zadruge**, njihovim zajedničkim i usklađenim djelovanjem može se ostvariti veći utjecaj na agrarnu politiku državnih organa uz stvaranje povoljnih uslova za ekonomski prosperitet članstva.

Švedsko zadrugarstvo uglavnom nema povlastice ili državnih poticaja, one se bore da uspješnom organizacijom i poslovanjem zadružnim principima budu konkurentni na tržištu. Pri tome je biznis u prvom planu. Nije riječ o **stvaranju profita zadruge, nego o stvaranju profita zadrugara**. Stoga se velika pažnja poklanja organizaciji, marketingu, planiranju i menadžmentu.

Italija je svojim najvažnijim aktom – Ustavom, definisala ulogu i značaj zadrugarstva. U članu 45. Ustava piše „Republika priznaje društvenu ulogu zadruge po načelu uzajamnosti i bez privatnih zloupotrebljavanja“.

Načelo uzajamnosti „uzajamnost je definisana kao jedan od ključnih načela zadrugarstva“. Samo društva koja imaju za cilj uzajamnost mogu dobiti karakteristiku zadružnih. Prema tumačenju ministarstvu pravosuđa „zadružna društva se jasno razlikuju od drugih poduzeća. Ova razlika zasniva se prvenstveno na **zadružnom cilj uzajamne pomoći** ili pružanju mogućnosti zaposlenja pod uslovima koji imaju više prednosti od ovnih koje bi dobili na tržištu rada, dok je cilj poduzeća postizanje i podjela imovine. Zadrugama se mogu zvati samo ona društva koja imaju **za cilj uzajamna pomaganja**“.

Opštim zakonom o zadrugama (Službeni glasnik BiH broj 18/03 od 1. jula 2003.godine) nisu na adekvatan način uređeni svojinski status imovine zadruge i zadružnih saveza, koji je bez naknade prenesena na druge.

Savez je u suštini zadruga. Udruživanje u zadružne saveze je dobrovoljno. Savezi nisu zadrugama nadređeni organi, niti mogu da rade i vode zadružnu politiku mimo zadruga.

Zadrugarstvo je oproban model udruživanja malih farmera. Reljef, klima, kvalitet zemljišta i povijesne prilike su uzrok dominantno ruralnom okruženju BiH, gdje na usitnjenim zemljišnim posjedima živi oko 60% stanovništva. Stoga su zadruge od vitalnoga značaja za farmere.

Predsjednik Svjetskog zadružne alijanse Robert Rodriguez „zadrugarstvo je prirodni saveznik dobrih vladara“.

Zadružni principi, norme i vrijednosti

Vizija zadrugarstva za 21. vijek je zasnovana na pretpostavci da će zadruga u globalnoj ekonomiji stalno rasti, stoga je naglasak stavljen na utvrđivanje trajno univerzalnoga pojma zadruge, a taj pojam podrazumijeva:

- Definiciju zadruge
- Zadružne vrijednosti
- Zadružne principe

Zadruga je oblik organiziranja dobrovoljno udruženih članova (u daljem tekstu: zadrugari), radi zadovoljenja zajedničkih ekonomskih, socijalnih i kulturnih potreba kroz zajedničko posjedovanje i demokratsko kontrolirano privređivanje (poslovanje).

Zadružne vrijednosti se baziraju na samopomoći, demokratičnosti, jednakosti i solidarnosti, članovi zadruge vjeruju u moralne vrijednosti kao što su poštenje i iskrenost, otvorenost, društvena odgovornost i briga za druge.

Zadružni norme i vrijednosti su:

- **živjeti u poštenju**
- **voditi brigu o interesima drugih**
- **primjenjivati duh uzajamnosti**
- **biti odgovoran za sopstveno djelovanje**
- **vjerovati u socijalnu i ekonomsku pravdu**
- **braniti demokratska prava i način odlučivanja, sudjelovati u demokratskom životu, te uvažavati demokratski donešene odluke**

Zadružni principi su smjernice po kojima zadruge provode zadružne vrijednosti u praksi.

Zadruge uređuju odnose među svojim članovima na principima:

- **dobrovoljnosti i otvorenosti prema članstvu**
- **demokratske kontrole poslova od strane članova**
- **učesća članova u raspodjeli koristi i pokriću štete u radu**
- **poslovne autonomije i informiranje članova**
- **saradnje među zadrugama i brige za zajedništvo**

U zadrugarstvu članovi imaju jednaka glasačka prava i mahom se koristi pravilo „**jedan član jedan glas**“.

Nema pravog zadrugarstva bez obrazovanih, osposobljenih i dobro informiranih zadrugara.

4.3.10.1. STRATEŠKI PROGRAM 4.1.

Osnivanje zadruga

Zadrugama u osnivanju tehničku pomoć i informacije pruža Zadružni savez Federacije BiH, priprema ugovore o osnivanju, vrši izradu pravila zadruge, upis u registar zadruga i druge aktivnosti potrebne za registraciju zadruga kod nadležnog suda.

Cilj ove podrške je osnivanje novih zadruga pripadnika ciljne skupine, povezivanje malih proizvođača, te poticanje i promoviranje zajedničkog rada poljoprivrednih gospodarstava kao članova zadruge, povećanje obima proizvodnje i stvaranje prepoznatljivog zadružnog proizvoda.

Zadruga se osniva kao opća i specijalizirana. Namjena zadruge je zajedničko korištenje svih sredstava potrebnih za unapređivanje i razvoj djelatnosti zadrugara s ciljem poboljšanja i povećanja rezultata. Djelatnosti zadruge utvrđuju se zadružnim pravilima. Visina osnivačkog

uloga određuje se ugovorom o osnivanju i zadružnim pravilima. Zadrugu može osnovati najmanje pet fizičkih i pravnih lica koja ispunjavaju lične uslove shodno zadružnim pravilima.

Zadružna pravila mogu predvidjeti da samo fizička lica mogu biti članovi.

Ugovor o osnivanju može predvidjeti i veći broj osnivača.

Zakonski je predviđeno formiranje zadruga na kantonalnom i federalnom nivou, te u saradnji sa Federalnim ministarstvom poljoprivrede koordinirat će se promocija zadrugarstva, te edukacija ciljne skupine za bavljenje različitih grana poljoprivrede.

Za osnivanje zadruge je potrebno pripremiti:

- Ugovor o udruživanju
- Izbor djelatnosti iz standardne klasifikacije djelatnosti u Federaciji BiH (Službene novine FBiH broj 28. od 8. jula 1998 i 2002.godine)
- Osnivačku skupštinu
- Sadržaj ugovora i zadružnih pravila
- Način izbora direktora
- Naziv zadruge

Zadruga se osniva zaključenjem ugovora o njenom osnivanju.

Zadružna pravila – Statut

Ključni akt svake zadruge je njen **Statut**. U zadrugarstvu je nazvan **Pravilima** zbog zadružne tradicije, ali i zbog potpunijeg izražavanja njegove funkcije, Opštim zakon o zadrugama (Službeni glasnik BiH broj 18/03 od 1. jula 2003.godine).

Zadruga mora imati obavezni rezervni fond, a mogu se predvidjeti i drugi fondovi, specijalni fond, fond solidarnosti, fond za raspodjelu zadrugarima, ulagačima i drugima.

U zadrugi koja broji manje od 25 članova **ne bira se** Upravni odbor, to je zakonska odredba. Upravni odbor ima najmanje 3 člana, jedan od njih je direktor, ali on ne može biti na čelu Upravnoga odbora. Članovi Upravnoga odbora mogu funkciju obavljati na dobrovoljnoj osnovi ili biti profesionalno zaposlena lica.

Osnivanje Nadzornog odbora je **zakonska obaveza** bez obzira na broj članova zadruge, a on mora imati **najmanje** tri člana, a članovi se biraju iz reda zadrugara. U sastavu Nadzornoga odbora **ne smije** biti biran član Upravnoga odbora, knjigovođa zadruge, njihovi braćni drugovi, braća, sestre ili roditelji.

Zadruge nisu zakonski u obavezi da imaju direktora, one to utvrđuju zadružnim pravilima. U našoj praksi zadruge se obično opredjeljuju za izbor direktora. Za one koji to ne namjeravaju učiniti, treba kazati da u tom slučaju, moraju u pravila staviti **odredbe o zastupanju** zadruge, dva člana Upravnog odbora, s tim da je jedan od njih **predsjednik ili njegov zamjenik**, koji mogu da potpisuju pravne akte u ime zadruge i da daju izjave (zakonsko zastupanje). Zadrugar ne može biti član u dvije zadruge koje se bave istom djelatnošću.

Registar zadrugara je veoma bitan za svaku zadrugu, ukoliko zatreba, zadrugar mora da dokaže ko je, kad i sa koliko je uloga pristupio zadrugi, odnosno kad je članstvo u zadrugi okončano. U Registar se upisuje samo ona lica koja su **stvarno** zadrugari.

Osnivačka skupština

Uz prijavu za upis u sudski registar obavezno se podnose:

- Osnivački akt odnosno potpisani ugovori o udruživanju u zadrugu
- Usvojena zadružna pravila
- Zapisnik sa osnivačke skupštine
- Druge isprave i dokazi u skladu sa Opštim zakonom o zadrugama i propisima kojima se uređuje upis u sudski registar

Pored popunjavanja propisanih obrazaca , sudovi obično traže i druge „papire“:

- Uvjerenje da su osnivači izmirili poreske obaveze
- Izjava direktora ili vršioca dužnosti direktora da prihvata tu funkciju
- Izjava osnivača da nisu osnivači niti članovi drugog pravnog lica sa istom djelatnošću
- Izjava članova organa da prihvataju funkcije na koje su izabrani (Izjava predsjednika Skupštine i članova Upravnog i Nadzornog odbora)
- Dokaz o uplati osnivačkoga udjela u cjelini ili djelom
- Dokaz o uplati sudske takse
- Dokaz o zastupanju zadruga, izboru direktora ili vršioca dužnosti direktora
- Dokaz o deponovanju osnivačkoga uloga na prelazni račun neke banke
- Tekst oglasa u dva primjerka, koji će se objaviti u nekom dnevnom listu

Kad se dobije rješenje o upisu u sudski registar ostaje da se uradi sljedeće:

- Izrada pečeta i štambilja
- Dobije rješenje o razvrstavanju poreskih obaveznika – identifikacioni broj, što izdaje nadležni zavod za statistiku
- Otvaranje žiro računa u banci na koji će se prebaciti sredstva sa prelaznoga računa
- Deponovanje potpisa ovlaštenih lica kod banke u kojoj je otvoren žiro račun
- Dobivanje PDV broja (ako je riječ o obaveznicima sa prometom iznad 50.000,00 KM)
- Dobivanje carinskoga broja u Carinskoj upravi BiH (ako je registrirana za uvoz-izvoz)

4.3.10.2. STRATEŠKI PROGRAM 4.2.

Poslovna edukacija i izrada poslovnog plana

Riječ je o **tromjesečnoj edukaciji** u kojoj se planira u potpunosti obraditi sve teme koje su potrebne za otvaranje jednog privrednog subjekta, kao i edukacija u svim oblastima kako bi naš **START-UP** bio uspješan i održiv. Ukupan broj **strateških programa je 1 /jedan/, smjerova 1 /jedan/ i 22 /dvadeset dva/ kursa**, pošto se planira podrška **osnivanja 10 /deset/ zadruga** u 2021.-oj i podrška osnivanju od strane Ministarstva za pitanja boraca USK-a, naš plan je da za **10 /deset/ direktora** novo osnovanih zadruga, subvencionirati **edukaciju 3 /tri/ mjeseca**.

Kroz proces edukacije polaznicima će biti omogućeno kompletno usavršavanje iz odabrane oblasti gdje dobiju 22 stručna kursa, što ih po završetku edukacije vodi do samostalnog rada u ovim poljima. Najveći fokus kroz školovanje i edukaciji mora biti na praktičnosti, te se kroz edukaciju prolaze primjeri jednaki realnom radnom okruženju.

Plan je omogućiti korisnicima **učenje na daljinu**, kroz jedan od sistema, preferirat ćemo (Distance Learning System), koji je razvijen više od 20 godina.

Za učenje na daljinu polaznicima su potrebni **računar i internet konekcija**. Naš **Centar za poduzetništvo** planira nabavku potrebne opreme. Platforma za učenje je dostupna za rad 24h. Na platformi se nalazi pregled svih materijala (u PDF-u), multimedije koja prati sadržaj nastavne lekcije i live stream predavanja koja se odvijaju u centru u tačno određeno vrijeme s napomenom da ova predavanja svi polaznici na platformi imaju i video arhivirana da pogledaju naknadno.

Započeti biznis 6 /šest/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Registracija djelatnosti (osnivanje poduzeća, samostalne radnje, poljoprivredne djelatnosti i dr.)
- Osnovnim pretpostavkama za uspješan start malog biznisa.
- Poslovne ideje (izvori ideja sagledavanje vlastitih mogućnosti).

Poslovna dokumentacija 5 /pet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Pravna regulativa (radni odnos i poslovni ugovori).

Poslovno pravo 7 /sedam/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Pravna regulativa (radni odnos i poslovni ugovori).

Poslovna etika pojedinca i organizacije 5 /pet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Pravna regulativa (radni odnos i poslovni ugovori).

Računovodstvo 23 /dvadeset tri/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Osnovni pojmovi iz računovodstva (porezi i doprinosi).
- Finansijsko predviđanje (proračun za osobni opstanak, finansiranje biznisa, analiza troškova kod finansijskog predviđanja, bilans uspjeha i bilans stanja, prelomna tačka).

Razvoj biznis plana 9 /devet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Izraditi i ocjeniti biznis plana kao sredstva provjere valjanosti biznis ideje.
- Pojam i značaj poslovnog planiranja, te sadržaj plana uspješnog poslovanja.
- Razrada po elementima plana uspješnog poslovanja.
- Predviđanje gotovinskih tokova (CASHFLOW, izrada plana uspješnog poslovanja).

Poduzetništvo 7 /sedam/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Pojam poduzetnika i poduzetništva, te prednosti i mane mladog poduzetnika.
- Poslovne ideje (izvori ideja sagledavanje vlastitih mogućnosti).

Računovodstvo troškova 8 /osam/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Finansijsko predviđanje (proračun za osobni opstanak, finansiranje biznisa, analiza troškova kod finansijskog predviđanja, bilans uspjeha i bilans stanja, prelomna tačka).

Racio brojevi 5 /pet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Predviđanje gotovinskih tokova (CASHFLOW, izrada plana uspješnog poslovanja).

Upravljanje informacijama 5 /pet/ lekcije iz sljedećih oblasti:

- Priključivanje i organiziranje informacija

Korporativni identitet 6 /šest/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Osvrt na poslovanje, prezentaciju kompanije industriju, ciljeve.

Marketinška istraživanja i MIS 24 /dvadeset četiri/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Istraživanje tržišta (koraci, ciljevi, način prikupljanja informacija, proizvod/usluga, kupci, konkurencija, analiza informacija, te SWOT analiza).

Planiranje i segmentacija tržišta 5 /pet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Istraživanje tržišta (koraci, ciljevi, način prikupljanja informacija, proizvod/usluga, kupci, konkurencija, analiza informacija, te SWOT analiza).

SWOT analiza 5 /pet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Istraživanje tržišta (koraci, ciljevi, način prikupljanja informacija, proizvod/usluga, kupci, konkurencija, analiza informacija, te SWOT analiza).
- Marketinški plan (proizvod/usluga, kanali distribucije, promocija, cijene, SWOT analiza marketing plana, marketinška strategija, implementacija plana).

Strateški marketing 7 /sedam/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Marketinški plan (proizvod/usluga, kanali distribucije, promocija, cijene, SWOT analiza marketing plana, marketinška strategija, implementacija plana).

Marketing planiranje 8 /osam/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Marketinški plan (proizvod/usluga, kanali distribucije, promocija, cijene, SWOT analiza marketing plana, marketinška strategija, implementacija plana).

Osnove menadžmenta 5 /pet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Menadžment (organizacija, osoblje za biznis, zapošljavanje osoblja, obuka osoblja).

Struktura i dizajn organizacije 5 /pet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Menadžment (organizacija, osoblje za biznis, zapošljavanje osoblja, obuka osoblja).

Osnove menadžmenta ljudskih resursa 4 /četiri/ lekcije iz sljedećih oblasti:

- Menadžment (organizacija, osoblje za biznis, zapošljavanje osoblja, obuka osoblja).

Pronalaženje ljudskih resursa 4 /četiri/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Menadžment (organizacija, osoblje za biznis, zapošljavanje osoblja, obuka osoblja).

Finansijska i investiciona analiza 13 /trinaest/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Finansijsko predviđanje (proračun za osobni opstanak, finansiranje biznisa, analiza troškova kod finansijskog predviđanja, bilans uspjeha i bilans stanja, prelomna tačka).

Finansiranje projekta 5 /pet/ lekcija iz sljedećih oblasti:

- Izvori finansiranja.

4.3.10.3. AKCIONI PLAN 4.3.

Podrška za formiranje zadruga

Federalno ministarstvo poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva i lokalne zajednice na USK-a daju podršku pri razvoju plastenične proizvodnje.

Kantonalni fond će dati novčanu i drugu podršku za formiranje zadruga kao posebnog oblika malog poduzetništva, koje omogućava organizovano i stručno vođeno obavljanja djelatnosti te zajednički nastup na tržištu.

Kantonalni fond će planirati sredstva u budžetu za podršku fizičkim licima o kojima skrbi Kantonalni fond radi formiranja **novih zadruga** ili uključivanja u već **formirane zadruge**, a iznos sredstava će biti **1.000,00 KM** po jednom kandidatu-osnivaču, maksimalon broj kandidata-koji će se tretirati u 2022.-oj godini je 150 kandidata-osnivača.

Osnovni kriterij za dobivanje sredstava je da je fizičko lice dobilo podršku za kupovinu platenika od Federalno ministarstvo poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva i lokalne zajednice na USK-a u 2022.-oj godini

Za dobijanje poticaja po ovom osnovu moguće je sagledavat i druge prednosti:

- riješeno pitanje zemljišta,
- održivi razvojni, poslovni plan,
- dobra komunikacija sa jedinicama lokalne samouprave,
- izražena volja za zajedničkim radom i nastupanjem na tržištu
- mogućnost povećanja zadruga boraca/branitelja
- broj nezaposlenih boraca/branitelja u odnosu na stopu nezaposlenosti na području iz kojeg je zadruga.

Kod nas je uobičajeno da se formira **zadruga od pet članova** i da je **osnivači u potpunosti zatvore** za prijem novih članova, orijentišući se na takozvane **kooperacijsko - ugovaranje** proizvodnje sa drugim poljoprivrednicima. Ovako se može doseći i visok obim proizvodnje, kooperanti isporučuju proizvode kada ih naplate, proizvodni odnosi se završavaju, sve do novoga ugovora. U takvoj zadruzi o svemu odlučuje pet osnivača. **Po slovu zakona sve štima – duh zakona je u drugom planu.**

4.3.10.4. AKCIONI PLAN 4.4.

Razvoj postojećih zadruga

U cilju stimulisanja i razvoja postojećih zadruga, Ministarstvo za pitanje boraca USK-a, bi trebalo kroz poticaj sredstava za nabavku strojeva, opreme ili zemljišta koji se proširuje postojeća djelatnost ili razvija novi projekt zadruge koja je svojim dosadašnjim poslovanjem pokazala uspješnost i profitabilnost, pomagati u realizaciji projekata. Uz osnovni uvjet uspješnog rada u razdoblju od 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva potrebno je povećanje broj zadrugara/boraca.

Zahtjev za podršku zadruga bi mogli podnijeti najmanje 24 mjeseca od isplate podsticaja za osnivanje zadruga, uz dostavu dokaza o pozitivnom poslovanju u navedenom razdoblju.

Dokazi o pozitivnom poslovanju uključuju:

- Potvrdu Porezne uprave o podmiranim obavezama prema državi
- Bilans stanja za prethodnu godinu
- Bilans uspjeha za prethodnu godinu
- Izvještaj o stanju zaliha skladišta, te potraživanjima i dugovanjima

Novčana podrška za razvoj postojećih zadruga iznositi će najviše do **15.000 KM**, po jednoj zadrugi, a minimalan broj planiranih zadruga za podršku bi trebao biti **20 zadruga**.

4.4. Projekat formiranja Kreditno Garantnog fonda za (Start-Up) početnike u poslu

Kantonalni Fond i Banka će u skladu s ponudom banke formirati **Kreditno garantni fond** za **START-UP** početnike u poslu koji će iznositi 1.000.000,00 KM (milijon konvertibilnih maraka) uz učešće Banke i Kantonalnog Fonda u iznosu od po 500.000,00 KM (petstotinahiljada konvertibilnih maraka), što će biti regulisano posebnim ugovorom. Pomenuti iznos sredstava će služiti za pokriće kreditnog rizika i biće raspoloživ u slučaju neurednog servisiranja obaveza od strane klijenata.

Vrijednost linije za finansiranje za zapošljavanje i proširenje postojeće kapaciteta privrednih subjekata na Unsko-sanskom kantonu će iznositi minimum 5.000.000,00 KM (pet miliona konvertibilnih maraka), u zavisnosti od realizacije linije za samozapošljavanje uz KGF koja bi trebala da bude do 5.000.000,00 KM (pet miliona konvertibilnih maraka).

Poslovne aktivnosti koje će pokrivati Kreditno garantni fond za početnike u poslu su:

Proizvodne djelatnosti:

- IT industrija
- Drvena industrija
- Metalna industrija

Turističke djelatnosti:

- Kupovina, izgradnja i proširenje kapaciteta turističkog smještaja

Poljoprivredne proizvodnje

- Stočarska proizvodnja: proizvodnja mlijeka, tov junadi, proizvodnja jagnjadi, proizvodnja jaradi, tov pilića, proizvodnja jaja, tov čurki, proizvodnja pastrvke i proizvodnja meda
- Ratarska proizvodnja: proizvodnja kukuruza, proizvodnja pšenice, proizvodnja ječma, proizvodnja zobi, proizvodnja raži, proizvodnja hmelja i proizvodnja soje
- Povrtlarska proizvodnja: proizvodnja krompira, proizvodnja kupusa, proizvodnja krastavaca, proizvodnja paprike, proizvodnja paradajza, proizvodnja crvenog luka, proizvodnja mrkve i proizvodnja lubenice
- Voćarska proizvodnja: proizvodnja šljiva, proizvodnja jabuke, proizvodnja kruške, proizvodnja maline, proizvodnja jagode, proizvodnja kupine i kestena
- Biljna proizvodnja: proizvodnja ljekobilja, rasadnička proizvodnja i sjemenarstvo
- Kupovina, izgradnja i proširenje kapaciteta u prehrambenoj industriji : izgradnja / dogradnja / kupovina : farmi, objekata za pčelarsku proizvodnju, ribnjaka za uzgoj ribe, podizanje staklenika i plastenika, pakirnica i sortirnica za voće, povrće, meso i mlijeko, pogon za doradu i sušenje, izgradnja rashladnih sistema za voće, povrće, meso i mlijeko, kupovina opreme, repromaterijala i mehanizacije.

Linije finansiranja za početnike u poslu koje će pokrivati Kreditno garantni fond su:

Srednjoročna

- Iznos: od **25.000,00 KM do 200.000,00 KM** (od dvadeset pet do dvijestotine hiljada konvertibilnih maraka),
- Rok otplate: **4 godine (48 mjeseci)** uz mogućnost grace perioda do **12 mjeseci**,
- Poseban uslov:
 - a) Zapošljavanje jednog radnika za iznos plasmana od **25.000,00 do 100.000,00 KM**,
 - b) Zapošljavanje dva radnika za iznos plasmana od **100.000,00 do 200.000,00 KM**.

Dugoročna

- Iznos: od **40.000,00 KM do 600.000,00 KM** (od četrdeset do šestotina hiljada konvertibilnih maraka)
- Rok otplate: **7 godine (84 mjeseci)** uz mogućnost grace perioda do **12 mjeseci**,
- Poseban uslov:
 - a) Zapošljavanje jednog radnika za iznos plasmana od 40.000,00 do 100.000,00 KM.
 - b) Zapošljavanje po jednog novog radnika na svakih 100.000,00 KM, plasmana.

Sredstva se odobravaju kao srednjoročna i dugoročna pod slijedećim uslovima:

Profitna marža;

- 4,00% (0,00%) za proizvođače poljoprivrednike
- 4,00% (0,00%) za agencije i fizička lica iz oblasti turizma
- 4,49% (0,49%) za proizvođače koji imaju 50% i više prihoda od izvoza
- 5,49% (1,49%) za ostale djelatnosti

Obezbjedenje:

- Založno pravo na nekretninu
- Založno pravo na opremu
- Mjenice firme
- Lične mjenice vlasnika privrednoga društva ili obrta
- Ugovor o asignaciji
- Garancija druge banke
- Oročen novčani depozit
- Polica osiguranja vinkulirana u korist Banke
- Ostalo

Banka će procijeniti potrebno obezbjeđenje za svakog pojedinačnog aplikanta.

Naknada za obradu zahtjeva 1,00 % od iznosa finansiranja.

4.5. Projekti trajnog stambenog zbrinjavanja - dodjela bespovratnih novčanih sredstava za RVI 100% I i II grupe

Planirano je da se i u 2022.-oj godini nastavi sa projektom trajnog stambenog zbrinjavanja **RVI 100% I i II grupe** i stoga je menadžment planirao sredstva u iznosu od:

- **RVI 100% I grupe** ukupan iznos **140.000,00 KM**, pojedinačni iznos je **70.000,00 KM**.
- **RVI 100% II grupe** ukupan iznos **100.000,00 KM**, pojedinačni iznos je **10.000,00 KM**.

Svi zainteresirani pripadnici kategorije RVI od 100% I i II grupe, koji nisu koristili pomoći Kantonalnoga fonda mogu se javiti na Javni poziv koji će biti objavljen u 2022.-oj godini, sredstva će se realizacije u skladu sa Pravilnikom o dodjeli interventnih/bespovratnih sredstava.

4.6. Interventna djelovanja - pomoć u sferi stambenog zbrinjavanja socijalno ugroženih kategorija stanovništva i prognanih osoba

INTERVENTNA LINIJA DJELOVANJA

U 2022.-oj godini planiramo izmjenom Pravilnika o uslovima, načinu, kriterijima za dodjelu bespovratnih novčanih sredstava za pomoć u stambenom zbrinjavanju najtežih kategorija pripadnika boračkih populacija, socijalno ugroženih kategorija, prognanih osoba (interventna djelovanja u svrhu stambenog zbrinjavanja), osnovne izmjene se ogledaju u rasporedu sredstava za intervencije od ukupno godišnje planiranih novčanih sredstava za pružanje pomoći u stambenom zbrinjavanju **20%** istih se dodjeljuje po osnovu ličnih zahtjeva, **20%** se planira za interventno djelovanje u hitnim slučajevima i **60 %** sredstava ide za stambeno zbrinjavanja socijalno ugroženih kategorija dodjelom montažnog-stambenog objekta veličine cca 53,46 m2 BTP objekta + cca 3,67 m2 natkrivene terase.

Najtežom kategorijom pripadnika populacija o kojima skrbi Kantonalni fond smatra se lice koje živi u potpuno neuslovnoj stambenoj jedinici kao i lice kome je stambena jedinica uništena ili onesposobljena za korištenje uslijed prirodnih nepogoda, požara i sl., koje zbog nedostatka prihoda od rada (nezaposlena lica), penzije, invalidnine, prihoda od poljoprivrede i prihoda drugih izvora za zadovoljenje osnovnih potreba porodice nije u mogućnosti da izdvaja ni minimum potrebnih sredstava za poboljšanje nehumanih uslova stanovanja i saniranje nastale štete u stambenoj jedinici u kojoj živi, odnosno u kojoj je živio.

Najtežom kategorijom se smatra lice čija kućna primanja ne prelaze iznos prosječne neto plate iz 2021. godine, podijeljeno s četiri ($999 : 4 = 249,75$ KM) što znači da ukupna primanja po svim osnovama po članu familije ne **smije prelaziti 249,75 KM**.

Na lica koja se tretiraju sredstvima za interventno djelovanje u hitnim slučajevima, prirodne nepogode, požar i sl., se ne odnosi gore navedeni stav, može se odobriti bespovratna pomoć, najviše do 5.000,00 KM.

Za zbrinjavanje najtežih kategorija pripadnika populacija o kojima skrbi Kantonalni fond a po ličnom zahtjevu može se odobriti bespovratna pomoć, najviše do 5.000,00 KM.

Kantonalni fond za ovu namjenu u 2022.-oj godini planira **370.000,00 KM**.

4.6.1. STRATEŠKI CILJ 5.

Izgradnja montažno-stambenog objekta

U 2021.-oj godini u segmentu interventnih djelovanja smo napravili velike promjene i planiramo da **60 %** sredstava ide za stambeno zbrinjavanja socijalno ugroženih dodjelom montažnog-stambenog objekta veličine cca 53,46 m2 BTP objekta + cca 3,67 m2 natkrivene terase.

Ova aktivnost će se odobriti po obrazloženim inicijativama nadležnih općinskih (gradskih) službi Unsko-sanskog kantona, Kantonalnog ministarstva za pitanja boraca i ratnih vojnih invalida i udruženja koja okupljaju boračke populacije, s tim da su inicijatori u obavezi rješavanje zemlje, papirologije i temelja a Kantonalni fond će kupiti montažno-stambeni objekat do iznosa od 40.000,00 KM i veličine objekta veličine cca 56,71 m2 BTP objekta + cca 4,29 m2 natkrivene terase.

4.6.2. STRATEŠKI PROGRAM 5.1.

Pokretač inicijative je u obavezi da:

1. Kupi ili daruje i sl., **zemlju** za izgradnju stambenog objekta
2. Građevinski radovi
3. Zanatski radovi
4. Instalacijski radovi - Vodovod

5. Kanalizacioni radovi

6. Sanitarni uređaji

4.6.3. STRATEŠKI PROGRAM 5.2.

Ministarstvo za pitanje boraca USK-a je u skladu sa zakonom je u obavezi da obezbjedi:

1. Taksa za kopiju katastarskog plana
2. Taksa za izdavanje posjedovnih listova i izvoda iz zemljišnih knjiga
3. Taksa na zahtjev za izdavanje urbanističkih saglasnosti
4. Naknade za pretvorbu poljoprivrednog u građevinsko zemljište
5. Naknade iz osnova prirodnih pogodnosti gradskog građevinskog zemljišta i pogodnosti već izgrađene infrastrukture - renta
6. Taksa na ime izdavanja situacije terena sa već ucrtanim položajem građevinskog objekta,
7. Naknade za uređenje gradskog građevinskog zemljišta - komunalije
8. Takse po osnovu sanitarne saglasnosti
9. Takse za zahtjev za izdavanje građevinske dozvole
10. Naknade za izgradnju skloništa
11. Ostalih taksa ili naknada vezanih za izdavanje odobrenja za gradnju, a koja su u nadležnosti lokalne zajednice, grada / općine
12. Priključka na elektrodistributivnu mrežu u visini cijene nadzemnog monofaznog priključka.
13. Plaćanja priključka na vodovodnu mrežu

4.6.4. STRATEŠKI PROGRAM 5.3.

Kantonalni fond je u obavezi :

1. Obezbjediti montažno – stambeni objekat, veličine cca 53,46 m² BTP objekta + cca 3,67 m² natkrivene terase. Montažni objekat dolazi na gotove temelje u visokom „ROH-BAU“ sistemu gradnje. Za sve izvedene građevinske, građevinsko-zanatske radove minimalni garantni rok treba biti 12 mjeseci, a za konstruktivnu trajnost objekata minimalno 30 godina garancije, vrijednosti stambenog objekta **cca 45.000,00 KM.**

	neto (m ²)	koeffcijent b	korisna površina (m ²)	
<i>prizemlje</i>				
dnevni boravak	16,95	1,00	16,95	m ²
kupatilo	3,39	1,00	3,39	m ²
soba	12,71	1,00	12,71	m ²
kuhinja	5,01	1,00	5,01	m ²
hodnik	2,63	1,00	2,63	m ²
podest	1,42	0,50	0,71	m ²
soba	8,39	1,00	8,39	m ²
terasa	7,34	0,50	3,67	m ²
ukupno:	57,84		53,46	m ²
UKUPNO:			53,46	m²

2. Idejni projekat stambenog objekta

3. Glavni projekat stambenog objekta

4.7. Projekt uspostave Poslovnog prostora i Centra za podršku poduzetništvu

Kantonalni fond planira uspostaviti **Poslovnog prostora Kantonalnog fonda i Centar za podršku poduzetništvu** u kojoj bi se nalazila institucija stručne i savjetodavne pomoći, koja bi promicala poduzetništvo, davala informacije o mogućnostima ulaska u poduzetništvo, o mogućim poticajnim mjerama koje poduzetnici mogu koristiti, davala savjete za vođenje poslovanja, i pripremi poslovnih planova, organizirala seminare i druge oblike edukacije i podrške.

U Centar za podršku poduzetništvu se planira uspostava infrastrukture za rad **Poslovne Akademije i Poslovnog inkubatora**.

Učenje o poduzetništvu i za poduzetništvo predstavlja sve važnije gledište kurikulumu u zemljama članicama EU. Jedna od 8 ključnih životnih kompetencija, važnih za lično ispunjenje i razvoj pojedinca, definiranih od strane EU je i poduzetništvo. Istraživanje EU o učincima poduzetničkoga obrazovanja u visokom obrazovanju pokazalo je da poduzetničko obrazovanje ima pozitivan utjecaj na razvijanje poduzetnoga duha mladih ljudi, njihove namjere prema otvaranju vlastitoga privrednog subjekta, njihovu zapošljivost i u konačnici na njihovu ulogu u društvu i privredi. Neki od društvenih i ekonomskih faktora koji su doprinijeli razvoju poduzetničkoga obrazovanja se slažu da se poduzetništvo može naučiti, a samim tim i podučavati i da ne moraju samo "rođeni" poduzetnici biti uspješni, rastući interes za poduzetničke od strane studenata biznisa i od strane poslovnih ljudi zainteresiranih za vještine koje su im potrebne za razvoj njihovih poduzeća, rastući interes za poduzetništvo kao područje istraživanja i učenja, rastući broj istraživanja iz područja poduzetničkoga obrazovanja.

Pojedinci mogu primijeniti poduzetničke karakteristike, ponašanja i atribute u različitim kontekstima, ne samo poslovnim. Poduzetničko obrazovanje ima značajnu ulogu u stvaranju kapaciteta organizacija i pojedinaca za suočavanje s kompleksnošću i nesigurnošću okruženja u kojemu djeluju. Ono razvija proaktivnost, inovativnost i odgovornost pojedinca, te spremnost na preuzimanje rizika u donošenju odluka i rješavanju problema.

Ciljevi poduzetničkoga obrazovanja Poduzetničko obrazovanje može imati različite ciljeve i rezultate – od stvaranja novoga pothvata do razvoja poduzetničkih osobina, vještina i ponašanja.

Ciljeve poduzetničkoga obrazovanja možemo svrstati u tri skupine:

1. Naučiti razumjeti poduzetništvo;
2. Naučiti biti poduzetan;
3. Naučiti biti poduzetnikom.

Prvi cilj poduzetničkoga obrazovanja vezan je uz razvoj širokog razumijevanja o poduzetništvu i posebno uložiti poduzetnika i poduzetništva u modernom društvu i privredi. Ovaj cilj usmjeren je na cjelokupnu populaciju, kao i skupine posebno zainteresirane za poduzetništvo i predstavlja prvu stepenicu u pripremanju ljudi za poduzetničku karijeru. Operacionalizacija ovoga cilja najčešće se provodi kroz pružanje informacija putem medijskih kampanja i/ili seminara, predavanja organiziranih za studente na svim razinama obrazovanja, kao i za širu populaciju.

Drugi cilj se odnosi na osposobljavanje pojedinaca za preuzimanje odgovornosti za svoje obrazovanje, karijeru i život, odnosno osposobljavanje pojedinaca za poduzetnički pristup životu. Kao rezultat poduzetničkoga obrazovanja ljudi bi trebali djelovati spontano poduzetnički u svim životnim situacijama. Ovaj cilj se ostvaruje raznim treninzima koji imaju naglasak na poduzetničkom procesu i/ili timskom radu i projektnim zadacima, kao dvjema komponentama.

Treći cilj poduzetničkoga obrazovanja odnosi se na pripremanje pojedinaca da postanu poduzetnici te da upravljaju novim poduzećem. Ovaj cilj ostvaruje se kroz “vježbanje” poduzetništva u simuliranom okruženju te kroz osiguravanje osnovnih vještina i informacija o tome “kako” pokrenuti i voditi malo poduzeće i “kako” biti poduzetnikom.

Klasteri su model umrežavanja firmi gdje se na fleksibilan način pokreće razvoj MSP-a i na tim osnovama potiče ekonomski razvoj na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini. To istovremeno ukazuje da je konceptualni pristup razvoja klastera relativno složen i zbog toga se može ostvarivati samo uz simultanu suradnju predstavnika vlasti, poduzeća kandidata za uključenje u klaster, financijskih institucija, obrazovnih, istraživačkih, razvojnih i drugih organizacija.

Sistem klastera ili „mreža grozdova“ je globalni model razvoja MSP-a. Razvijaju se tamo gdje je razvoj malog biznisa već dosegao zavidnu razinu i gdje systemske mjere države tome pogoduju. Klasteri poduzeća svrstanih u istu djelatnost ili u više komparativnih djelatnosti kreiraju organiziranost, razvoj, tržišno–marketinške poduhvate i sl. u jednoj regiji, doprinose ubrzanom razvoju poduzeća, primjeni suvremenih metoda rada i pod suvremenim menadžmentom crpe maksimum iz tržišnog okruženja. Oni stvaraju realne pretpostavke da privreda regije dobije konkurentske prednosti u odnosu na druge. Kako je koncept razvoja klastera vezan za kompleks regionalne privrede, on se i ne može primijeniti bez udjela lokalne i regionalne vlade i to u mjeri i intenzitetu koji su daleko veći nego u nekim drugim razvojnim poduhvatima.

Tu se prvotno misli na stvaranje adekvatne infrastrukture, pravnih okvira i mjera privredne politike. To je uvjet za pokretanje većeg broja sasvim novih poslovnih subjekata iz onih sektora koji u klasteru mogu dati najbolje razvojne i finansijske rezultate.

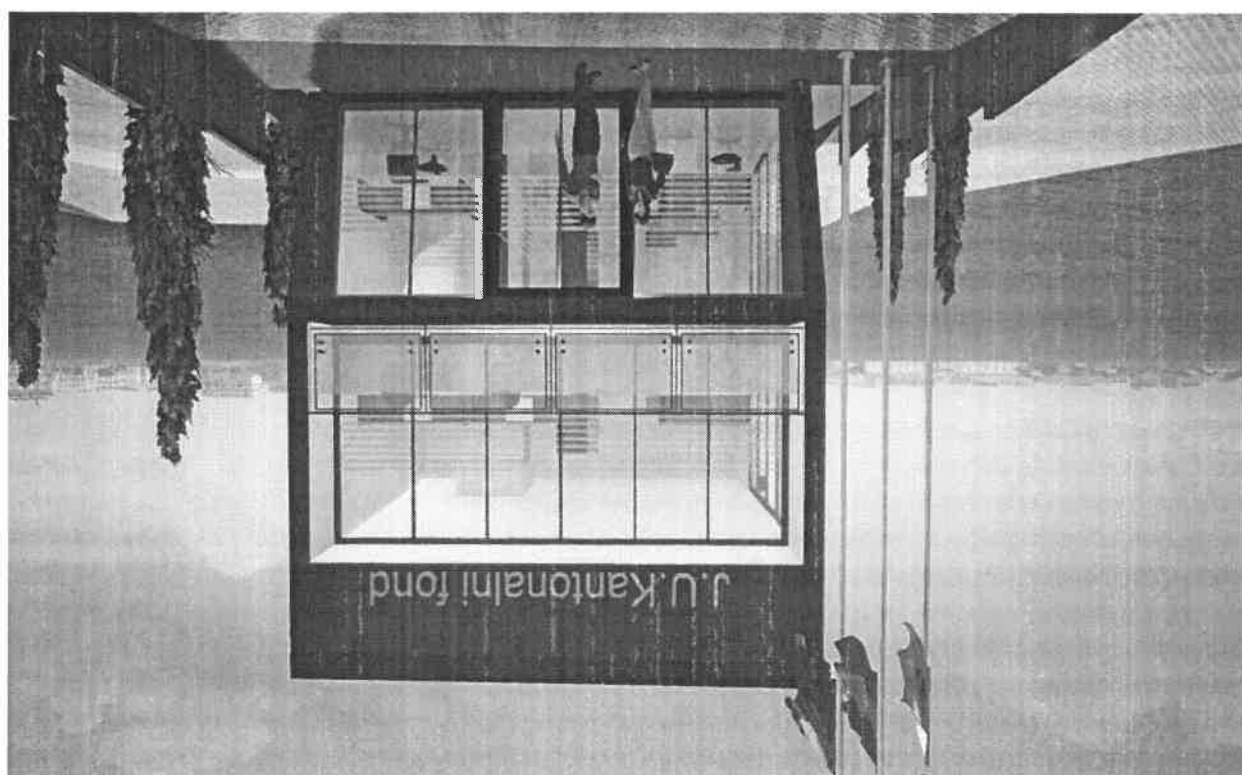
Poslovnim inkubatorom se smatra ‘pogodan’ prostor u kojem svoj posao započinju potencijalni poduzetnici ili svoj posao nastavljaju jako mlada mikro, mala i srednja poduzeća (obično od 6 mjeseci). Pogodnost prostora se ogleda u povoljnim uvjetima za njegovo korištenje, poslovno savjetodavnim i ostalim uslugama koje će se pružati korisnicima prostora, kao i pomoć menadžmenta inkubatora korisnicima usluga. Poslovni inkubator mora sadržavati najmanje tri važne komponente:

- objekt (prostore za poslovanje),
- poslovno savjetodavne i ostale usluge,
- usluge menadžmenta.

Poslovni inkubator pruža mogućnost mikro, malim i srednjim poduzećima (MSP) da posluju na jednom mjestu i dijele zajedničke prostore na novi i originalan način. Inkubatori se dizajniraju na način da podrže/zadovolje potrebe lokalne zajednice, i kao rezultat takvog pristupa imaju veoma individualan stil i fokus.

Poslovni inkubatori su oblici privredne infrastrukture čija je osnovna djelatnost pružanje usluga stavljanjem na raspolaganje, uz naknadu ili bez naknade, poslovnog prostora, administrativnih, tehničkih i drugih usluga novoosnovanim privrednim društvima, poduzetničkim radnjama ili inovacijskim organizacijama, najduže pet godina od njihovog osnivanja.

Kantonalni fond planira proširenje poslovnog prostora za Kantonalni fond kao i proširenje na prostoru iza kuće na svom zemljištu da uradi stambeni objekt **Centra za podršku poduzetništvo P +2 (suteran 50,0m², prizemlje 40,0m², sprat I 55,0m² i II sprat 55,0m²)** Kantonalni fond bi ovdje bio investitor, a sva ostala procedura bi se sprovela u skladu sa zakonskim procedurama.

- Izrada glavnih projekata za građevinsku dozvolu (cjepanje parcele, iskoličenje i elaborat, glavni projekat arhitektura, glavni projekat konstrukcija, projekt elektro instalacije, elaborat zaštite od požara, elaborat zaštite na radu, revizija projektne dokumentacije - glavnog projekta, projekat hidrantske mreže, mašinski projekt, energetska certifikat) - cca **10.000,00 KM**
- Ishodovanje građevinske dozvole za davanja (komunalna naknada, renta, pretvorba zemljišta, izgradnja skloništa-uplata naknade za sklonište), pretpostavljeno **100 KM/m²** (u zavisnosti od lokacije izgradnje objekta) - cca **20.000,00KM**
- Nadzor nad građenjem za građevinsko zanatske radove **2,5%** od ispostavljene situacije – cca **5.000,00 KM**
- Ukupna površina stambenog objekta je cca 260 m² za ovu investiciju planiramo obezbijediti **338.000,00 KM**

4.13. Projekt rješavanja 12 /dvanaest/ stambenih jedinica u Općini Ključ

Kantonalnom fondu se obratila **Općina Ključ** sa molbom da u Programu rada Kantonalnog fonda za 2022.godinu planiramo iznos od 120.000,00 KM kao subvenciju za kupovinu 12 /dvanaest/ stambenih jedinica, za dvanaest boračkih porodica.

Općina Ključ je u obavezi obezbijediti odgovarajuću dokumentaciju u smislu obezbjeđenja su izvršiti etažiranje kompletnih zgrada u kojima se nalaze stanovi, kroz izradu Elaborata etažiranja, uz obezbjeđenje novčanih sredstava za nastale troškove oko prijenosa vlasništva, te hitnu rekonstrukciju krovova zgrada.

Općina Ključ je za realizaciju ovoga projekta dužna dostaviti svu adekvatnu dokumentaciju za dvanaest stanara, od kategorije pripadnosti naše ciljane grupe, do svih ostalih potrebnih dokumenata kojim se dokazuje poseban socijalni status navedenih porodica.

Sredstva bi bila prebačena namjenski na račun **Općine Ključ**. Sredstva se **moraju opravdati** nakon realizacije projekta.

Za navedeno planiramo izdvojiti u 2022.godini – **120.000,00 KM**

4.13. Projekt podrške izgradnje i sanacije spomen obilježja tekovinama odbrambeno oslobodilačkoga rata 1992.-1995.godine

Kantonalnom fondu se obratila **Općina Bužim** sa molbom da u Programu rada Kantonalnog fonda za 2022.godinu planiramo iznos od 42.000,00 KM kao subvenciju za izgradnju, dogradnju i snaciju spomen obilježja.

Namjena sredstava je slijedeća:

1. Izgradnja Muzeja 505. viteške brigade 30.000,00 KM
2. Izgradnja spomen obilježja MZ Bužim 5.000,00 KM
3. Izgradnja spomen obilježja MZ Lubarda 5.000,00 KM
4. Izgradnja spomen obilježja MZ Bučevci 2.000,00 KM

Općina Bužim je u obavezi obezbijediti odgovarajuću dokumentaciju.

Sredstva bi bila prebačena namjenski na račun **Općine Ključ**. Sredstva se **moraju opravdati** nakon realizacije projekta.

Za navedeno planiramo izdvojiti u 2022.godini – **42.000,00 KM**

V KONSTRUKCIJA FINANSIRANJA PROGRAMA RADA

Prihodi:

R.br.	Vrsta prihoda	Ostvareni prihodi	Utvrđeni prihodi	Projekcija prihoda za:		
		2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
I Prihodi ostvareni po osnovu Zakona o finansiranju Kantonalnoga fonda						
1.	Prihodi od registracije motornih vozila	666.760,00	700.000,00	720.000,00	730.000,00	750.000,00
2.	Prihodi ostvareni od dodatnih primanja	395.200,00	650.000,00	660.000,00	680.000,00	700.000,00
3.	Prihodi od ŠPD “Unsko -sanske šume“ B. Krupa	260.848,00	450.000,00	460.000,00	470.000,00	490.000,00
4.	Ostali prihodi	610.940,00	620.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00
UKUPNO I		1.933.748,00	2.420.000,00	1.860.000,00	1.900.000,00	1.960.000,00
II Prihod po osnovu povrat sredstava od plasmana (glavnica + marža)						
5.	Povrat sredstava	4.562.630,00	6.500.000,00	6.700.000,00	6.800.000,00	6.900.000,00
UKUPNO II		4.562.630,00	6.500.000,00	6.700.000,00	6.800.000,00	6.900.000,00
III Ostali prihodi						
6.	Budžeta kantona	-	831.100,00	851.100,00	871.100,00	891.100,00
7.	Ostali izvori	-	724.432,00	724.432,00	724.432,00	724.432,00
UKUPNO III		-	1.555.532,00	1.575.532,00	1.595.432,00	1.615.532,00
SVE UKUPNO (I + II + III)		-	10.475.532,00	10.135.532,00	10.296.432,00	10.475.532,00
IV Prenos sredstava u 2021.godinu						
8.	Prenos sa Union banke DD Sarajevo na dan 31.12.2021.godine	586.889,35	586.889,35	244.000,00	444.083,00	304.083,00
9.	Prenos sa BBI banke DD Sarajevo podračun na dan 31.12.2021.godine	1.146.559,41	1.146.559,41	1.000.000,00	800.000,00	900.000,00
10.	Prenos sa ASA banke DD Sarajevo na dan 31.12.2021.godine	123.398,49	123.398,49	-	-	-
11.	Prenos sredstva iz blagajne Kantonalnog fonda na dan 31.12.21'	509,00	509,00	583,00	500,00	500,00
UKUPNO IV		1.857.356,25	1.857.356,25	1.244.583,00	1.244.583,00	1.204.583,00
SVE UKUPNO (I + II + III+IV)		8.353.734,25	12.332.888,25	11.380.115,00	11.380.115,00	11.680.115,00

Raspored prihoda u 2021.godini

R.br.	Raspored prihoda po Projektima / segmentima djelovanja Kantonalnoga fonda	Programom rada za:	Projekcija rasporeda prihoda za:			
		2022.	2023.	2024.	2025.	
1.	Projekti finansiranja dogradnje, sanacije i adaptacije porodično - stambenih objekata, stambenih jedinica (I linija finansiranja)	1.617.773,25	2.000.000,00	2.000.000,00	2.000.000,00	
2.	Projekti finansiranja kupovine individualnih stambenih jedinca u objektima kolektivnog stanovanja II linija finansiranja	450.000,00				
		80.000,00	80.000,00	80.000,00	80.000,00	
		115.625,00	115.625,00	115.625,00	115.625,00	
		4.810.000,00	4.810.000,00	4.810.000,00	4.810.000,00	
		5.455.625,00	5.005.625,00	5.005.625,00	5.005.625,00	
3.	Projekti finansiranja kupovine individualnih stambenih jedinca i izgradnje individualnih stambenih jedinica II linija finansiranja	1.700.000,00	1.700.000,00	1.700.000,00	1.700.000,00	
4.	Projekti kreditiranja i poticanja zapošljavanja i samozapošljavanja III linija finansiranja	60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	
		80.000,00	80.000,00	80.000,00	80.000,00	
		400.000,00	400.000,00	400.000,00	400.000,00	
		540.000,00	540.000,00	540.000,00	540.000,00	
5.	Projekat formiranja Kreditno garantni fond za (START-UP) III linija finansiranja	500.000,00	200.000,00	200.000,00	500.000,00	
6.	Projekti trajnog stambenog zbrinjavanja - dodjela bespovratnih sredstava za RVI 100% I grupe	140.000,00	140.000,00	140.000,00	140.000,00	
7.	Projekti trajnog stambenog zbrinjavanja - dodjela bespovratnih sredstava za RVI 100% II grupe	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	
8.	Interventna djelovanja - pomoć u sferi stambenog zbrinjavanja socijalno ugroženih kategorija Interventna linija	370.000,00	370.000,00	370.000,00	370.000,00	
9.	Projekta uspostave Poslovnog prostora i Centra za podršku poduzetništvu	10.000,00				
		20.000,00				
		5.000,00	-	-	-	
		338.000,00				
		373.000,00				
10.	Projekt rješavanja 12 /dvanaest/ stambenih jedinica u Općini Ključ	120.000,00	-	-	-	
11.	Projekat podrške izgradnje i adaptacije spomen obilježja tekovinama odbrambeno-oslobodilačkom ratu 92.-95.	30.000,00				
		5.000,00				
		5.000,00	-	-	-	
		2.000,00				
		42.000,00				
12.	Komisiona naknada banci LOT 1	150.000,00	150.000,00	150.000,00	150.000,00	
13.	Komisiona naknada banci LOT 2	60.000,00	60.000,00	60.000,00	60.000,00	
14.	Troškovi revizije	6.000,00	6.000,00	6.000,00	6.000,00	
15.	Troškovi stručne službe, Upravnog odbora i Nadzornog odbora Kantonalnog fonda	1.108.490,00	1.108.490,00	1.108.490,00	1.108.490,00	
16.	Troškovi advokata - sporo sa bankom	50.000,00				
UKUPNO:		12.332.888,25	11.380.115,00	11.380.115,00	11.680.115,00	

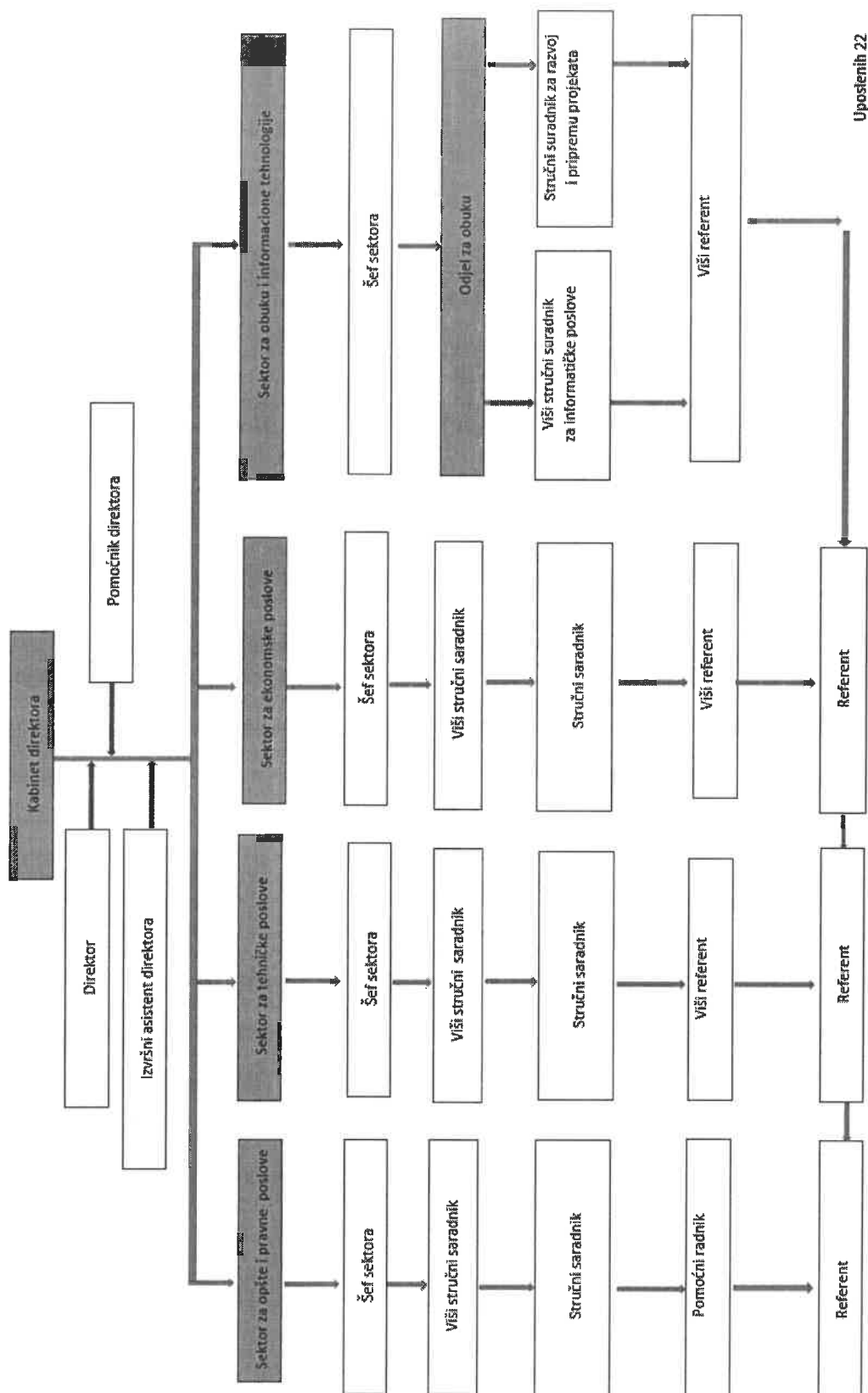
Planirani troškovi stručne službe i upravnog odbora ustanove

R.br.	Vrsta troška	Planirano Programom rada za:	Projekcija troškova za:		
I Troškovi stručne službe		2022.	2023.	2024.	2025.
1.	Materijal	6.500,00	6.500,00	6.500,00	6.500,00
2.	Energija	15.000,00	15.000,00	15.000,00	15.000,00
3.	Nabavka sredstava	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00
4.	Usluge održavanja i osiguranja	6.000,00	6.000,00	6.000,00	6.000,00
5.	Troškovi reprezentacije	4.000,00	4.000,00	4.000,00	4.000,00
6.	Ostale usluge	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00
7.	Amortizacija	10.000,00	10.000,00	10.000,00	10.000,00
8.	Dnevnice i putni troškovi	6.000,00	6.000,00	6.000,00	6.000,00
9.	Ostali rashodi	14.250,00	14.250,00	14.250,00	14.250,00
UKUPNO I:		131.750,00	131.750,00	131.750,00	131.750,00
II Stručna služba					
10.	Netto plata zaposlenih	466.140,00	466.140,00	466.140,00	466.140,00
11.	Doprinosi i porezi na plaću	334.420,00	334.420,00	334.420,00	334.420,00
12.	Topli obrok i ostale naknade	87.500,00	87.500,00	87.500,00	87.500,00
UKUPNO II:		888.060,00	888.060,00	888.060,00	888.060,00
III Stručna služba-pripravnici					
13.	Netto plata zaposlenih	39.600,00	39.600,00	39.600,00	39.600,00
14.	Doprinosi i porezi na plaću	28.800,00	28.800,00	28.800,00	28.800,00
15.	Topli obrok i ostale naknade	8.280,00	8.280,00	8.280,00	8.280,00
UKUPNO III:		76.680,00	76.680,00	76.680,00	76.680,00
IV Troškovi Upravnog i Nadzornog odbora					
16.	Naknade i troškovi članova Upravnog odbora i Nadzornog odbora	12.000,00	12.000,00	12.000,00	12.000,00
UKUPNO IV:		12.000,00	12.000,00	12.000,00	12.000,00
SVEUKUPNO (I + II +III+IV):		1.108.490,00	1.108.490,00	1.108.490,00	1.108.490,00

Organizaciona i kvalifikaciona struktura zaposlenih

R.BR.	NAZIV RADNOG MJESTA	STRUČNA SPREMA
KABINET DIREKTORA		
1.	Direktor	VSS
2.	Pomoćnik direktora	VSS
3.	Izvršni asistent direktora	VSS/VŠS
SEKTOR ZA OPŠTE I PRAVNE POSLOVE		
4.	Šef sektora	VSS
5.	Viši stručni saradnik za pravne i opće poslove	VSS
6.	Stručni saradnik za pravne i opće poslove	VSS
7.	Referent	SSS
8.	Pomoćni radnik	SSS/NK
SEKTOR ZA EKONOMSKE POSLOVE		
9.	Šef sektora	VSS
10.	Viši stručni saradnik za finansijsko-knjigovostvene poslove	VSS
11.	Stručni saradnik za finansijsko-knjigovostvene poslove	VSS
12.	Viši referent za finansijsko poslove	VSS/VŠS
13.	Referent	SSS
SEKTOR ZA TEHNIČKE POSLOVE		
14.	Šef sektora	VSS
15.	Viši stručni saradnik za građevinsko - tehnička pitanja	VSS
16.	Stručni saradnik za građevinsko - tehnička pitanja	VSS
17.	Viši referent za građevinsko - tehnička pitanja	VSS/VŠS
18.	Referent	SSS
SEKTOR ZA OBUKU I INFORMACIONE TEHNOLOGIJE		
19.	Šef sektora	VSS
20.	Viši stručni saradnik za informatiku	VSS
21.	Stručni saradnik za tehnička pitanja	VSS
22.	Viši referent za opće poslove	VSS/VŠS

ORGANIZACIONA ŠEMA

Upoštenih 22

Organizaciona šema zaposlenih:

VI ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

U 2022.-oj godini će se nastojati kroz planirane projekte obuhvatiti i riješiti što veći broj korisnika naše ciljane, kroz **tri linije finansiranja** i **interventnu liniju**, koje svake godine dograđujemo i pribižavamo populaciji sa kojom radimo.

Ukupno **16 /šesnaest/ Projekata** smo obradili u ovom Programu rada za 2021.-u godinu.

Kantonalni fond u svom djelovanju ima dva Strateška pravca djelovanja:

Prvi strateški pravac djelovanja - **Stanogradnja (Glavni cilj)**,

Drugi strateški pravac djelovanja - **Zapošljavanje (Glavni cilj)**.

U Programu rada za 2022.-u godinu, kroz naš Glavni cilj - Stanogradnja, razradili smo **2 /dva/ Strateška cilja** i više Strateški programa i Akcione planove za sve programe.

Kroz naš drugi Glavni cilj – Zapošljavanje, razradili smo **5 /pet/ Strateških ciljeva**, 12 /dvanaest/ Strateških programa i Akcione planove za sve programe.

Javni oglas za **I liniju finansiranja** (dogradnja, sanacija i adaptacija stambenih objekata za 2022.godinu) biće objavljen u objavljen sredinom januara 2022.godine. Komisija Kantonalnog fonda će nakon zaprimljenih prijava, otpočeti rad na terenu koji će trajati tri mjeseca. Nakon toga se utvrđuje lista aplikanata kojima je odobren kredit. Utvrđena lista će se objaviti u dnevnim novinama. Aplikanti koji nisu prošli imaju pravo prigovora. Upravni odbor utvrđuje konačnu rang listu.

Javni oglas za **II liniju finansiranja** biće objavljen u objavljen sredinom januara 2022.godine. Komisija Kantonalnog fonda će nakon zaprimljenih prijava, izvršiti bodovanje kandidata. Nakon toga se utvrđuje lista aplikanata kojima je odobren kredit. Utvrđena lista će se objaviti u dnevnim novinama. Aplikanti koji nisu prošli imaju pravo prigovora. Upravni odbor utvrđuje konačnu rang listu.

Javni oglas za **III liniju finansiranja** biće objavljen u objavljen sredinom januara 2022.godine. Komisija Kantonalnog fonda će nakon zaprimljenih prijava, izvršiti bodovanje kandidata. Nakon toga će se u kontinuitetu - na mjesečnom nivou vršiti odabir kandidata, utvrđuje se lista i daje na saglasnost Upravnome odboru. Projekt se odnosi na zapošljavanje i samozapošljavanje boračkih populacija - koji se nalaze na evidenciji Zavoda za zapošljavanje.

Nažalost, mi živimo u vremenu kada imamo veliki broj socijalnih slučajeva. Isti se obraćaju ovoj instituciji za pomoć. Kantonalni fond planira sredstva za interventna djelovanja, **Interventna linija** - tj. pomoć u sferi stambenog zbrinjavanja socijalno ugroženih kategorija stanovništva, a u cilju obezbjeđenja minimalni uvjeta stanovanja.

Izuzetno važno je vršiti praćenje realizacije aktivnosti iz programa zapošljavanja, na osnovu čega bi se nakon perioda od šest mjeseci realizacije izvršili monitoring i evaluacija. Najmanje jednom godišnje, Komisija za kontrolu namjenskog korištenja sredstava izvještavat će Direktora i Upravni odbor Kantonalnog fonda o realizaciji programa.

Direktor
Sužad Šahinović

Broj :01-45-11-1/22

Datum :10.01.2022.godine